

Hirsirakenteinen huoneistohotelli Iso-Syötteelle

Diplomityö Samu Leppänen

Hirsirakenteinen huoneistohotelli Iso-Syötteelle

Diplomityö
Oulun yliopiston
Arkkitehtuurin yksikkö

Tekijä
Samu Leppänen

Pääohjaaja
Janne Pihlajaniemi

Helsingissä 12.5.2019
Samu Leppänen

Tekijä: Samu Leppänen

Työn nimi: Hirsirakenteinen huoneistohotelli Iso-Syötteelle

Päiväys: 12.5.2019

Sivumäärä: 168

Planssit: 12 kpl

Koulutusohjelma: Arkkitehtuuri. Arkkitehdin tutkinto

Opintosuunta: Rakennussuunnittelu

Työn laji: Diplomityö

Työn pääohjaaja: Janne Pihlajaniemi

Tiivistelmä

Tämä diplomityö on suunnitelmapainotteinen työ, jonka aiheena on uusi hirsirakenteinen huoneistohotelli Iso-Syötteen laskettelukeskukseen. Suunnitelma on toteutettu osana Moderni Hirsikaupunki -hanketta, joka tutkii nykyaikaisen hirsirakentamisen käyttömahdollisuuksia kaupunkiympäristössä, sen haasteita ja hyötyjä. Diplomityö on tehty syksyn 2018 ja kevään 2019 aikana, Moderni Hirsikaupunki -hankkeen loppupuolen arviointivaiheessa, mutta työn suunnittelullisen aiheen vuoksi se kuuluu varsinaisesti hankkeen suunnittelututkimusvaiheeseen. Suunnittelutyön aihe on saatu Hotelli Iso-Syötteen johtajalta, jonka aikeena on ollut rakentaa laskettelukeskuksen ala-aseman läheisyyteen uusi huoneistohotelli. Toiveena oli tutkia mahdollisuutta toteuttaa suhteellisen suurikokoinen hotellirakennus hirsirakenteisena, mihin tässä diplomityössä onkin tartuttu. Annetut lähtötiedot itse suunnittelulle olivat suhteellisen niukat, sisältäen lähinnä suunnittelualueen suurpiirteisen rajauksen ja toivotun huoneistojen määrän, joten suunnittelussa on otettu paljon vapauksia esimerkiksi muun tilaohjelman sekä arkkitehtuurin suhteen.

Diplomityö jakautuu karkeasti ottaen kolmeen toisiinsa linkittyvään osaan: aiheen taustoitukseen, suunnittelupaikan tutkimiseen, sekä varsinaiseen suunnitelmaosuuteen.

Tausta -osuus on kirjallisena tehty osio, joka antaa suunnitelman kannalta olennaisia taustatietoja aiheeseen liittyen. Taustoituksessa on kerrottu lyhyesti Suomen hirsirakentamisesta, sekä esitelty Pohjois-Suomen matkailuarkkitehtuurin historiaa ja pohdittu sen nykytilaa ja tulevaisuutta.

Matkailuarkkitehtuuri on 1960-luvulle saakka ollut suhteellisen laadukasta, mutta sen jälkeen massaturismin alettua taso on heikentynyt ja erityisesti Suomen laskettelukeskuksiin on noussut mitä ihmeellisempiä tyyllittömiä luomuksia. Eriskummallisella kulissiarkkitehtuurilla pyritään houkuttelemaan turiseja, mutta ehkä samaan lopputulokseen voitaisiin päästä myös oikeasti laadukkaalla arkkitehtuurilla.

Paikka -osuudessa on esitelty tarkemmin suunnittelualuetta, Iso-Syötettä, ja kerrottu sen historiasta ja tulevaisuudesta sekä esitelty nykyistä tilannetta suunnittelun pohjaksi. Iso-Syöte on Pohjois-Pohjanmaalla sijaitseva tunturi, jonka alueen historia ulottuu kivikaudelle asti. 1980-luvulta lähtien tunturilla on toiminut laskettelukeskus Iso-Syöte, jonka toiminta on pyörinyt pääosin menestyksekkäästi tähän päivään saakka. Iso-Syötteen ympäristö ja toiminnot tarjoavat kiinnostavat lähtökohdat diplomityön suunnitteluosuudelle.

Suunnitelma -osuus esittelee diplomityön varsinaisen suunnittelutyön, Hirsirakenteisen huoneistohotellin Iso-Syötteelle. Huoneistohotelli koostuu maantasokerrokseen ja kellariin sijoittuvista julkisista tiloista, kuten ravintolasta, baarista, liiketiloista ja saunatiloista, sekä tilaelementtitekniikalla toteutetuista majoitushuoneistoista kolmessa kerroksessa. Hotellissa on pyritty yhdistelemään klassisen luontomatkailun piirteitä, paikalla vallalla olevaan aktiiviseen laskettelumatkailuun. Suunnitelman lähtökohdat ovat vahvasti kontekstissa ja paikallisuudessa, ja perinteikästä hirsirakentamista on siinä käytetty modernilla tavalla laadukkaasti arkkitehtuurin luomiseen.

Author: Samu Leppänen
Title of thesis: Log-structured apartment hotel for Iso-Syöte
Date: 12.5.2019
Number of pages: 168
Boards: 12 pcs
Degree programme: Master of Science in Architecture
Major subject: Building design
Type of thesis: Master's thesis
Thesis supervisor: Janne Pihlajaniemi

Abstract

This master's thesis is a design oriented work, whose topic is a design for a new log-structured apartment hotel, for the ski resort of Iso-Syöte. The work is done as a part of the Modern Log City (Moderni Hirsikaupunki) -research project, which studies the potential of log structures in the urban environment; the challenges and the benefits. The master's thesis has been done during the autumn of 2018 and spring of 2019, during the evaluation period of the Modern Log City -research project, but due to the design oriented character of the work, it is more a part of the design-based research period of the project. The topic of the thesis was given by the manager of the Hotel Iso-Syöte, whose aim has been to build a new apartment hotel close to the bottom of the ski slopes. His request was to study the possibility of constructing a rather extensive hotel building using a log structure, and that is the issue which has been dealt with in this master's thesis. The given initial data was rather scarce, including essentially the rough boundaries of the design area and the desirable amount of rooms, so a lot of liberties have been taken considering the space programme and architecture for example.

This master's thesis is coarsely divided into three interlinking parts: the background of the subject, the examination of the site and ultimately the actual project of the apartment hotel.

The background part is a written part, presenting some essential information in relation to the subject. In the background section, the history of log buildings in Finland is being briefly described, as well as the history, present state and the future of the tourism related architecture in northern Finland. The

tourism related architecture has been quite high-class until the 1960's, but after that, since the era of mass tourism, the quality has been decreasing, and run-down architectural creations have emerged throughout the ski resorts in Finland. Odd, counterfeit architecture is being used as a method for attracting tourists, even though the same results could likewise be achieved with some genuine high-quality architecture.

The site part introduces more closely the area of interest, Iso-Syöte, by telling about its history, future and the present state as a grounding for the design work. Iso-Syöte is a fjeld in the North Ostrobothnia, and the area has a history stretching all the way to the Stone Age. Since the 1980's the Iso-Syöte ski resort has been operating at the fjeld, doing quite successfully to this day. The environment and the activities of the Iso-Syöte provide a truly fascinating starting point for the design phase of the master's thesis.

The design part presents the actual design work of the master's thesis, the apartment hotel with a log structure for the ski resort of Iso-Syöte. The apartment hotel consists of some public spaces in the ground floor and basement such as a restaurant, a bar, a public sauna and some commercial spaces, as well as accommodations in three floors, conducted with prefabricated box units. With the design of the hotel, some characteristics of the classical tourism have been introduced to the existing environment of active tourism. The design is strongly based on the context and locality, and the traditional log construction has been used in a modern manner in order to achieve admirable architecture.

Johdanto

Suunnittelupainotteisen diplomityöni aiheena oli suunnitella huoneistohotelli Iso-Syötteen laskettelukeskukseen. Paikkana Iso-Syöte oli minulle jo ennestään tuttu, sillä useat lapsuuden talviset viikonloput sekä hiihtolomat ovat kuluneet Iso-Syötteen tunturimaisemissa, laskettelurinteitä ylös alas koluten. Aivan näihin päiviin saakka olen piiptahtanut Syötteen laskettelurinteissä lähes vuosittain, ja nähnyt paikan kehittymistä jopa parinkymmenen vuoden ajalta. Lapsuuden muistoista tuttu paikka tuntui hyvin antoisalta ja mielekkäältä suunnittelukohteelta diplomityölleni, ja tartuinkin työhön innolla ja antaumuksella.

Varsinainen aihe on peräisin Hotelli Iso-Syötteen johtajalta, jonka toivomuksena oli tutkia laskettelukeskuksen eturinteiden alapäähän sijoitettavan huoneistohotellin toteuttamista hirsirakenteisena. Puolivälissä suunnittelu-prosessiani, joulukuussa 2018, uutisoitiin kuitenkin Hotelli Iso-Syötteen tuhonneesta tulipalosta, mikä luultavasti ohjasi omistajatahojen resurssit nyt enemmänkin vanhan hotellin jälleenrakennukseen. Heti diplomityöni alkuvaiheilla alkoi Iso-Syötteellä muutenkin myllerrys, kun mediassa uutisoitiin ala-aseman läheisyyteen toteutettavasta suuresta infrahankekokonaisuudesta sekä monitoimiareenasta ja toisesta uudesta huoneistohotellista. Alue on ollut selvästi huomion kohteena viimeaikoina, ja diplomityöni aihekin vaikuttaa ajankohtaiselta, joten kyseisen suunnittelutyön tekeminen on tuntunut merkitykselliseltä.

Suunniteltu huoneistohotelli on pääosin hirsirakenteinen ja työ on tehty osana Moderni Hirsikaupunki -hanketta. Hirsi materiaalina kiinnosti minua jo alusta lähtien, ja diplomityön tekeminen osana kyseistä hanketta tarjosi mielestäni oivan mahdollisuuden päästä tutustumaan rakennusmateriaalin ominaisuuksiin tarkemmin sekä tutkimaan sen mahdollisuuksia nykyrakentamisessa. Vuosisatoja vanhan rakennusmateriaalin käyttäminen nykykontekstissa, sekä perinteisten rakennustapojen soveltaminen moderniin arkkitehtuuriin tuntui houkuttelevalta lähtökohdalta, mikä antoi työlle hyvät puitteet. Toivon että tekemästäni suunnittelututkimuksesta on hyötyä niin Moderni Hirsikaupunki -hankkeelle, kuin hirsirakentamisen suosiollekin yleensä.

Tavoitteenani oli tehdä rakennus, joka suhtautuisi kunnioittavasti sekä ympäröivään luontoon, että rakennuskantaan. Suomen hiihtokeskusten kulissimaisia alppikyliä ja muuta erikoisuutta tavoittelevaa viihdearkkitehtuuria nähtyäni, pyrin matkailurakennukseen, joka luonteella ja omaperäisellä tavalla edustaisi nimenomaan suomalaista matkailuarkkitehtuuria. Kopiotyyleihin ja muuhun kliseiseen symboliikkaan verrattuna työssä on pyritty rakennukseen, jonka henkii paikallisuutta sekä luonnollista aitousuutta. Yhtenä tavoitteena oli korostaa myös Iso-Syötteen asemaa klassisen- ja toiminnallisen matkailun kohtaamispaikkana, ja aktiviteettikeskeisyyden rinnalla myös säilyttää välitön luontosuhde rakennuksen arkkitehtuurissa.

Tiivistelmä / Abstract	5
Johdanto	8
Sisältö	11
<i>Tausta</i>	12
Hirsirakentaminen Suomessa	14
Moderni hirsikaupunki -hanke	16
Lapin matkailuhistoria ja -arkkitehtuuri	21
Matkailukeskusesimerkkejä	39
Pohdintaa tämän päivän lomakylistä	65
<i>Paikka</i>	74
Sijainti, Pudasjärvi, Iso-Syöte	76
Iso-Syötteen historiaa	78
Iso-Syöte nyt	82
Iso-Syötteen aktiviteetit	92
Iso-Syöte tulevaisuudessa	94
Paikka ja henki	99
<i>Suunnitelma</i>	100
Sijoitus	102
Konsepti	104
Ulkotilat	112
Tilaohjelma	115
Julkiset tilat	118
Majoitustilat	122
Huoneistot	128
Rakennus	134
Arkkitehtuuri	140
Lopuksi	149
Lähteet	150
Liitteet	154

Tausta

Varsinaisen suunnittelutyön taustaksi olen kerännyt tietoa yleiseen aihepiiriin liittyen, johdattelemaan työssä käsiteltyihin teemoihin. Kerron yleisesti hirsirakentamisesta Suomessa; sen historiasta sekä nykyhetkestä. Käsitelen myös pintapuolisesti Lapin matkailuhistorian ja sen arkkitehtuurin päävaiheet, tavoitteenani saada käsitys siitä, miten nykytilanteeseen on päädytty. Esimerkinomaisesti esittelen laskettelukeskuksia Suomesta ja ulkomailta, ja analysoin niiden hyviä sekä huonoja puolia. Keräämäni taustatiedon avulla pyrin saamaan laajemman käsityksen aiheen taustalla vaikuttavista tekijöistä ja teemoista, ja hyödyntämään näitä tietoja diplomityöni päätarkoituksellisessa suunnitteluosuudessa.

Hirsirakentaminen Suomessa

Hirsirakentaminen mielletään Suomessa hyvin perinteikkääksi rakennustavaksi, ja puun käytön rakennusaineena voidaan jo lukea kuuluvaksi osaksi suomalaista kulttuuria. Hirsirakennukset ovat kautta Suomen historian olleet tuttu näky osana maalaismaisemaa, kuten myös kaupunkiympäristöissä asuintaloina, rautatieasemina, kirkkoina ja muina julkisina rakennuksina. Suomen vanhimmat hirsilöydöt ajoittuvat vuosille 400-900 jKr., ja niistä merkittävimpana voidaan pitää Vanhan Laatokan alueelta löytynyttä kokonaisen hirsirakennuksen pohjaa. Muita myöhempiä löydöksiä, kuten hirsirakennusten jäännöksiä tai piirustuksia 1700-luvulta ja sitä edeltävältä ajalta on tavattu ympäri Suomea Lappia myöten. Valtaosa vanhoista hirsitaloista on 1800-luvulta tai sitä nuorempia. (Vuolle-Apiala 1996.)

Hirrenkäytön yleisyys varhaisessa rakentamisessa perustuu sen helppoon saatavuuteen Suomen metsistä (Hirsitaloteollisuus ry 2019), sekä sen helppoon veistettävyyteen ja jalostettavuuteen varsinaiseksi rakennukseksi. Aluksi hirret jätettiin poikkileikkaukseltaan pyöreiksi ja nurkkasalvokset veistettiin kirveen avulla, mutta jo 1600-luvulta lähtien hirsien veistäminen suoriksi alkoi yleistyä (Tiainen, Pihlajaniemi & Lakkala 2017). Suoraksi veistäminen oli seurausta läntisistä vaikutteista sekä kivirakennusten esimerkeistä, ja sillä, kuten myös hirsien piilumisella, tavoiteltiin arvokkaampaa ilmettä rakennukselle (Vuolle-Apiala 1996). Hirsi säilyi tärkeänä rakennusmateriaalina asuintaloissa sekä julkisissa rakennuksissa 1950-luvulle asti, kunnes sahalaitosten yleistyminen ja rankarakenteiden kehittyminen syrjäyttivät sen suurilta osin. Samaan aikaan alettiin valmistaa myös nykyaikaista teollista hirttä, jota hyödynnettiin aluksi pääosin vapaa-ajanasuntojen tuotannossa. (Hirsitaloteollisuus ry 2019.) Sitten hirttä on käytetty runkomateriaalina usein pienissä rakennuksissa, kuten loma-asunnoissa ja yhä

enemmän myös omakotitaloissa (Tiainen ym. 2017). Kuitenkin 2010-luvulle tultaessa hirrestä on alettu rakentaa ja suunnitella myös suurempia rakennuksia. Kun varhaisessa rakentamisessa hirren suosio perustui suurilta osin sen helppoon saatavuuteen ja käsiteltävyyteen, on tänä päivänä sen suosio alkanut kasvamaan erityisesti myös ekologisten ja terveydellisten näkökulmien vuoksi. Esimerkiksi koulu- ja päiväkotiarkkitehtuurissa hirren käyttö on kasvattanut suosiotaan varsinkin sen sisäilmaan vaikuttavien ominaisuuksien vuoksi. Kun nykyaikana on uutisoitu yhä enemmän niin vanhojen kuin uusienkin koulujen home- tai sisäilmaongelmista, on hirsirakentaminen alkanut kiinnostaa vaihtoehtona tavanomaiselle rakentamistavalle. Totuttuihin kerrosrakenteisiin verrattuna, yksiaineinen massiivirakenne on vähemmän altis seinärakenteen sisäisten ongelmien syntymiselle, mikä vähentää myös sisäilmaongelmien syntymisen riskiä. Lisäksi puu, ollessaan hygroskooppinen materiaali, tasoittaa sisäilman kosteusvaihteluita, sitoen ja vapauttaen kosteutta olosuhteiden mukaan, ja näin edesauttaa terveellisen ja miellyttävän sisäilman syntymistä. (Tiainen ym. 2017.) Puunkäytöllä huonetiloissa on myös havaittu olevan muun muassa stressitasoa alentavia sekä sosiaalisuutta ja mielialaa kohentavia vaikutuksia (Grote ym. 2009, Anme ym. 2012, Nyrud ym. 2014 via Muilu-Mäkelä, Haavisto & Uusitalo 2014), jotka osaltaan kannustavat hirren käyttöön päiväkodeissa, kouluissa ja muissa julkisissa rakennuksissa.

Viime aikoina ilmastonmuutos ja sen vaikutukset maapalloomme ovat aiheuttaneet yhä enemmän huolta ihmisissä. Erityisesti IPCC:n, eli hallitusten välisen ilmastopaneelin, lokakuussa 2018 julkaisema erikoisraportti Global Warming of 1.5 °C on herättänyt erityisen maailmanlaajuisen huolen ihmisten aiheuttamien päästöjen vaikutuksesta ilmaston lämpenemiseen ja sen kauaskantoisiin seurauksiin.

Kuva 1: Vanhaa hirsiseinää.

Rakennusten tuottaessa noin kolmasosan Suomen kasvi- huonekaasupäästöistä, ja rakennusmateriaalien osuuden ollessa noin kolmasosa koko rakennuksen elinkaaren aikaisista päästöistä (Huttunen 2018), voidaan todeta, että rakennushanketta suunniteltaessa oikean materiaalin valinta on hyvin merkittävässä osassa. Kun ihmisten kiinnostus ympäristöky- symyksiin kasvaa, alkaa hirsi ekologisena rakennusmateriaalina näyttäytymään yhä houkuttelevampana vaihtoehtona.

Hirsirakentamisen ekologisuus on jaettavissa karkeasti viiteen pääkohtaan: pitkään elinkaareen, kierrätettävyyteen, uusiutu- vuuteen, hiilinieluvaikutukseen sekä läheltä saatavuuteen. Pitkä elinkaari ilmenee hirsirakenteen kestävyudessa, sekä yksinkertaisuudessa, minkä ansiosta se on helposti korjatta- vissa tai tarvittaessa siirrettävissä. Elinkaaren päätyttyä hirret ovat kierrätettävissä esimerkiksi uusiksi rakennusosiksi tai energiantuotannon polttoaineiksi. Uusiutuvuus tarkoittaa sitä, että Suomen metsissä kasvava puu on uusiutuva luon- nonvara, joka hirreksi tuotettuna toimii myös hiilinieluna varastoidessaan hiilidioksidia kasvunsa aikana. Hirren hel- pon saatavuuden ansiosta, sen valmistaminen rakennuskäyt- töön myös aiheuttaa keskimääräistä vähemmän päästöjä ja kuljetukseen kuluva energia on vähäisempää. Vaikka hirsirakennukset eivät käytön aikaisessa energiatehokkuudessa pääsekään muiden nykyaikaisten rakennusten kanssa samalle tasolle, on niissä selkeät etunsa esimerkiksi pienen hiilijalan- jälkensä ja pitkän elinkaarensa ansiosta. (Tiainen ym. 2017.)

Moderni Hirsikaupunki -hanke

Moderni hirsikaupunki -hanke on Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunnassa toteutettu tutkimushanke, jonka tavoitteena on ollut tutkia hirsirakenteiden mahdolli- suuksia tämän päivän pienissä ja suurissa rakentamisen koh- teissa, sekä tarkastella sen soveltuvuutta kaupunkiympäris- töön. Hankkeessa pyritään selvittämään hirsirakentamisen markkinaosuuden kasvattamiseen liittyviä haasteita, ja samalla etsimään niihin ratkaisuja uusista toimintamalleista, tuotantotavoista sekä uudeltaisesta arkkitehtuurista. Kolmi- vaiheinen hanke on toteutettu vuosina 2016-2019, sisältäen esiselvitys-, suunnittelututkimus- ja arviointivaiheet. (Juuti, Pihlajaniemi, Kuittinen, Lakkala, Väisänen & Yliaho 2016.)

Hirsirakenteiden tuominen kaupunkiympäristöön he- rättää ymmärrettävästi ennakkoluuloja, sillä näemmehän tavallisemmin hirsitalot osana erämaa- tai maalaismai- semaa. Ennakkoluulojen hälventämiseksi onkin tärkeää, että arkkitehtuuria pohditaan ja kehitetään erityisesti ra- kennustypologioiden, rakennustekniikan sekä pintakäsit- telyn ja -materiaalien osalta. Vaikka kaupunkiympäristö asettaa arkkitehtuurille tietyt vaatimuksensa, olisi arvo- kasta, että kehitys tapahtuisi nimenomaan hirren ja sen ominaisuuksien ehdoilla, nojaamatta liikaa vanhoihin to- tuttuihin käytäntöihin. Suunnittelututkimus toimii täs- sä oivana keinona havainnollistamassa, miten asiassa voi- taisiin käytännössä onnistua, ja näyttämässä millaiseen suuntaan hirsirakenteilla on kapasiteettia kehittyä.

Kuva 2: Uutta hirsiseinää.

Tämä diplomityö pyrkii osaltaan esittämään hirsirakentamisen mahdollisuuksia sekä tulevaisuuden näkymiä. Tehdyssä suunnitelmassa on tutkittu hirren käyttöä suuren mittakaavan julkisessa rakennuksessa, ja pohdittu monikerroksisen hirsirakennuksen arkkitehtuuria nykyaikaisen hirsiteollisuuden tuotteiden mahdollistamana. Vaikka projekti ei varsinaisesti kaupunkiympäristöön sijoitukaan, on siinä pyritty rikkomaan perinteisen hirsirakentamisen piirtämiä rajoja. Samalla on tähdätty havainnollistamaan hirsiarkkitehtuurin tulevaisuutta, ei ainoastaan matkailurakentamisessa, mutta myös laajemmin modernissa kontekstissa.

Lapin matkailuhistoria ja -arkkitehtuuri

Valtion luonnonsuojeluvalvoja Reino Kalliola on 1970 luvulla erottanut toisistaan *klassisen* ja *toiminnallisen* matkailun, jotka edustavat kahta melko vastakohtaista tapaa matkailla. Klassisella matkailulla tarkoitetaan perinteistä matkailutapaa, luonnonmatkailukohteisiin tutustumista ja retkeilyä, kun taas toiminnallinen matkailu tarkoittaa enemmänkin modernia tapaa matkailla, aktiviteetteihin perustuvaa toimintaa, kuten laskettelua tai vaikkapa moottorikelkkailua. (Hautajärvi 2014.) Ihmisten matkailutavat ovat aikojen saatossa vaihdelleet klassisten ja toiminnallisten välille ja nämä muutokset ovat heijastuneet myös matkailuarkkitehtuuriin.

Diplomityön aiheen kannalta katsoin oleelliseksi perehtyä Suomen, ja erityisesti Lapin matkailun historiaan sekä siihen liittyvään matkailuarkkitehtuuriin. Taustatiedoksi olen tehnyt koonnin, jossa selvitän pääpiirteissään matkailuhistorian eri vaiheet ja niihin liittyvät erityispiirteet. Historiakoonti on tehty perustuen pitkälti Harri Hautajärven väitöskirjaan, Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria (2014).

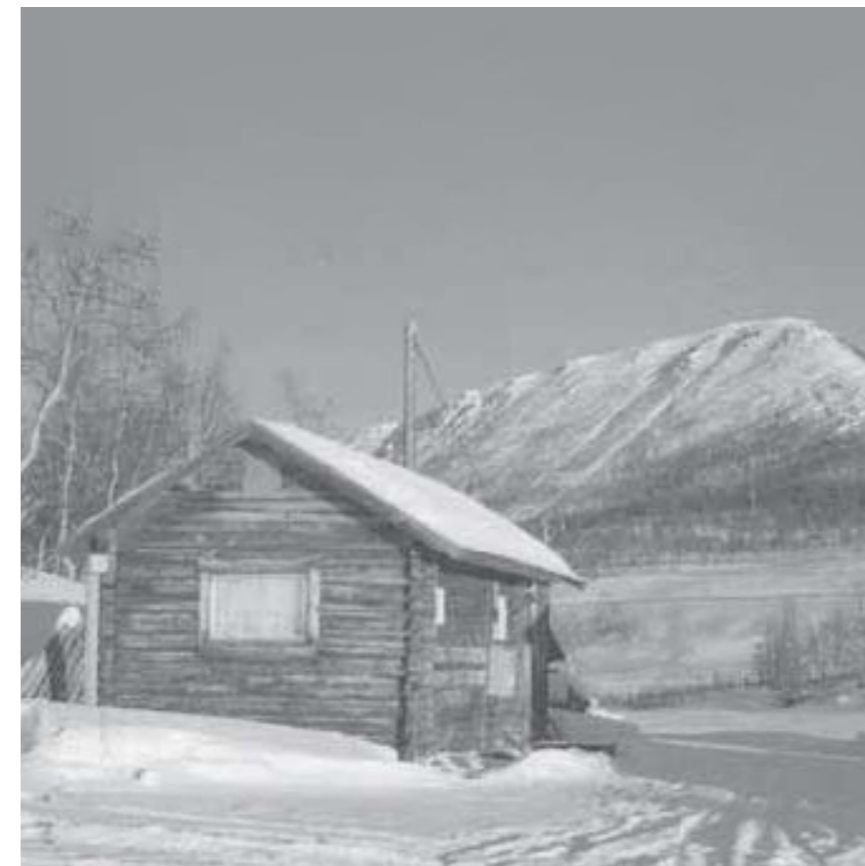
Matkailun alkuajat

Lapin matkailuhistorian voidaan katsoa alkaneen jo 1400-luvulla löytöretkien myötä, kun ulkomaalaiset löytöretkeilijät, seikkailijat ja yläluokan matkailijat alkoivat suunnata matkojaan Fennoskandian pohjoisosiin. Ensimmäiset matkat tapahtuivat pioneerihengessä vesireittejä ja postipolkuja pitkin, vaivalloisesti kohti tuntematonta pohjoista, yöpyen paikallisten luona, majataloissa ja kestikievareissa. Ensimmäisten matkailijoiden kirjoittamat matkakertomukset ja runolliset kuvaukset Lapista alkoivat herättää laajempaa kiinnostusta pohjoista kohtaan, ja 1600-luvun jälkipuolelta lähtien Lappia, Peräpohjolaa ja Länsipohjaa esiteltiin laajasti eurooppalaisessa matkailu- ja tiedekirjallisuudessa. Näiden kertomusten pohjalta tietyt reitit ja kohteet alkoivat vakiintua ja kasvattaa suosiotaan, houkuttellen pikkuhiljaa yhä suurempia matkailijamääriä. (Hautajärvi 2014.)

Kun ulkomaalaiset matkailijat olivat tutkineet Lappia jo 1400-luvulta lähtien, alkoi suomalainen sivistyneistö kiinnostua sinne suuntautuvasta matkailusta vasta 1800-luvun tienoilla. Merkittävänä sysäävänä tekijänä tässä oli kansallisuusaate, jonka seurauksena Lapin luonto, kansa ja maisemat saivat romantisoitun kuvan, ja alkoivat houkutella suomalaisia tutkijoita, taiteilijoita sekä muita matkailijoita. Isänmaan kauneuden ihailu ja Suomen erämaihin tutustuminen muodostui myöhemmin suorastaan kultiksi, jonka seurauksena tietyt maisemat nousivat suo-

situiksi matkailukohteiksi, tunnetuiksi nähtävyyksiksi ja jopa kansallismaisemiksi. Tämä puolestaan on vaikuttanut myöhempien aikojen matkailuarkkitehtuuriin, sen sijoituspaikkoihin ja maisemasuhteeseen. (Hautajärvi 2014.)

Suoranaisesti matkailua varten tehtyä arkkitehtuuria ei vielä aivan Lapin matkailuhistorian alkuvaiheissa ollut. Matkailun päämääränä oli enemmänkin villin luonnon sekä erämaamaisemien ihastelu, ja majoittuminenkin tapahtui pääasiassa paikallisten omistamissa tai heidän tarpeisiinsa tehdyissä rakennuksissa. Alkuaikoina turismia oli vielä niin vähän, että paikalliset mielellään majoittivat matkailaisia hoteisiinsa, säätyläiskoteihin, talonpoikaistaloihin ja jopa saamelaisten kota-asumuksiin sekä tupiin. Yleisimpien reittien varrelta nimettiin pienen vuosittaisen korvauksen tuin maalaistaloja ns. kestikievareiksi, jolloin ne lupautuivat tarjoamaan matkailijoille yösijan, ruokaa ja kyydityksiä maksua vastaan. Syrjäisemmillä seuduilla majoitus saattoi tapahtua taivasalla, matkailijoiden omista teltoissa tai pienissä muun muassa postinkantajia ja virkamiehiä varten pystytetyissä autiomajoissa. Myöhemmin, 1700-luvun jälkeen valtio alkoi rakennuttaa tärkeimpien reittien varrelle hirsisiä autiotupia palvelemaan matkailijoita. Näiden yksinkertaisten makuulavereilla, pöydällä ja tulisijalla varustettujen pienten hirsirakennusten voidaan ajatella edustavan lapin varhaisinta matkailuarkkitehtuuria. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 3: Nuvvuksen postitupa vuodelta 1840

1800-luku ja 1900-luvun alku

Luonnonmaisemien ihailun ollessa keskeinen osa Suomen matkailua 1800-luvun alkupuolella, alettiin kauneimpien näkymien äärelle ympäri Suomen rakentaa erillisiä näkö-alapaviljonkeja tai -torneja. Ensimmäisiä maiseman tarkasteluun valjastettuja rakennuksia olivat muun muassa Kangasalan Keisarinharjun paviljonki vuodelta 1819 sekä Punkaharjun näköalatorni 1840-luvulta, ja niiden innoittamana päätettiin myös Lappiin, Aavasaksan laelle, missä keskiyön aurinkoa oli palvottu jo 1700-luvulta lähtien, pystyttää oma paviljonkinsa. Muutaman eri suunnitelman jälkeen, vuonna 1883, paikalle rakennettiin lopulta arkkitehtiylloppilas Hugo Emil Saurénin suunnittelema muinaispohjoismaalaista tyyliä edustava hirsirakennus palvelemaan matkailijoiden tarpeita. Verrattuna aikaisempaan hylättyyn suunnitelmaan, joka arkkitehtuuriltaan kuvasti hellenististä ylevöittävää luonnon ja maiseman palvonnan temppeleä, oli tämä erähenkinen metsästysmajaa muistuttava paviljonki raskaine graniittilohkareineen, puuornamenteineen ja poronsarvineen, selkeästi harppaus skandinaavista kansallisromantiikkaa päin. (Hautajärvi 2014.)

Merkittävä virstanpylväs Lapin, ja koko Suomen matkailuhistoriassa oli Suomen Matkailijayhdistyksen (SMY) perustaminen vuonna 1887. Yhdistys alkoi määrätietoisesti edistämään Suomen matkailua sekä markkinoimaan sitä

niin ulkomaille kuin kotimaahankin. Isänmaan ja erityisesti Lapin tuntemuksen levittämisestä tuli keskeinen osa Matkailijayhdistyksen toimintaa, ja kyseisen propaganda-toiminnan seurauksena Lapin läänin matkailutoiminnassa ja -rakentamisessa alkoi näkyä selkeää kasvua 1900-luvun alussa. Myös matkailun luonne alkoi pikkuhiljaa muuttua. Kun 1800-luvulla oli maisemia ihailtu hillitysti näkötorneista pukuun sonnustautuneina, alkoi 1930-luvulla luonnon helmassa retkeily ja liikunta käytännöllisiin ulkoiluvaatteisiin pukeutuen kasvattaa suosiotaan. Matkailutavan muutos, sekä tavoitteellinen markkinointi vaikuttivat epäilemättä myös Lapin matkailuarkkitehtuuriin. (Hautajärvi 2014.)

Kun Suomi oli saanut Tarton rauhansopimuksessa Petsamon vuonna 1920, alkoivat Jäämeri ja itäisen Lapin jylhät erämaat kiinnostaa matkailijoita. Jäämerentien rakentamisen yhteydessä alueelle rakennettiin pieniä hirsirakenteisia kievareita ja majataloja, joita toteutettiin usein tyyppiirustusten mukaan. Nämä perinteisiä maalaistaloja muistuttavat rakennukset sopeutuivat osaksi pohjoisen rakentamista, ja toimivat tavallisen maalaistalo-majoituksen ohella tukikohtina pohjoisen retkeilijöille. Suomen Matkailijayhdistys otti osan majataloista hoitaakseen ja paransi olennaisesti niiden laatua sekä varustelutason sen ajan matkailijoiden tarpeisiin. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 4: Aavasaksan matkailupaviljonki vuodelta 1883.

1930 - 1940 -luvut

Vuonna 1930 valmistunut Ivalon uusi matkailumaja havainnollistaa selkeästi, kuinka matkailijamäärät sekä näiden vaatimustasonsa alkoivat kasvaa. Enää ei riittänyt pelkkä yhteismajoitus kieverituovissa, vaan matkailijat alkoivat toivoa majoitukseltaan enemmän yksityisyyttä ja mukavutta. Arkkitehtuuriltaan kyseinen matkailumaja edusti pohjoismaisen klassismin tyyliin toteutettua suurta erähenkistä maalaiskartanoa, ja sen suunnitteli Väinö Vähäkallio, jonka toimiston käsialaa olivat useimmat sen ajan Matkailijayhdistyksen rakennukset. Rakennuksen alakerrassa sijaitsevat muun muassa suuri halli, seurusteluhuone, sekä ruokasali, ja yläkertaan oli sijoitettu jopa 14 tilavaa matkailijahuonetta sekä yhteiset kylpyhuoneet. Matkailumaja ja sen tyylikkäästi sisustetut tilat tarjosivat suhteellisen suurillekin matkailijamäärille yhtäaikaista viihtyisää ja asianmukaisia tiloja, jotka henkivät kotimaista sekä erähenkistä tunnelmaa. Samantapaisia hirsirakenteisia, talonpoikaisarkkitehtuuria edustavia matkailumajoja pystytettiin samoihin aikoihin useisiin muihinkin paikkoihin. Näistä esimerkkejä ovat muun muassa Petsamon Yläluostarin pohjalaistyylinen matkailumaja vuodelta 1928, Pyhätunturin matkailumaja vuodelta 1936 sekä vuonna 1937 valmistunut Inarin matkailumaja, joka kiinnostavalla tavalla yhdisteli joitain moderneja piirteitä talonpoikaisarkkitehtuuriin. Myös pienemmässä mittakaavassa samaa arkkitehtuuritematiikkaa sovellettiin erityisesti retkeilyreittien varrelle sijoituvissa retkeilymajoissa esimerkiksi Kilpisjärvellä ja Ounastunturilla. (Hautajärvi 2014.)

Samaan aikaan 1930-luvulla, Lapin matkailuarkkitehtuurissa oli valloillaan myös toinen, hyvin vastakohtainen tyyli. Maanläheisen, erittäin kansanomaisen arkkitehtuurin rinnalla suosiotaan alkoi nostaa funktionalismi, joka laivahenkisellä linjakkaalla arkkitehtuurillaan, hohtavan valkoisilla pinnoillaan ja eleganteilla interiööreillään ilmensi uusimpia ulkomaisia virtauksia. Kun pienipiirteiset, hirsirakenteiset matkailumajat pyrkivät seesteisyydellään ja paikallisuudesta kumpuavalla olemuksellaan sopeutumaan vallitsevaan ympäristöönsä, muodostivat modernit funkishotellit pikemminkin kontrastisen suhteen ympäröivään maisemaansa. Samankaltainen eroavaisuus voidaan havaita myös sen ajan matkailukulttuurissa. Matkailumajoihin mentiin matkailemaan enemmän klassisessa mielessä, nauttien ympäröivästä maisemasta ja kulttuurista, kun taas funkishotelleissa matkailu alkoi saada enemmän toiminnallisia piirteitä. Esimerkiksi Pallaksella, pääsivät varakkaat turistit nauttimaan alppihiihdosta ja pujottelusta jo vuodesta 1937 lähtien. Pallastunturin ylärinteeseen sijoitettua hotellia voidaankin pitää Suomen ensimmäisenä hiihtourheilua varten tehtynä matkailurakennuksena. Funktionalistisen matkailuhotellin suojissa muotitietoiset matkailijat saivat nauttia kaikista moderneista mukavuuksista, tai halutessaan osallistua esimerkiksi porovaljakkoajeluille. Kuriositeettina mainittakoon, että Pallaksen hotellin luonnokset laati arkkitehti Väinö Vähäkallio, joka toimi aikaisemmin myös Ivalon talonpoikaisen matkailumajan arkkitehtina. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 5: Ivalon matkailumaja vuodelta 1930.

Eräänä merkityksellisimmistä funktionalistisen matkailuarkkitehtuurin edustajista pidetään vuonna 1936 valmistunutta Hotelli Pohjanhovia. Rovaniemelle, jonka kiinnostavuus oli viime aikoina lisääntynyt muun muassa rautatien, Ounasvaaran ja talvikisojen myötä, rakennettu hotelli oli sekä Suomen mittapuulla, että kansainvälisesti uraauurtava. Pauli Ernesti Blomstedtin sekä hänen vaimonsa Märta Blomstedtin suunnittelema rakennus oli sekä arkkitehtuurinsa puolesta funktionalismin huippua, että teknisten ratkaisujensa kannalta edistyksellinen. Rakennus oli muun muassa suunniteltu siten, että sitä olisi tulevaisuudessa mahdollista korottaa kahdella kerroksella, siinä oli koneellinen ilmanvaihto, huonekohtaisia wc- ja kylpyhuonetiloja sekä uuden aikaiset keittiötilat. Kaiken tämän kruunasi vaikuttava selkeälinjainen arkkitehtuuri, sekä yllälliset, hienostuneet sisätilat, jotka tekivät Pohjanhovista hohdokkaan ylempien luokkien lomaviettopaikan ja yhden suomalaisen funktionalismin merkittävimmistä kokonaistaideteoksista. (Hautajärvi 2014.)

1930-luvun lopulla Suomessa oltiin matkailun kannalta optimistisia, ja Lappiin nousi yhä kiihtyvään tahtiin rakennuksia matkailutoiminnan tarpeisiin. Kuitenkin vuosina 1939-1945 kehitys koki ratkaisevan takaiskun, kun talvisodan, jatkosodan ja etenkin Lapin sodan seurauksena suuri osa Lapin rakennuskannasta tuhoutui. Samalla katosivat lähes kaikki matkailurakennukset, autiotupia, matkailumajoja ja funkishotelleja myöten, eikä jäljelle jäänyt kuin Aavasaksan, Kilpisjärven ja Pyhätunturin majat. Sotien jälkeen matkailun jälleenrakentamistyö jouduttiin käytännössä aloittamaan täysin alusta. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 6: Hotelli Pohjanhovi vuodelta 1936.

1940-luvun loppu ja 1950 -luku

Sotavuosien jälkeen, matkailun jälleenrakentamista kesti pitkään, ja esimerkiksi Lapin läänin majoituspaikkamäärissä saavutettiin 1930-luvun taso vasta 1960-luvun lopulla. Pula-aikana Lapin matkailu pysyi pääosin hyväntuloisten kaupunkilaisten etuoikeutena, ja heille sitä enimmäkseen suunnattiinkin. Karjalan sekä Petsamon menettämisen jälkeen, Lapin asema Suomen lumovoimaisena periferiana korostui, ja matkailu alkoi suuntautua yhä enemmän sen länsiosiin sekä käsivarren alueille. Elettiin klassisen matkailun aikaa, ja Lapista lähdettiin etsimään romanttisia eräkokemuksia ja rauhoittumista kotimaan luonnon helmassa, hiihtämisen, retkeilyn ja saunomisen merkeissä. Sama luontoromantiikka heijastui myös sen ajan matkailuarkkitehtuuriin. (Hautajärvi 2014.)

Esimerkiksi Pallastunturille alettiin vuonna 1946 suunnitella aikaisemman tuhotun hotellin tilalle uutta, hyvin erilaista rakennusta. Aikaisempaa loistokasta funkishotellia arvosteltiin paikalleen sopimattomaksi hienostelevaksi betonikolossiksi, ja uudesta hotellista tehtiin sodan läpikäyneen, maanläheistyneen kansakunnan onneksi paikallisuudesta kumpuava pienipiirteinen hirsirakennus. Arkkitehtuuriltaan rakennus viittasi talonpoikais- ja saamelaiskulttuuriin, ja sen sisätiloja hallitsivat lämpimät puupinnat, pehmeälinjaiset huonekalut sekä mystiset luonnonornamentiikka -aiheet kiintokalusteissa sekä esineistössä. Hotellin arkkitehti Jouko Ylihannu tavoitteli suunnitelmassaan luultavasti samanlaista ilmapiiriä, kuin hän oli Norjan matkailumajoissa havainnut, eli jonkinlaista sekoitusta kodikkuudesta, kansanomaisuudesta ja seikkailun tunnusta. Pallastunturin hotelli edusti

näyttävällä tavalla suomalaisuutta sekä kansallisromanttista henkeä, ja se olikin yksi aikansa merkittävimpiä arkkitehtuurisaavutuksia Suomessa. Jouko Ylihannu piirsi myös suuren joukon muita jälleenrakennuskauden matkailurakennuksia, kuten Kilpisjärven, Inarin ja Ivalon matkailumajat sekä uuden Hotelli Pohjanhovin työpiirustukset. Kaikissa niissä on havaittavissa samankaltaista tematiikkaa kuin Pallaksen hotellissa. Pääpiirteiltään 1940-1950 -lukujen Lapin matkailuarkkitehtuuri koostui satula- tai aumakattoisista, puhdaspiirteisistä rakennuksista, joiden yksityiskohdissa ja sisustuksissa ammennettiin maanläheisistä, paikallisista, romanttiseksi tulkituista aiheista. (Hautajärvi 2014.)

Yleisesti voidaan sanoa, että matkailuarkkitehtuuri 1960-luvulle saakka oli hyvin laadukasta. Matkailun kokonaiskuva oli pidetty hallittuna, ja sitä tuettiin laatutietoisella ajattelulla kautta linjan, mukaan lukien arkkitehtuurissa. Oli sitten kyseessä pieni retkeilymaja tai suuren mittakaavan hotelli, pyrittiin rakennuksissa toimivuuteen, kestävyteen ja kauneuteen niin ulko- kuin sisätiloissa. Ennen massaturismin aikaa, aivan 1800-luvulta 1960-luvulle saakka, matkailu olikin eräänlaista korkeakulttuuria. Ainoastaan kohtuullisen varakkailta oli resursseja lähteä toiselle puolelle maata viettämään aikaa luonnon helmassa. Koko matkailutoiminta oli yläluokkaisten ihmisten rakentamaa, pääosin yläluokkaisille ihmisille, ja tämä näkyi myös arkkitehtuurissa, huolitelluissa interiööreissä ja korkealuokkaisissa majoitustiloissa. Ammattitaidolla suunnitellulla matkailurakentamisella luotiin puitteet itse päätarkoitukselle, koskemattomastaluonnosta nauttimiselle. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 7: Pallastunturin matkailumaja vuodelta 1948.

1960-luku

Modernismin aatteet alkoivat nousta valloilleen Suomessa, ja Lapin matkailuarkkitehtuurissakin kansainvälinen suoralinjainen modernismi alkoi näkyä 1960-luvun taitteessa. Ensimmäinen edustaja oli Aarne Ehojen suunnittelema Rovaniemen Hotelli Polar ja myöhemmin Jaakko Laapotin Ounasvaaran moottorihotelli, sekä useat muut matkailupalvelurakennukset, jotka saivat yhä suoraviivaisempaa muodonantoa, horisontaalisine massoineen, vaakasuuntaisine julkisivuineen sekä suurine nauhaikkunoineen. Modernismista erityislaatuksena esimerkkinä voidaan mainita myös Pulkka-Rajala-Leppänen -toimiston suunnittelema Rovaniemen linja-autoasema vuodelta 1959, joka omaperäisellä tavalla istutti paikallisuuteen viittaavaa symbolismia moderniin arkkitehtuuriin. Linjakkailta muodoillaan sekä veistoksellisella arkkitehtuurillaan tämä ympäröivästä tunturimaisemasta ammentava rakennus osoitti poikkeuksellisella tavalla modernismin kontekstuaaliset mahdollisuudet. (Hautajärvi 2014.)

1960-luvulla matkailun luonne muuttui. Suomen kasvun, teollistumisen ja yhteiskunnan modernisoitumisen myötä ihmisten elintaso nousi, vapaa-aika lisääntyi ja luokkaerot tasoittuivat. Tämä mahdollisti yhä useammille ihmisille muun muassa pidempien matkojen suunnittelun, oman

auton hankkimisen ja laajemman kotimaanmatkailun. Aikaisemmin suurilta osin eliitin etuoikeutena ollut harrastus keskiluokkaistui ja kansanomaistui, avaten suuremmille kansaryhmille mahdollisuudet tutustua aikaisemmin ulottumattomissa olleisiin kohteisiin. Lappiin pääsi nyt lähes kuka vaan, ja 1960-luvulta lähtien matkustajamäärät alkoivat kasvaa räjähdysmäisesti. Klassisen matkailun, kuten retkeilyn ja vaeltamisen sijaan matkailu alkoi muovautua yhä toiminnallisemmaksi. Tärkeimmäksi aktiviteetiksi nousi laskettelu, ja hiihtokeskuksia alettiin rakentamaan ympäri Lapin lääniä, muun muassa Sallaan, Leville, Pyhälle, Ylläkselle ja Saariselälle. Laskettelukeskukset kasvoivat vauhdilla ja laskettelijamäärät lisääntyivät vakaasti, nostaten 1980-luvulla lasketteluun koko kansan harrastukseksi. Nykypäiviinkin saakka kyseinen vapaa-ajantoiminta on säilyttänyt suosionsa. Matkailun painopiste Lapissa alkoi lasketteluun, talviaktiviteettien ja joulumatkailun myötä siirtyä talvikuukausille, aiheuttaen kävijämäärissä sesonkivaihtelua. 1980-luvulla retkeily, hiihto ja luonnossa vaeltaminen menettivät suosiotaan toiminnallisempien lajien houkutellessa matkailukansaa, mutta nykypäiviin tultaessa klassisemmatkin luontomatkailun lajit ovat jälleen nousseet yhä suosituimmiksi lasketteluun rinnalla. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 8: Ounasvaaran moottorihotelli vuodelta 1968.

Kuva 9: Rovaniemen linja-autoasema vuodelta 1959.

1960-luvulta nykyaikaan

1960-luvulta alkaen Lapin matkailurakentaminen kasvoi voimakkaasti ja uusia hotelleja pystytettiin hiihtokeskuksiin. Tätä kehitystä jatkui 1970-luvun puoliväliin saakka, jonka jälkeen energiakriisi hidasti kasvun hetkellisesti. 1960-luvun hotelliarkkitehtuuri oli suhteellisen laadukasta, puurakenteista modernismia, josta esimerkkinä voidaan mainita 1963 valmistunut Hotelli Rukahovin ensimmäinen osa. Suunnittelijana toimi Arkkitehtitoimisto Aili ja Niilo Pulkka, ja rakennuksen arkkitehtuuri oli tyylikkään linjakasta, vähäeleistä, vaakasuuntaista modernismia. Julkisivuja ja hallitsivat ruskeat puupinnat, nauhaikkunat sekä puiset rakenteet ja sisätilat olivat Artekin piirustustoimiston käsialaa. Muita laadukkaita esimerkkejä sen ajan modernista hiihtokeskusarkkitehtuurista ovat muun muassa Saariselän retkeilykeskuksen ravintolarakennus vuodelta 1968 ja Ounasvaaran motelli samalta vuodelta. (Hautajärvi 2014.)

Lasketteluharrastuksen yleistymisen, matkailun kansanomaistumisen ja yksityisautoilun myötä myös matkailu muuttui entistä yksityisemmäksi. Tämän seurauksena laskettelukeskuksiin alkoi nousta yksityisiä lomamökkejä sekä loma-asuntoyhdyskuntia. Eräänlainen erikoisuus pohjoisen laskettelukeskusten pienen mittakaavan rakentamisesta ovat kelomökit, jotka maallikoiden mielissä mielletään

usein hyvin perinteisiksi ja alkukantaisen suomalaisiksi rakennuksiksi, mutta joiden historia todellisuudessa ei ole kovinkaan pitkä. Varsinainen kelohonkavillitys alkoi vallita Lapissa 1970-luvulta lähtien, kun kelosta alettiin rakentaa niin yksityishenkilöiden loma-asuntoja, kuin ravintoloita ja edustustilojakin. Aiemmin kun metsätaloudellisesti arvottomasta kelohongasta oltiin pystytetty lähinnä väliaikaisia savottakämppejä ja takapajuisia tukkilaismajoja, alettiin siitä nyt rakentaa tasokkaita lomakeitaita kaikilla mukavuuksilla höystettynä. 1970-luvun alkupuolelta lähtien kelosta rakennettiin loma-asuntoja, saunoja, omakotitaloja ja jopa huoltoasemia, ja pystytettiinpä suomalaisia kelohonkarakennuksia ulkomaillekin asti. Keloarkkitehtuuri oli 1900-luvun lopun populaaria kansallisromantiikkaa, jolla pyrittiin tarjoamaan kaupungistuneille ihmisille alkukantaisia Lappi-kokemuksia ja romantisoitua metsäläissymboliikkaa. (Hautajärvi 2014.)

1960-luvun lopun ja erityisesti 1980-luvun jälkeen, matkailukeskusten huomattavan kasvun aikana, matkailuarkkitehtuurin taso alkoi mennä merkittävästi alaspäin. Kun aiemmin valtio, Matkailijayhdistys tai osuusliikkeet olivat rakennuttaneet tasokkaita matkailurakennuksia Helsingistä käsin, alkoivat nyt yksityiset matkailuyrittäjät ja hotelliketjut rakennuttaa matkailukeskuksiin enemmänkin voittoa tavoittelevasti.

Kuva 10: Mökki Kelosyötteellä 1980-luvulta.

Arkkitehti- ja sisustussuunnittelu menettivät merkityksensä, ja alettiin suosia halpaa ja nopeaa suunnittelua sekä rakentamista, suosien standardisointia sekä teollisia menetelmiä. Tunturien juurille alkoi ilmestyä hyvin tavanomaisia lähiörakentamisesta tuttuja pientaloja ja rivitaloja, joiden arkkitehtoninen taso sekä ympäristöön sopivuus oli varsin vaatimattomalla tasolla. (Hautajärvi 2014.)

Kuten kelomökeissä, niin muussakin matkailuarkkitehtuurissa on viime vuosikymmeninä sovellettu mielikuvamarkkinointia. Monissa lapin matkakeskuksissa on tavoiteltu jonkinlaista villin pohjolan ilmettä, ja arkkitehtuurista on tullut todella kulissinomaista ja muovisen oloista. Erilaista kliseistä symboliikkaa on käytetty melko mielivaltaisesti ja sekä matkailun markkinointiin, että rakentamiseen on lainattu mitä erilaisempia aiheita, saamelaisuudesta, kullanhuuhdonnasta, joulupukin maasta ja arktisuudesta vanhoihin linnoihin sekä alppikyliin. Lapin matkailukeskukset ja lomakaupungit ovat asiantuntemattoman suunnittelun ja piittaamattomuuden seurauksena kehittyneet epäyhtenäisiksi ja sekaviksi kokonaisuuksiksi, joiden arkkitehtuuri on enemmänkin päälle liimatun oloista kuin oikeasti laadukasta. Aidosta rakennus- ja kulttuuriperinnöstä ei ole piitattu, vaan pikemminkin kehitelty vääristeltyä ja keinotekoista perintöä, luomaan eräänlaisia Disneyland-elämyksiä turisteille. Suomen matkailuhistorian alkuaikojen arkkitehtuurin laatu-tietoisuus on monilta osin hukattu, ja varsinaisesta korkeatasoisesta arkkitehtuurista Lapin matkailuarkkitehtuurissa esimerkkejä on viimevuosilta vain vähän. (Hautajärvi 2014.)

Kuva 11: Rukan alppikylävaikutteista lomakylää.

Matkailukeskusesimerkkejä

Saadakseni käsityksen pohjoisen Suomen matkailuarkkitehtuurin nykytilasta, päädyin tutkimaan merkittävimpiä suomalaisia laskettelukeskuksia ja erityisesti niiden arkkitehtuuria. Valikoin esimerkeiksi yhden keskuksen, joka mielestäni ei edusta laskettelukeskusten parhaimmista, vaan on osittain jopa epäonnistunut, sekä yhden keskuksen, jossa on onnistuttu paremmin niin arkkitehtuurin kuin kontekstuaalisuudenkin suhteen. Lisäksi valitsin vertailukohteeksi yhden ulkomaisen matkailukeskuksen, jota pidän hyvänä esimerkkinä siitä, miten asiat olisi mahdollista tehdä laadukkaasti ja paikallaisesti.

Ylläs

Esimerkiksi matkailukeskuksesta, jonka suunnittelu ja rakentuminen ei ole ollut aivan onnistunutta, olen valinnut Ylläksen. Kolarin kunnassa sijaitseva Ylläs on ollut alkujaan karu ja kivikkoinen jääkauden muovaama tunturi, jonka juurella sijaitivat pienet Äkäslompolon ja Ylläsjärven kylät. Paikka on aikaisemmin ollut merkittävä retkeilijöiden maisemakohde, ja vuonna 1953 tunturialue sai luonnonsuojelun statuksen. Varsinainen matkailu Ylläksellä alkoi 1960-luvun lopulla radiomaston, hiihtohissin ja retkeilymajan myötä, ja erityisesti 1980-luvun lopulta lähtien matkailun kasvu alkoi kiihtyä voimakkaasti. Laskettelurinteet rakennettiin Yllästunturin luonnonsuojelualueelle aluksi maisemanhoito-ohjeita noudattaen, mutta 1990-luvun aikana laskettelukauden pidentämiseksi, rinteet myllerrettiin ja käännettiin niin voimaperäisesti, että koko tunturin varvikkoinen, jäkälöityneistä kivistä koostunut arvokas maisema pilattiin. (Hautajärvi 2014.) 2010-luvulle tultaessa alueen kasvu ja kehitys on jatkunut, ja nykyisin vuonna 2019, Ylläksellä on 28 hiihtohissia, 63 laskettelurinnettä, sekä vuodepaikkoja yli 23 000 hengelle erilaisissa majoi-

tusvaihtoehdoissa. Verrattuna siihen, että Äkäslompolon ja Ylläsjärven kylissä asukkaita on yhteensä noin 850, tuntuu luku kovin suurelta. (Ylläs 2019.) Yleiskaavassa Ylläksen vuodepaikkamäärän tavoitteeksi on asetettu 50 000 vuodelle 2040 (Hautajärvi 2014), mikä tarkoittaisi edelleen hurjaa kasvua seuraavan parinkymmenen vuoden aikana.

Ylläksen voimakkaan kasvun aikana vaikuttaa siltä, että alueen suunnitteluun tai arkkitehtuuriin ei ole uhrattu paljoakaan resursseja. Kun tarkastellaan esimerkiksi laskettelukeskuksen toista pääala-asemaa tunturin kaakkoispuolella, Sport Resort Yllästä, voidaan heti huomata alueen hajanaisuus sekä sekavuus. Keskus näyttää kovasti siltä, että tunturin juurelle on raivattu suuret parkkikentät, jonka jälkeen rakennuksia on alettu ripottelemaan sinne tänne piittämättä juurikaan syntyvästä kokonaiskuvasta tai rakennusten sopivuudesta ympäristöönsä tai ympäröivään rakennuskantaan. Puuttomaan, asfalttikenttien hallitsemaan keskukseen on sijoitettu rakennuksia lomamökistä hotelliin, ja ”arkkitehtuurityyliin” kirjo on melko laaja ja hallitsematon.

Kuva 12: Ilmakuva Ylläkseltä.

Kuva 13: Hotel Saaga.

Aivan laskettelurinteen juurella sijaitseva Hotel Saaga edustaa kenties laadukkainta arkkitehtuuria kyseisessä keskuksessa. Vuonna 2003 valmistunut, oululaisen Arkkitehtitoimisto Arktes Oy:n suunnittelema hotellirakennus on nykymittapuulla hie-
man sekavan olinen kokonaisuus, mutta siitä kuitenkin huoma-
maa, että sen suunnitteluun on aikanaan panostettu. Varsinainen
päärakennus, sympaattinen kupariverhoiltu katkaistu kartio,
jonka kattoa koristaa terävä kattolyhty, antaa rakennukselle sen
omintakeisen ulkomuodon. Tumma kupari antaa rakennukselle
arvokkuutta sekä sulauttaa sitä osittain takana olevan rinte-
en havupuumaisemaan. Majoitussiiven julkisivuissa on valkoisek-
si rapattuihin seiniin yhdistelty puuta ja luonnonkiveä, jotka
luovat yhteyden Yllästunturin kivikkoiseen maisemaan. Vaikka
majoitusosa näyttääkin todellisuudessa olevan melko yksinker-
tainen betonielementtitalo, on materiaalivalinnoilla sekä erityi-
sesti rakennuksen vinosti ulkonevilla parvekerakenteilla, annettu
sille lennokkuutta ja paikasta henkivää luonnetta. Ylärinteestä
katsottuna koko hotellirakennus näyttää ikään kuin uppoavan
maastoon, mikä myös auttaa sen sopeutumista ympäristöönsä.

Hotel Saagan viereen rakennetut Saaga Chaletit sen sijaan eivät vakuuta. Vuoteen 2007 mennessä valmistuneet rakennukset ovat myös Arktes Oy:n suunnitteleimia, mutta arkkitehtuurin laatu on heikentynyt ja julkisivut ovat saaneet kulissimaisia piirteitä. Rakennukseen on selvästi lähdetty hakemaan vaikutteita muista maista, kuten suomen laskettelukeskusarkkitehtuurissa on viime vuosina ollut tapana. Julkisivujen aiheita on matkittu muun muassa Keski-Euroopalle tyypillisistä fachwerk -ristikkotaloista, tässä tapauksessa betonielementtijulkisivujen päälle liimatuilla maalatuilla laudan pätkillä. Parvekkeisiin on haettu mallia Alpeilta, perinteisten alppimajojen eli chaletien koristeellisista puuparvekkeista ja -kaiteista, mutta hieman yksinkertaistaen, tarkoittaen betonipieliiparvekkeita sekä puukaiteita ja koristemaisia kulissirakenteita. Rakennusten ylimmät kerrokset on osittain lautaverhoiltu, mikä vaikuttaa myös jonkinlaiselta suomalaiselta muunnelmalta alppitalojen tavanomaisesta rakenteesta, eli kivirakenteisesta alakerrasta ja puurakenteisista yläkerroksista. Jos kaikki kulissimaiset osat kuorittaisiin pois rakennusten julkisivuista, voisivat ne sijaita lähes missä tahansa Suomen lähiössä. Käytännössä talot ovat kuin mitä tahansa pienen budjetin elementtikerrostaloja, joiden päälle on vain kiinnitetty erilaisia puukoristeita tuomaan alppimaiden tunnelmaa. Samankaltaiset piirteet toistuvat myös Sport Resort Ylläksen muissa chalet-huoneistohotelleissa, Ski Chaletissa sekä Nordic Chaletissa, ja tällaiset rakennukset ovat hyvin tuttuja myös muista suomen laskettelukeskuksista, kuten Leviltä tai Rukalta. Kun esimerkiksi Sveitsissä chalet tarkoittaa mökkimäistä Alppien rinteeseen sijoitettua

pientaloa, jonka maanpintaan rajautuvat kerrokset ovat käytännön syistä kiveä ja ylimmät kerrokset taitavasti käsityönä rakennettua puuarkkitehtuuria, näyttää Suomessa saman termin määritelmänä olevan usein betonielementtikerrostalo, jonka alimman kerroksen julkisivut ovat harmaata betonia tai liuskekivellä verhottua, välikerrokset valkoista rappausa ja ylimmät kerrokset joko puuverhoiltua tai ruskeaa vaakaraidoitettua betonielementtiä. Koko komeus on lopuksi kuorutettu harjakatolla, pitkällä puuverhoilluilla räystäillä ja erilaisilla yksinkertaisilla puisilla koristeaiheilla.

Ylläksen tapauksessa nämä suuret 4-5 kerroksiset huoneistohotellit seisovat puuttoman maiseman keskellä parkkikenttien ympäröimänä melko hajallaan toisiinsa nähden, mikä saa ne näyttämään hyvin irrallisilta ja silmiinpistäviltä ympäristössään. Vaikka keskukseen on haviteltu jonkinlaista tiivistä kylätunnelmaa, ei se tällä hetkellä ainakaan paikasta välity. Kookkaiden hotellirakennusten vierellä sijaitsevat pienemmät majoitusrakennukset eivät nekään vaikuta sopivan paikkaansa. Juhlavan oloiset pyöröhirsihuvilat näyttävät lähes huvittavilta sijaitessaan paljaaksi kaadetussa maastossa, lähemmäs toisiaan autotien varressa kuin omakotitaloalueella. Hirsimökkien vieressä on hyvin sattumanvaraisesti eräromantiikkaa henkiviä kelomökkejä ja niiden vieressä varsin tavanomaisia lähiöpientaloja. Alue vaikuttaa hyvin keskeneräiseltä, ja vaikka se sitä luultavasti onkin, olisi jonkinlaista logiikkaa voinut käyttää rakennusten sijoittelussa. Mitään varsinaista punaista lankaa alueesta on vaikea löytää, ja päällimmäisenä alueesta välittyy vain sekavuus.

Kuva 14: Saaga Chalets.

Kuva 15: Nordic Chalets.

Kuva 16: Ylläs Ski Chalets.

Kuva 17: Ilmakuva Ylläkseltä.

Pyhä

Jonkin verran paremmin on esimerkiksi onnistuttu Pelkoseniemen ja Kemijärven kuntien alueella sijaitsevalla Pyhätunturilla. Vanhana saamelaiden palvontapaikkanakin toiminut pitkä selänne koostuu useammasta laesta, ja sen maisemallisia arvoja on ihailtu jo 1800-luvulta lähtien. Varsinainen retkeilytoiminta Pyhällä sai alkunsa vuonna 1927 rakennetun erämajan, sekä myöhemmin vuonna 1936 rakennetun matkailumajan myötä. Pyhätunturin kansallispuisto perustettiin vuonna 1938. Sorien jälkeen Pyhätunturin matkailumaja säästyi tuhoilta, mutta alueen matkailun uusi aika alkoi varsinaisesti vasta vuonna 1964, kun laskettelurinteet, hisseineen ja ravintoloinen rakennettiin. Pari vuotta myöhemmin avattiin moderni hotelli tunturirinteeseen, ja vuosien saatossa sekä hotelli, että muu infrastruktuuri alkoivat vähitellen laajeta. 1990-luvulta lähtien laskettelukeskukseen alkoi kohdistua laajentumispainetta, ja muun muassa Pyhätunturin kansallispuiston suojellusta lakialueesta ostettiin osa laskettelukäyttöön. Vaikka suunnitelmat olivat suuret, oli kaavaillusta rakentamisesta toteutunut vuoteen 2012 mennessä vain murto-osa, 5 100 vuodepaikkaa. (Hautajärvi 2014.) Nykyään Pyhätunturilla on 14 laskettelurinnettä, 9 hiihtohissia, ja vuodepaikkamäärää on nostettu ainakin muutamalla sadalla, vuonna 2018 sen ollessa noin 5300 (Pyhä 2019, Korhonen 2017). Hieman valitettavasti Pyhätunturin alueelle on 2000-luvun alusta suunniteltu Levin tai Rukan

kaltaista lomakaupunkia, liike- ja kongressikeskuksineen, teemapuistoineen ja helikopterikenttineen, mikä tarkoittaisi nykyisen vuodepaikkamäärän kolminkertaistamista (Hautajärvi 2014). Toistaiseksi tällaiset massiiviset suunnitelmat eivät kuitenkaan näytä saaneen paljoakaan tuulta alleen.

Toisin kuin monissa suurissa Suomen laskettelukeskuksissa, Pyhällä rakentaminen on sijoitettu jokseenkin orgaanisesti tunturimaastoon. Jo Pyhätunturin ensimmäinen hotelli, vuonna 1966 avattu Hotelli Kultakerö, nykyinen Hotelli Pyhätunturi, aloitti tämän trendin sijoituessaan kallioisen jyrkänteen päälle puiden suojaan (Hautajärvi 2014). Arkkitehti Eero Oulasvirran alun perin suunnittelema hotelli edustaa tyylikästä eleeöntä modernismia, ja myöhemmin tehtyine laajennuksineen se vaikuttaa paikassaan oikein eheältä kokonaisuudelta. Hotellin horisontaaliset, 1-2 kerroksiset massat sekä maanläheiset harmahtavat puu- ja luonnonkiviverhotut julkisivut vaakaikkunoineen, sulauttavat rakennuksen hyvin luontevasti kiviseen rinteeseen puiden lomaan. Tunturiin sulautuva rakennus erottuu kuitenkin edukseen näyttävänä modernismin edustajana. Hotelli Pyhätunturia ympäröivät pienemmät rakennukset, kuten vanha luontokeskus, vuokraamoraakennus sekä tanssiravintola Calle-talo, noudattavat samanlaista maanläheistä lähestymistapaa arkkitehtuurissaan, mikä auttaa muodostamaan sopusointuista kokonaiskuvaa.

Kuva 18: Hotellit Pyhätunturin rinteessä.

Kuva 19: Etualalla Hotelli Pyhätunturi, takana Pyhä HolySuites.

Myöskin Hotelli Pyhätunturista hieman ylärinteeseen sijaitseva vuonna 1998 valmistunut (Havas 2017) Pyhä HolySuites -huoneistohotelli on toteutettu suhteellisen laadukkaasti luonnonkivellä, betonilla ja harmaalla laudoituksella verhoten, sortumatta kliseisiin ratkaisuihin, naamioiden 2-3 kerroksisista horisontaalisista massoista koostuvan rakennuksen metsikköiseen rinteeseen. Sen sijaan vuonna 2004 valmistuneissa Arkkitehtitoimisto Havas Rosberg Oy:n suunnittelemissa PyhäSuites -rakennuksissa (Havas 2017), on havaittavissa viittauksia Suomessa turhankin paljon yleistyneeseen alppitematiikkaan, kuin myös yhteneväisyyksiä muihin Suomen laskettelukeskuksiin toteutettuihin chalet-huoneistohotelleihin. 3-kerroksisissa rakennuksissa on käytetty laskettelukeskusten ”alppikylistä” tuttuja aiheita, kuten liuskekiviverhoiltua alakertaa, puuverhoiltua ylintä kerrosta, puukaiteilla varustettuja parvekkeita sekä massiivisia räystäitä. Rakennusten värimaailma on kuitenkin pidetty suhteellisen samana kuin ympäröivissä rakennuksissa, mikä tekee hyvää niiden ulko-

asulle. Alppitalosymboliikasta huolimatta harmaat puu-, betoni-, ja kivipinnat linkittävät rakennukset jollain tavalla läheiseen rakennuskantaan, ja ympärille jätetyt korkeat puut naamioivat rakennuksia ilahduttavasti maastoonsa.

Pienemmät loma-asunnot sijoittuvat niin ikään maisemalle alisteisesti puuston suojaan. Tunturin rinnettä ylös kiemurtelevan tien varrelle on kerätty eräänlaisiksi ryppäiksi pieniä mökkejä, omien metsäteidensä vierelle. Vaikka arkkitehtuurityylien kirjo mökeissä on vaihtelevaa, vaikuttavat ne sopivan paikkaansa suhteellisen hyvin, piiloutuen metsän katveeseen. Kelomökit, pyöröhirsimajat, rivitalomalliset lomaosakkeet, jopa trendikkään lasikattoiset ”iglumökit”, muodostavat pieniä kokonaisuuksia, asettuen orgaanisesti polveilevan maaston lomaan. Vaikka rakentaminen alueella on suhteellisen harvaa, ei se vaikuta hajanaiselta tai rikkonaiselta kokonaisuudelta. Pienipiirteinen rakennuskanta muodostaa sympaattista ympäristöä, joka ei alista ympäröivää maisemaa, vaan jossa luonnon läsnäolo korostuu.

Vaikka Pyhätunturin arkkitehtuuri on monilta osin melko tavanomaista, muodostaa se selkeän kokonaisuuden, jolla on havaittavissa omanlaisensa identiteetti. Useat rakennukset ovat ulkomuodoltaan melko määrittelemättömiä, mutta selkeästi tärkeimpien rakennusten arkkitehtuuriin on kuitenkin panostettu. Yhtenä viimeisimpänä esimerkkinä mainittakoon vuonna 2012 valmistunut Pyhä-Luoston luontokeskus Naava, joka sijaitsee tunturin juurella, Pyhälle johtavan pääväylän varrella. Oululaisen Arkkitehtitoimisto Kimmo Kuismasen suunnittelema rakennus edustaa laadukasta ja verrattain näyttävää modernia arkkitehtuuria, mutta se sopeutuu ympäristöönsä ja takanaan aukeavaan tunturimaisemaan pieniipiirteisyytensä ja materiaalivalintojensa ansiosta. Vahvana arkkitehtonisena eleenä rakennuksessa ovat kaksi lohkaemaista paanuverhoiltua massaa, jotka ovat kuin

jääkauden kuljettamia siirtolohkareita muutenkin kivikkoisessa maisemassa. Lohkareiden paanu, sekä vaakasuuntaisen rakennusmassan puuosat harmaantuessaan muodostavat linkin muhin ympäröiviin rakennuksiin, ja antavat rakennukselle luonnollisen, paikasta henkivän ulkoasun. Erisuuntiin kallellaan olevat katon lappeet tuovat mieleen talviset lumi-kinokset tai tunturien huiput. Arkkitehtuurissa on hyödynnetty paikallisuutta ja aiheita on ammennettu ympäröivästä kontekstista, sen sijaan että olisi yritetty tehdä jotain erilaisuutta tavoittelevaa tai silmiinpistävää. Ylipäätään Pyhän laskettelukeskuksen rakennuksissa ei ole harrastettu niin sanottua päälle liimausta tai kulissiarkkitehtuuria. Turisteja ei houkutella keinotekoisilla lappikliseillä tai teemapuistomaisella ympäristöllä, vaan pikemminkin kauniilla tunturiluonnolla ja hyvin rakennetuilla puitteilla siitä nauttimiseen.

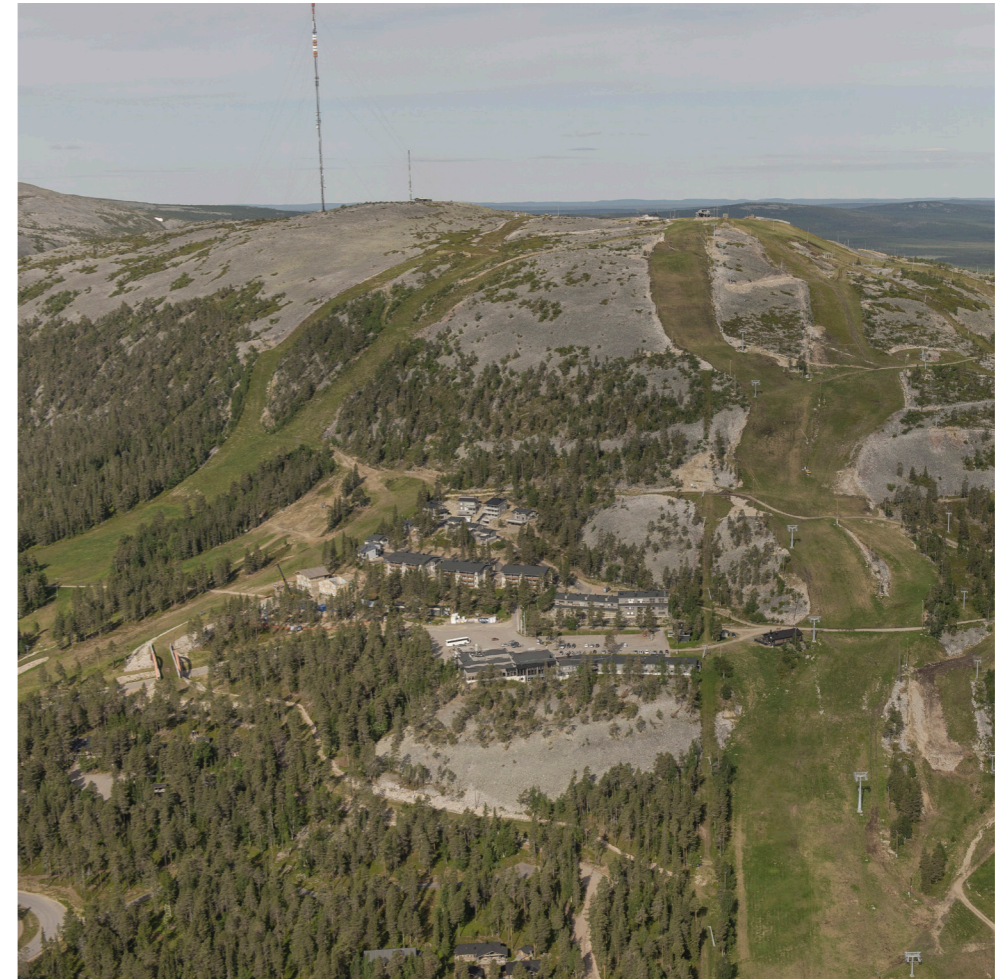
Kuva 20: Luontokeskus Naava, Pyhätunturi.

Kuva 21: PyhäSuites huoneistohotelli.

Kuva 22: Rakennukset uppoavat tunturimaisemaan.

Kuva 23: Ilmakuva Pyhäntunturilta.

Laax

Vertailukohteeksi ulkomailta, olen valinnut laskettelukeskus Laaxin Sveitsistä, joka ei aikaisemmin ole ollut kaikista tunnetuimpien alppikohteiden joukossa, mutta joka viime vuosina on kasvattanut suosiotaan erityisesti modernin, tulevaisuusorientoituneen otteensa ansiosta (”Laax – Euroopan modernein hiihtokeskus”). Erityisen kiinnostuksen kohteena on Crap Sogn Gion -hissin ala-aseman ympäristö, johon on 2010-luvulla rakennettu modernia arkkitehtuuria perinteisemmän rakennuskannan rinnalle. Laax sijaitsee Sveitsin Alpeilla, Graubündenin kantonissa, joka sijaitsee Sveitsin itäosassa parin tunnin ajomatkan päässä Zürichistä. Se oli ennen 1900-luvun puoliväliä hyvin perinteinen maanviljelyä harjoittava kylä, johon kuitenkin turistien mielenkiinto alkoi herätä jo 1800-1900 lukujen vaihteessa (Catrina 2012). Varsinainen laajamittaisempi matkailu alkoi Laaxissa, kuten useassa suomenkin laskettelukeskuksessa, 1960-luvulla hiihtohissin rakentamisen myötä. Alueen pääelinkeinoksi muodostui nopeasti matkailu, ja nykyisin Laaxin laskettelukeskus käsittää myös viereisten Flimsin sekä Faleran kylien alueet. (Bundi 2007.)

Crap Sogn Gion -hissin ala-asemalla, Murschetgin kylässä on aikaisemmin ollut hyvin perinteisen oloista sveitsiläistä rakentamista. Vuonna 2015 alueelle valmistui Rocksresort-niminen hotellikompleksi, joka on hyvä esimerkki siitä, miten suuren mittakaavan matkailukeskusarkkiteh-

tuuria on mahdollista tehdä laadukkaasti, paikallähtöisesti, ihmismittakaavaisesti ja sortumatta naiiveihin kliseisiin. Sveitsiläisen Domenig Architekten -toimiston suunnittelema kokonaisuus koostuu yhteensä kahdeksasta näennäisen satunnaisesti asetellusta noppatalosta, jotka käsittävät yhteensä 130 huonetta eli 1000 vuodepaikkaa. Rakennuksiin on myös sijoitettu suuri määrä liiketiloja maantasokerrokseen sekä maanalaiset parkkitilat. Huolimatta rakentamisen suuresta määrästä, on alueella onnistuttu säilyttämään intiimi ilmapiiri ja kylämäinen tunnelma. Uusi alue toimii luontevana jatkeena laskettelurinteelle, ja rakennuksilla on luotu aiemmin melko strukturoimattomalle alueelle oma identiteetti. (”Rocksresort / Domenig Architekten” 2015.)

Rakennussarja kunnioittaa alueen alkuperäistä tilaa. Hotellikompleksin kahdeksan noppamaista massaa sommiteltuna alueelle tekevät miljööstä samankaltaisen kuin perinteisissä pienissä sveitsiläiskylissä, ja erillään seisovat massat noudattelevat samaa rakeisuutta, kuin vierellä olevan alueen vanhemmat rakennukset. Satunnaisen oloisesti sijoiteltuna ja suunnattuna, uusi rakennus muodostaa jännitteen vanhan ja uuden välille, luoden samalla jännittäviä ulkotiloja rakennusmassojen väliin jääville alueille. Suuren hotellikokonaisuuden rikkominen pienemmiksi palasiksi mahdollistaa huoneiden avautumisen useisiin eri suuntiin, samalla luoden alueelle inhimillisen mittakaavan ja kiinnostavuuden.

Kuva 24: Crap Sogn Gion ala-asema.

Vaikka rakennukset ovatkin 3-5 kerrosta korkeita, eivät ne vaikuta liian massiivisilta ympäristössään, vaan sulautuvat oivallisesti olemassa olevaan rakennuskantaan sekä alppimaisemaan. Rakennuskompleksin pilkkomisella on vältetty monoliittisen pitkien julkisivujen muodostuminen kulkua ja näkymiä rajaaviksi elementeiksi, ja ihmisten liikkuminen ulkoalueilla on tehty helpoksi ja kiinnostavaksi. Kun koko hotellin autopaikat on sijoitettu kolmeen kerrokseen maanalaiseen parkkihalliin, ja maantasokerrokseen on sijoitettu monenlaisia erilaisia liiketiloja, on ulkotilat saatu vapautettua täysin jalankulkijoiden käyttöön.

Arkkitehtuurin lähtökohdat ovat vahvasti paikallisuudessa. Koko rakennussarjan pääinspiraationlähteenä on arkkitehdin mukaan ollut 10 000 vuotta sitten maanvyöryn muodostama Laaxin maisema, jonka kivikkoiset vuoristorinteet yhä tekevät kävijöihin vaikutuksen. Rakennusten julkisivut on päällystetty paikallisella tummalla kvartsiitilla, joka antaa massoille hyvin lohkaremaisena vaikutelman, heijastellen kuvainnollisesti ympäröivää vuoristomaisemaa. ("Rocks Resort, Laax" 2009). Käytetty epätasainen kivimateriaali luo rakennusmassoille niiden tunnusmaimman identiteettinsä ja sitoo ne konkreettisesti ympäristöönsä. Massat ovat kuin vuoristosta leikattuja palasia,

leikkisästi heiteltynä sinne tänne. Myös muissa rakennuksissa käytetyissä materiaaleissa, kuten käsittelemättömässä tammessa, betonissa sekä kalkkikivessä, on suosittu luonnollisuutta sekä paikallisuutta. Tarkoin harkituilla materiaalivalinnoilla on tavoiteltu hienostunutta, mutta lämpimän kotoisaa tunnelmaa. ("Rocks Resort, Laax" 2009.)

Laadukas suunnittelu ja rakentaminen on poikanut laskettelukeskukselle suosiota, ja sekä Rocksresort-hotellikompleksi, että itse hiihtokeskus ovat voittaneet useita palkintoja. Syynä suosion kasvulle on varmasti matkailurakennusten laadukas omintakeinen arkkitehtuuri, mutta myös Laaxissa viime vuosina tapahtunut panostus laskettelutoiminnan vihreyteen. Laskettelukeskuksessa on otettu tärkeäksi tavoitteeksi saavuttaa energiaomavaraisuus. Muun muassa Rocksresort-hotellin lämmitys tapahtuu ilman fossiilisia polttoaineita, viimeisintä tekniikkaa edustavalla puuhakkeen polttojärjestelmällä. Aurinkopaneeleja ja hiihtohissien hukkalämpöä käytetään ravintoloiden lämmittämiseen, ja tavoitteena on rakentaa tuulivoimaloita kiinteistöjen energiantuotantoon. Rinteiden huolto hoidetaan hybridikäyttöisellä kalustolla, ja liikkumisessa kannustetaan julkiseen liikenteeseen sekä sähköautojen käyttöön. Monia muita innovaatioita kehitellään myös jatkuvasti ilmastonmuutoksen hidastamiseksi. (Mills 2017.)

Kuva 25: Rocksresort -hotelli.

Kuva 26: Näkymä huoneesta.

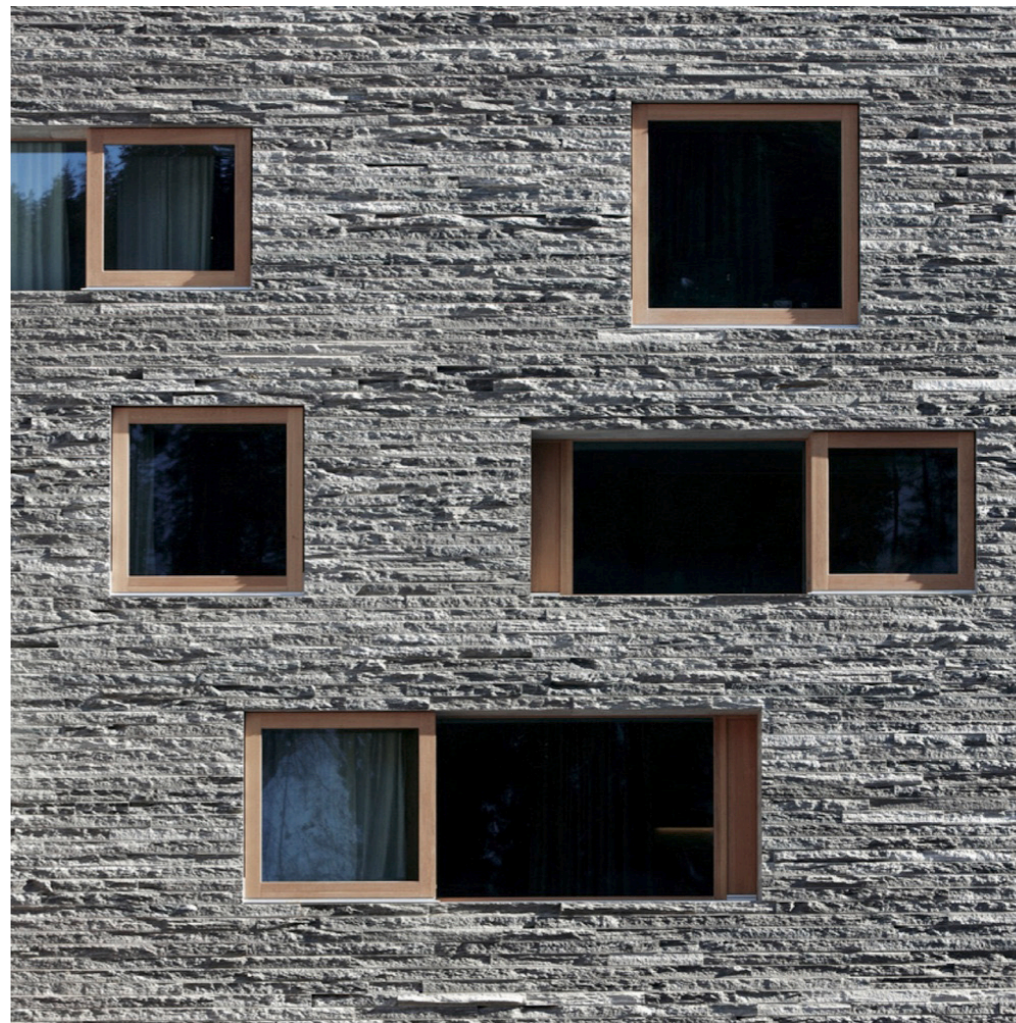
Ilmaston lämmitessä ja sen seurauksena laskettelu-
kausien lyhentyessä, laskettelukeskusten olisikin syy-
tä kiinnittää entistä enemmän huomiota toimintansa
ympäristöystävällisyyteen. Ilmastonmuutoksen olles-
sa polttava puheenaihe yhteiskunnassamme, voi olla,
että turisteja alkavat yhä enemmän kiinnostaa pai-
kat, jotka toimivat kestävän kehityksen periaatteiden
mukaisesti. On hyvin mahdollista, että uusia suku-
polvia alkavat matkailussa yhä enemmän kiinnosta-
maan luonnonmukaisuus sekä maisemalliset arvot, ja
laadukkaasti asiansa hoitavat matkailukohteet saavat
muihin nähden myyntivaltiin. Kenties Suomenkin las-
kettelukeskusten kannattaisi tulevaisuudessa panostaa
keinotekoisten teemapuistoelämysten sijaan laadukka-
seen ympäristöystävälliseen arkkitehtuuriin sekä vih-
reisiin arvoihin toiminnassaan kävijöiden saamiseksi.

Kuva 27: Aluekuva ilmasta.

Kuva 28: Aluekuva maantasosta.

Kuva 29: Julkisivumateriaalit.

Pohdintaa tämän päivän lomakylistä

Mistä viime vuosien Suomen matkailukeskusarkkitehtuurin yleinen heikko taso johtuu? Miksi Pohjois-Suomen laskettelu- ja matkailukeskuksista ei ole juurikaan löydettävissä merkittäviä arkkitehtuurikohteita, vaan suurin osa rakennuksista joko noudattaa jonkinlaista samaa kaavaa tai pyrkii väkisin erilaisuuteen halvan oloisin keinoin? Millä tavalla tulevaisuuden matkailukeskusarkkitehtuurista voisi tehdä laadukkaampaa ja aidompaa, sekä ennen kaikkea houkuttelevampaa niin suomalaisten kuin ulkomaistenkin turistien näkökulmasta?

Yhtenä syynä matkailuarkkitehtuurin tason laskulle voidaan pitää 1960-luvulla alkanutta matkailutoiminnan yksityistymistä sekä massamatkailun alkamista. Aiemmin kun matkailuarkkitehtuuria rakennutettiin valtion, Suomen Matkailuliiton ja osuusliikkeiden voimin, siirtyi rakennusten toteuttaminen 1960-luvun loppupuolelta suurelta osin yksityisille toimijoille ja yrittäjille. Suomen matkailutoiminnan alkuajoina valtio ja Matkailuliitto rakennuttivat laadukkaita matkailurakennuksia, tavoitteenaan tarjota ainutlaatuisia elämyksiä kauniissa Suomen luonnossa ja laajentaa maamme kansan sekä maisemien tuntemusta kotimaassa sekä ulkomailla. Matkailutoiminnan yksityistyessä ja muuttuessa liiketoiminnaksi, päätavoitteeksi tulikin mahdollisimman suurten turistimassojen houkuttelu ja rahallisen hyödyn ansaitseminen. Laadukkaasta arkkitehtisuunnittelusta ei oltu valmiita maksamaan, vaan suunnittelu tehtiin esimerkiksi insinöörien, rakennusarkkitehtien tai itse matkailuyrittäjien toimesta. Lopputuloksena syntyi usein hyvin vaatimatonta rakentamista, jonka ulko- sekä sisäarkkitehtuuri oli tusinatarvaa, käytetyt materiaalit halpoja ja kokonaisvaikutelma hallitsematonta. Kun yhtälöön lisättiin yhteiskunnan elintason nousu ja matkailun mahdollistuminen lähes kaikille, oli seurauksena paljon tusinarakentamista useisiin eri matkailukeskuksiin ympäri Suomen, tavoitteena vain mahdollistaa paikalle niin paljon turisteja kuin mahdollista. Matkailun keskiluokkaistuksessa, myös sen puitteet ja palvelut alkoivat keskiluokkaistua ja tasapäistyä. Laadusta voitiin tinkiä, kunhan vain palveluita saatiin tarjottua mahdollisimman suurille kuluttajajoukoille. Paitsi arkkitehtuurin, myös ravintola- ja palvelu-

kulttuurin taso köyhtyi, ja tämä trendi on huomattavissa nykyäänkin suurissa laskettelukeskuksissa. (Hautajärvi 2014)

Yksi syy matkailuarkkitehtuurin tason laskuun voi olla myös betonielementtitekniikan kehittyminen. Erityisesti 1990-luvulta lähtien betonielementtirakentaminen yleistyi myös Lapin matkailukeskuksissa (Hautajärvi 2014), minkä seurauksena betonista pystyttiin rakentamaan nopeasti ja edullisesti suuriakin rakennuksia laskettelukeskusten yhteyteen. Kuten Suomen lähiörakentamisessakin, niin myös matkailurakentamisessa elementtirakentaminen on tuottanut yksipuolista, tylyn oloista arkkitehtuuria useisiin matkailukohteisiin. Elementtitekniikan myötä samanlaisia ratkaisuja on pystytty helposti toistamaan useissa eri kohteissa ja saman näköisiä rakennuksia on pystytetty useisiin eri matkailukeskuksiin. Kun erityisesti Lapin alueella ammattitaitoista arkkitehtisuunnittelua ei ole hyödynnetty (Hautajärvi 2014), on rakentamisesta tullut hyvin vaatimatonta, monotonista ja tavanomaista. Mikäli rakentamisessa olisi turvaututtu ennemminkin paikallisiin materiaaleihin ja työtapoihin, esimerkiksi puurakentamiseen, olisi arkkitehtuuriin voinut kehittyä mielenkiintoisia erityispiirteitä ja laadukkaita yksilöllisiä ratkaisuja. Paikallisuudesta kumpuavalla rakentamisella olisi voitu saada aikaan erityislaatuista kotimaista arkkitehtuuria, sekä luoda Suomen matkailulle vahvaa omaa identiteettiä. Viime vuosina Suomen laskettelukeskuksiin pystytetyt rakennukset noudattavat lähes aina tiettyä samanlaista kaavaa, minkä seurauksena keskuksat ovat usein keskenään hyvin saman näköisiä.

Kuva 30: Moonlight-huoneistohotelli Levillä.

Arkkitehtuurikilpailujen puute on myös syynä Lapin maakunnan arkkitehtuurin yleisesti huonoon tasoon. Kautta aikojen Lapissa on järjestetty vain vähän yleisiä kilpailuja, joilla olisi voitu saada toimivia, korkealaatuisia ehdotuksia esimerkiksi laskettelukeskuksiin tai muihin matkailuympäristöihin. (Hautajärvi 2014.) Laadukkaalla arkkitehtuurilla on ehdottomasti merkitystä alueiden houkuttelevuuteen, ja jopa hyvin suunnitellut matkailurakennukset itsessään voivat toimia paikan vetovoimatekijöinä. Esimerkiksi Peter Zumthorin suunnittelema Therme Vals on varmasti tuonut laumoittain kävijöitä pieneen syrjäiseen Valsin kylään, ja voisi kuvitella, että jos Bjarke Ingels Groupin vuonna 2011 tekemä ideasuunnitelma Koutalaki ski village toteutettaisiin minkä tahansa syrjäisen tunturin huipulle, toisi se paikalle jatkuvan virran matkailijoita. Arkkitehtuurikilpailuilla voisi saavuttaa paikkaan yksilöityjä, omaperäisiä ja samalla rakennuskustannuksiltaan taloudellisia tuloksia, mutta valitettavasti niiden vähäisen määrän vuoksi hyviä esimerkkejä tasokkaasta arkkitehtuurista on Lapissa vain muutamia.

Erikoinen piirre Suomen matkailuarkkitehtuurissa on eräänlainen kulissimaisuus, ja tyylien kopioiminen muualta kuin omasta rakennus- tai kulttuurihistoriasta. Erityisen suosittua viime vuosina on ollut niin sanottujen alppikylien rakentaminen laskettelukeskuksiin. Esimerkiksi Leville, Rukalle ja Ylläkselle on noussut alppimaja-vaikutteisia hotelleja ja loma-asuntoja, ja suuria suunnitelmia on 2000-luvulla ollut myös useissa muissa hiihtokeskuksissa. Merkillisen rakentamistyylin piirteet ovat vieraita suomalaisessa ympäristössä, ja

arkkitehtuuri vaikuttaa todella päälle liimatulta. Usein kyseiset rakennukset ovat hyvin tavanomaisia betonielementtitaloja, joita on hyvinkin mielivaltaisesti ja vapaasti koristeltu erilaisilla Alppien perinteisestä rakennuskannasta poimituilla piirteillä. Lopputuloksena syntynyttä arkkitehtuuria ei voi varsinaisesti laadukkaaksi kutsua, mutta turisteihin se vaikuttaa vetoavan. Syynä tämän kaltaiselle kopioarkkitehtuurille on luultavasti määrätietoinen erikoisuuden tavoittelu, ja tällä tavalla ihmisten huomion ja kiinnostuksen herättäminen. Poikkeavalla rakentamisella on pyritty erottumaan kilpailijoista ja houkuttelemaan turisteja tavanomaisesta poikkeavilla ratkaisuilla. Esimerkiksi alppikylärakentamisella on ehkä pyritty luomaan kuvaa ns. paremmasta laskettelukeskuksesta, aivan kuin Alpeilla, jotta ihmiset haluaisivat matkustaa juuri kyseiseen matkailukeskukseen. Massamatkailun aikana, kun ihmisillä on runsaasti valinnanvaraa lomakohteensa suhteen, on tällaisilla asioilla varmasti merkitystä. Kun ihmisillä on nykyaikana aikaa ja varaa matkustaa ympäri Suomea useita kertoja vuodessa, alkavat perinteiset kotimaanympäristöt tuntua kenties jo monta kertaa nähdyiltä. Tällaisten ihmisten varalle matkailuyrittäjät ovatkin kehittäneet mitä erilaisempia elämyksiä tarjoavia kohteita; alppikyliä, joulumaita ja teemapuistoja. Suomen laskettelukeskuksista voidaan huomata, että tällainen taktiikka on purrut suuriin kansanjoukkoihin. 1960-luvun jälkeen Suomeen perustetuista hiihtokeskuksista tähän päivään saakka parhaiten ovat selvinneet ne, jotka ovat monipuolisimmin tarjonneet turistilaumoille erilaisia elämyksiä viihdearkkitehtuurin, loma-aktiviteettien tai palvelutarjonnan keinoin.

Kuva 31: Levin alppikyläarkkitehtuuria.

Kuva 32: Pallastunturit.

Siitä, onko tällainen kehitys kaikista ihanteellisinta, voidaan olla montaa mieltä. Toisaalta toiminta on auttanut Suomen matkailutoiminnan kasvussa ja muun muassa houkuttellut turisteja ulkomailta saakka ihastelemaan karrikoitua, vääristelyäkin Lappi-symboliikkaa. Toisaalta kulttuurien mielivaltainen sekoittaminen on eettisesti melko arveluttavaa, ja massaturismilla voi olla merkittäviä kulttuurillisia tai maisemallisia arvoja tuhoavia vaikutuksia. Ehkä tulevaisuuden Suomen matkailulle olisi hyväksi ottaa hieman takapakkia. Ajatukset voitaisiin suunnata alkuaikeiden matkailuun, kansallismaisemien äärelle, ja Suomen periferiseen vetovoimaan.

Matkailussa voitaisiin tulevaisuudessa keskittyä yhä enemmän klassiseen matkailuun, luonnossa liikkumiseen ja luonnonmaisemista nauttimiseen, nykyisen toiminnallisen matkailun rinnalla. Kuten jo 1800-luvun matkailijat ovat huomanneet, on Suomessa ja erityisesti Suomen Lapissa ainutlaatuisia erämaita ja luonnonmaisemia sekä arvokasta kulttuuriperintöä, jota kannattaisi vaalia. Suomen puhdas luonto, järvineen, metsineen ja tuntureineen, tai arvokas kulttuuri vääristelemättömänä kaikkine perinteineen, voisivat toimia vetovoimatekijänä ja houkutella ihmisiä ulkomaita myöten aitojen kokemusten äärelle. Tarjonnassa voisi entistä enemmän keskittyä siihen, mitä meillä täällä jo on, uusien keinotekkoisten elämysten sijaan.

Pelkän talvikauteen sijoittuvan lasketteluturismin sijaan, pohjoisessa voitaisiin keskittyä yhä enemmän kehittämään kevät-, kesä- ja syksy aikaan tapahtuvaa luonto- ja virkistysmatkailua. Kaupungistuvan yhteiskunnan ihmiset kaipaavat luultavasti enemmän ja enemmän vastapainoa urbaanille elämälle, johon virkistäytyminen ja hiljentyminen Suomen luonnon helmassa voisi tuoda helpotusta. Nuorison keskuudessa kiinnostus luontoa ja luonnonsuojelua kohtaan, sekä ulkoilmasta nauttiminen esimerkiksi vaeltamisen tai retkei-

lyn muodossa ovat alkaneet lisääntyä viime aikoina, ja tällaisissa ajatuksissa voisi olla hyviä lähtökohtia tulevaisuuden matkailun suunnalle. Myös matkailuun liittyvä arkkitehtuuri voisi kehittyä samaan suuntaan, tukien entistä kestävämpää matkailutapaa. Matkailuarkkitehtuurissa olisi syytä korostaa enemmän paikan henkeä, sen historiaa sekä kulttuuria. Kuten alkuaikojen matkailurakentamisessa, voisi ympäröivän maiseman merkitystä korostaa ja suunnitella matkailukäytön tarpeen vaatimia rakennuksia sille alisteisesti. Rakentamisen ei välttämättä tarvitsisi olla vaatimatonta, vaan näyttävääkin arkkitehtuuria voisi tehdä, ammentaen aiheita esimerkiksi paikan luonnosta, historiasta tai rakennusperinteestä. Rakennusten energiatehokkuuteen ja ekologisuuteen tulisi panostaa, käyttäen esimerkiksi paikallisia materiaaleja, kestäviä ratkaisuja, toimivia teknisiä järjestelmiä ja laadukkaita rakentamisen tapoja. Ylipäänsä olisi tärkeää, että suunnitteluun kiinnitettäisiin aiempaa enemmän huomiota, ja toimenpiteitä valvottaisiin, jotta rakennuksia syntyisi käytön kannalta olennaisiin paikkoihin, ainoastaan tarpeen vaatimia määriä, ja huolellisesti suunniteltuina kokonaisuuksina. Korkealuokkaisella matkailuarkkitehtuurilla voitaisiin korostaa Suomen luonnon erityispiirteitä ja tuoda matkailukohteille kaivattua lisäarvoa turmelematta niiden ainutlaatuisuutta.

Kuva 33: Arctic Treehouse Hotel (Studio Puisto) sopeutuu maisemaansa laadukkaalla arkkitehtuurilla.

Paikka

Diplomityön päätarkoituksena on ollut uuden hirsirakenteisen huoneistohotellin ideoiminen ja suunnittelu Iso-Syötteen laskettelukeskukseen. Suunnittelualueeksi annettiin keskuksen eturinteiden ala-aseamalla sijaitsevan ravintolan, Romekievarin, itäpuoleinen tontti, joka osoittautui mielenkiintoiseksi paikaksi muun muassa keskeisen sijaintinsa vuoksi. Iso-Syötteen alue itsessään toi lisäksi omat erityspiirteensä suunnitteluprosessiin, ja yhtenä tavoitteena työssä olikin muun muassa paikkalähtöisyyden sekä paikallisuuden huomioiminen. Paikan analysoimisella pyrin saavuttamaan käsityksen yleisestä kontekstista, kuten ympäristöstä, rakennuskannasta, menneisyydestä ja tulevaisuudesta, jotta voisin käyttää näitä tekijöitä lopulta hyväksi itse rakennuksen suunnittelussa.

Sijainti, Pudasjärvi, Iso-Syöte

Iso-Syöte on suomen eteläisin tunturi, joka sijaitsee Pudasjärvellä, Pohjois-Pohjanmaan maakunnan koillisosassa Koillismaalla. Se on tunnettu erityisesti matkailupalveluistaan, kuten Iso-Syötteen laskettelukeskuksesta ja sen laskettelurinteistä, mutta myös lähistöllä sijaitsevasta Syötteen kansallispuistosta. Iso-syötteen huippu kohoaa 432 metriä merenpinnan yläpuolelle, mikä tarkoittaa sen olevan myös juuri ja juuri puurajan yläpuolella. (Pudasjärven kaupunki 2019a.) Sijainniltaan tunturi on melko helposti saavutettavissa, mikä tekee siitä suosittun lomanviettopaikan paikallisten sekä lähikuntien asukkaiden keskuudessa. Se sijaitsee 140 kilometrin päässä Oulusta, mikä tarkoittaa noin tunnin ja 45 minuutin ajomatkaa. Pudasjärven keskustaaajamasta se sijaitsee noin 55 kilometrin eli 40 minuutin ajomatkan päässä. Oulusta katsottuna Iso-Syöte on yksi varteenotettavimmista vaihtoehdoista erityisesti päivä- tai viikonloppuretkiin suhteellisen lähellä sijaitsevista laskettelukeskuksista. Oulu-Iso-Syöte väliä liikennöivät viikonloppuisin skibussit, mikä helpottaa laskettelemaan pääsyä ilman omaa autoa. Helsingistä Iso-Syötteelle kertyy matkaa noin 750 kilometriä, mutta matka on mahdollista taittaa ensin lentäen tunnin verran Ouluun ja sen jälkeen bussilla suoraan lentokentältä Syötteelle. Iso-Syöte sijaitsee Syötekylän alueella, jonka väkiluku oli 218 vuonna 2013 (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015). Syötekylä puolestaan on osa Pudasjärven kaupunkia.

Pudasjärven historia ulottuu kivikaudelle saakka. Ennen saamelaisasutusta alueella eli kivikautista väestöä, pyydystäen metsäriistaa sekä kalaa Iijoen keskijuoksulla. Noin tuhat vuotta sitten hämäläiset tulivat Iijokilaaksoon pyyntiretkilleen, minkä jälkeen saamelaisasutus alkoi hiljalleen vetäytyä kohti pohjoista. 1200-luvulla alueesta tuli Perämeren rannikkoasutuksen väestön ns. eräalue, ja 1570-luvulla Ii- ja Livojokien ympäristön hyvät kaskimaat houkuttelivat asukkaikseen kymmenkunta savolaista alkuperää olevaa perhettä. Vuonna 1639 Pudasjärvi muodostettiin itsenäiseksi kirkkoherrakunnaksi ja pari sataa vuotta myöhemmin, vuonna 1865 perustettiin Pudasjärven kunta. 1900-luvulle saakka Pudasjärven väestö sai toimeentulonsa pääasiallisesti metsästyksestä, kalastuksesta, poronhoidosta, sekä maa- ja metsätaloudesta, ja 1900-luvun alkupuolelle saakka teollisuus oli pääasiassa kotiteollisuutta. Ennen sotia ainoita teollisia yrityksiä olivat saha- ja myllylaitokset, kunnes sotien jälkeen kuntaan alkoi syntyä myös pienteollisuutta. Vuonna 1980 alkoi lasketteluharrastus paikkakunnan tavaramerkiksi muodostuneella Iso-Syötteellä, ja toimintaa on jatkunut näihin päiviin saakka. Nykyisin Pudasjärvellä asuu n. 8200 asukasta, joista 4800 asuu Pudasjärven keskusta-alueella. (Pudasjärven kaupunki 2019b.) Viime aikoina Pudasjärvi on tullut erityisen tunnetuksi sen alettua tituleeraamaan itseään Suomen hirsipääkaupungiksi.

Kuva 34: Iso-Syötteen sijainti

Iso-Syötteen historiaa

Myös Syötteen alueella asutusta on ollut kivikaudesta lähtien. Aluksi ihmiset asuivat ympäröivien jokien ja järvien rannoilla, harjoittaen metsästystä ja kalastusta toimeentulonsa perustaksi. Erätaloutta jatkui pitkään, kunnes 1500-1600 -luvuilla savolaiset uudisasukkaat työntyivät alueelle ja toivat mukanaan kaskiviljelyn. Samoihin aikoihin sai alkunsa myös alueen porotalous, joka toimi osittain symbioosissa kaskiviljelyn kanssa. Kaskiviljelyn harjoittaminen alkoi vähenemään 1800-luvulla, ja erityisesti vuosisadan puolivälissä metsän kaato alkoi yleistymään. Puusavottoja syntyi, tukkipuita uitettiin Iijokea myöten Pohjanlahden rannikon höyrysaohille, ja myös tervanpoltto sai teolliset mittasuhteet. Varsinaiset suursavotat Syötteen alueella alkoivat 1900-luvun alkupuolella. (Aarnio 2001a.) Entisaikojen elämästä alueella kertovat tervahautojen, poroaitausten ja metsäkämppien jäänteet, sekä muun muassa Latvakouvan ja Rytivaaran entiset kruununmetsätorpat, joita nimitettiin Metsähallituksen toimesta 1800-luvun loppupuolella (Aarnio 2001b). Syötekylä oli sotiin asti, ja vielä sen jälkeenkin erämaakylä (Sorri 2007). Metsätöissä ja tukin uitossa käytiin lähialueilla, ja vilkkainta savotta-aikaa elettiin 1940- ja 1950-luvuilla (Aarnio 2001a). Syrjäisessä kylässä elettiin niukasti, maata viljellen, metsästäen ja kalastaen, sekä vielä 1960-luvulle asti suurissa savotoissa käyden (Sorri 2007).

1960-luvulla vilkas matkailutoiminta alkoi kehittyä yhä enemmän ympäri Suomen, ja samoihin aikoihin alettiin myös puhua paljon Iso-Syötteen matkailullisista mahdollisuuksista. Alkusuunnittelussa kesti kuitenkin kauan, kun esimerkiksi luonnonsuojelulliset näkökohdat oli otettava tarkasti huomioon. (Suvikas 1982.) Varsinainen matkailulinkeino sai alkunsa Syötteellä 1970-luvulla kelomökkien rakentamisella. Vuonna 1980 Metsähallitus vuokrasi Iso-Syötteen itäpuoleisen rinnealueen Pudasjärven kunnalle, ja jo samana vuonna vietettiin Iso-Syötteen laskettelukeskuksen avajaisia. (Aarnio 2001b.) Alkuaikoina keskus nimitti itseään liikuntakeskukseksi, ja sen tarjonta koostui tuntureista kierteluväylistä hiihtoladuista sekä laskettelurinteistä, joita oli ensin neljä. Loppuvuoteen 1983 mennessä rinteitä valmistui lisää, ja hiihtohissejäkin oli jo yhteensä neljä. Majoitus tapahtui aluksi sitä varten rakennetuissa tunturimajoissa sekä asuntovaunualueella, kunnes 1980-luvun puolivälin tienoilla tunturin huipulle valmistui lisäksi hotelli. (Suvikas 1982.) Laskettelukeskus sai alkuun lentävän lähdön, ja laajeneminen oli vauhdikasta. Vuonna 1987 Iso-Syötteellä oli jo kahdeksan rinteitä, viisi hiihtohissiä, sekä esimerkiksi välinevuokraamo, suksihuolto ja hiihtokoulu (Nakari 1987). Aktiivinen kehitys jatkui vielä 1990-luvulla, jolloin uusia mökkikyliä rakennettiin sekä alueen infrastruktuuria kehitettiin (Aarnio 2001b).

Kuva 35: Iso-Syötteen tunturimaisemaa.

Vuonna 2000 perustettiin laskettelukeskuksen viereen Syötteen kansallispuisto (Metsähallitus 2019). 2000-luvulle tultaessa Iso-Syötteen laskettelukeskuksen menestys oli myös alkanut hiipua. Vuonna 2000 oululainen bisnesenkeli Jorma Terentjeff osti Iso-Syötteeltä hotelli- ja rinnetoiminnot ja teki mittavia remontteja muun muassa ravintola- ja hotellikiinteistöihin. Investoinneista huolimatta laskettelukeskus teki tappiota muutaman vuoden ajan, kunnes vuonna 2004 konserni pilkottiin erillisiin rinneyhtiöön ja kiinteistöyhtiöön. Ratkaisu pelasti Iso-Syötteen konkurssilta ja toiminta alkoi sen jälkeen elpyä. (”Pudasjärvi pelasti...” 2006.) 2010-luvulle tultaessa laskettelukeskus on jatkanut kasvuaan tasaiseen tahtiin, ja houkuttellut turisteja niin kotimaasta kuin ulkomailtakin.

Iso-Syöte nyt

Nykyisin Iso-Syötteen laskettelukeskus käsittää yhteensä 17 laskettelurinnettä, 8 hiihtohissiiä sekä tarvittavat majoitus- ja ravintolapalvelut matkailutoiminnan ylläpitoon (Syöte 2019b). Viime vuosina laskettelukeskuksessa on tehty suuria investointeja, muun muassa rakentamalla uudet välinevuokraus-, lipunmyynti- ja huoltotilat sekä parantelemalla olemassa olevia rinteitä (”Iso-Syötteelle isot investoinnit” 2011). Tälläkin hetkellä Iso-Syötteellä ollaan käynnistelemässä massiivisia investointeja, pääosin uusin rakennuksin. Eturinteiden ala-aseman läheisyyteen ollaan tekemässä 120 paikkainen huoneistohotelli, monitoimia-reena ympärivuotiseen yritys- ja yleisötoimintaan, sekä suuri infrahanke, jolla lisätään merkittävästi parkkialueen kapasiteettia. (Utoslahti 2018.) Keskuksessa on riittänyt kävijöitä, ja esimerkiksi kaudella 2017-2018 Iso-Syötteellä kävi yli 50 000, mikä tarkoitti yli 10% kasvua liikevaihdossa edellisvuoteen verrattuna. Iso-Syötteen laskettelukeskukselle on myös myönnetty World Ski Awards -tapahtumassa Suomen parhaan laskettelukeskuksen palkinto kahdesti peräkkäin, vuosina 2017 ja 2018. (Syöte 2019b.)

Iso-Syötteen toiminta koki takaiskun joulukuussa 2018, kun huipulla sijainnut hotelli tuhoutui tulipalossa pari

päivää ennen joulua. Vastikään remontoitu hotelli syttyi yllättäen tuleen ilmeisesti vioittuneen takan takia, tuhoten päärakennuksen kokonaan sekä aiheuttaen majoitusosaan sellaiset savu- ja vesivahingot, ettei sitä pystytä enää käyttämään. Henkilövahinkoja onnettomuudessa ei syntynyt, mutta vuosittain tuhansia turisteja majoittavan hotellin puuttuminen, vaikuttaa kielteisesti niin laskettelukeskuksen kuin muidenkin alueen yrittäjien liiketoimintaan. Alueella tehdään kuitenkin mitä pystytään, toiminnan pysymiseksi käynnissä edelleen. Tällä hetkellä turistien majoittaminen tapahtuu pääosin alueen noin 200 mökissä, ja rinteiden alapään huoneistohotellin olisi määrä valmistua jo vuoden 2019 aikana. Myös tunturin huipulle on jo suunnitteilla uusi hotelli, joka hotellin omistajan, Juha Kuukasjärven mukaan voisi valmistua jo seuraavana vuonna. (Ukkonen 2019.)

Iso-Syötteen palvelut ovat tällä hetkellä keskittyneet etuja takarinteiden ala-asemille. Eturinteiden ala-asema on Iso-Syötteen niin sanottu keskus, jonne yleensä saavutaan ensimmäisenä keskuksen tultaessa, ja josta alueen tärkeimmät palvelut myös löytyvät. Aivan eturinteiden alapäähän sijoittuu kolmen rakennuksen rypäs, johon olennaiset laskettelukeskuksen toiminnot ovat keskittyneet.

Kuva 36: Iso-Syötteen laskettelukeskus.

Kuva 37: Palanut Hotelli Iso-Syöte tunturin huipulla

Kuva 38: Ilmakuva Iso-Syöteen eturinteistä.

Hissin edessä sijaitsee Romekievari – kelohonkainen ravintolarakennus, jota myöhemmin on laajennettu pyramidimaisella lisäosalla. Romekievari on melko elegantti romanttista erätunnelmaa henkivä rakennus, jonka aiemmin hallittu kokonaisuus on sittemmin rikottu erilaisilla lisämökeillä ja teltoilla. Romekievarin vieressä on välinevuokraamorakennus, joka sisältää myös lipunmyynnin tilat sekä huoltotiloja. Rakennus on melko pelkistetty tummansiniseksi maalattu hirsirakennus, jota on piristetty keltaisin yksityiskohdin. Kolmantena rakennusryhmässä on Tunturi Market, jonka yhteydessä toimii myös pub, pizzeria ja keskusvaraamo. Rakennus on punaharmaa puurakennus, jonka jatkeeksi on myöhemmin rakennettu harmaa pyöröhirsinen lisäosa.

Rakennusryppään pohjoispuolella sijaitsee laskettelukeskuksen pääasiallinen parkkipaikka, ja sen itäpuolella on Safaritalo, jossa toimii vuokraamotoimintaa esimerkiksi moottorikelkoille, fatbikeille ja lumikengille. Safaritalossa toimii myös muuta ajanvietettä kävijöille, kuten saunatilat sekä ravintola. Safaritalo edustaa alueen modernimpaa linjakasta puuarkkitehtuuria ja se on suhteellisen tyylikkäästi toteutettu pulpettikattoisista, harmahtavalla puulla verhoiluista massoista koostuva rakennus. Suunnitellut monitoimiareena sekä huoneistohotelli on määrää rakentaa safaritalon viereen. Isompien rakennusten lisäksi, hiihtokeskuksen ala-aseman yhteyteen on ripoteltu sinne tänne pieniä mökkimäisiä rakennuksia, joiden käyttötarkoitukset vaihtelevat huoltorakennuksesta makkaranpaistokatokseen.

Heti keskustuimintojen eteläpuolelta alkaa melko tiivistä mökkirakentamista, joka koostuu erilaisista harja- ja pulpettikattoisista rakennuksista. Etenkin ala-aseman läheisyydessä mökit on sijoitettu hyvin lähelle toisiaan, mutta etäämmälle siirryttäessä niiden sijoittelu harvenee. Heti ala-aseman läheisyydessä sijaitsevat mökit ovat selkeästi uudempaa tuotantoa, ja niissä on havaittavissa hyvin moderniakin muodonantoa. Mökkialueita on sijoitettu myös kauemmas

keskuksesta, kuten esimerkiksi etu- ja takarinteiden välille.

Takarinteiden ala-asemalle sijoittuvat laajat parkki-alueet asuntoautoille sekä asuntovaunuille. Lisäksi rinteiden alapäähän on sijoitettu ravintola ja tanssiravintola Pärjäkievari. Rakennus koostuu kahdesta suuresta harjakattoisesta massasta, jotka on erikoisesti vuorattu kelohonkapaneeleilla. Jonkin matkaa Pärjäkievarista pohjoiseen sijaitsee Syötteen luontokeskus, joka edustaa hyvin miellyttävällä tavalla modernia hirsiarkkitehtuuria. Maanläheinen rakennus piiloutuu metsikön keskelle ja etenkin talviaikana lähes katoaa maisemaan, lumen peittäessä sen katon.

Yleisesti ottaen Iso-Syötteen rakennuskanta on melko monimuotoista ja varsinaista yhteistä linjaa siitä on hankala löytää. Vaikuttaa siltä, että aluetta on rakennettu hyvin vaihteeltaisesti, sen mukaan mille milloinkin on ollut tarve. Useita rakennuksia on jälkeensä laajennettu, kun tarvetta suuremmille tiloille on ilmennyt, ja laajennuksissa ei välttämättä ole paljoakaan välitetty alkuperäisen rakennuksen arkkitehtuurista. Lopputulemana osa rakennetusta ympäristöstä vaikuttaa jopa hieman sekavalta ja niin sanottu itse tehdyttä. Ilahduttavaa kuitenkin on, että rakentaminen ei ole lähtenyt leviämään liian laajalle alueelle vaan esimerkiksi eturinteiden ala-aseman rakennukset ovat verrattain lähellä toisiaan, muodostaen alueelle tietyntaista rakennetta. Rakennuskanta on lisäksi hyvin pienipiirteistä, eikä ympäristöstään silmille hyppäviä rakennelmia ole ainakaan vielä alueelle pystytetty. Myöskään niin sanottuun viihdearkkitehtuuriin ei Iso-Syötteellä ole sorruttu, vaan on enemmänkin suosittu melko pelkistettyä paikallista rakentamistapaa. Myös luontosuhde on pidetty läsnä, ja alueella on säilytetty paljon vanhaa puustoa. Iso-Syötteen laskettelukeskuksen tapauksessa ei peliä ole niin sanottu vielä menetetty. Jos asiantunteva ote pidetään mukana alueen kehittämisessä ja suunnittelussa, on sillä vielä mahdolliset kehittyä varsin onnistuneeksi matkailukeskukseksi.

Kuva 39: Eturinteiden ravintolarakennus Romekievari

Kuva 40: Syötteen luontokeskus

Kuva 41: Välinevuokraamo

Kuva 42: Tunturi Market

Kuva 43: Safaritalo

Kuva 44: Mökkejä

Iso-Syötteellä on ekologisuus otettu kiitettävästi huomioon. Melkin kaikilla Syötteen alueen matkailuyrityksillä on käytössään vastuullisen liiketoiminnan kuvaus Green Start, mikä tarkoittaa sitä, että yritykset ottavat vapaaehtoisesti huomioon myös sosiaaliset ja ekologiset näkökohdat liiketoiminnassaan, taloudellisten tekijöiden ohella. Yritysten hankinnoissa panostetaan myös ekologisuuteen ja paikallisuuteen, ja esimerkiksi matkamuiستomyynnissä ja ravintolatoiminnassa suositaan lähialueen tuottajia, tuotteita sekä raaka-aineita. Palaneessa Hotelli Iso-Syötteessä pyrittiin ympäristöystävällisyyteen, ja esimerkiksi lämmitystä varten sille oli rakennettu oma hakelämpölaite. Hotellin lämmitys hoidettiin uusiutuvalla energianlähteellä, läheiseltä sahalta saadulla puuhakkeella omaa lämpölaitea hyödyntäen, ja sähkönkulutuksessa saatiin tällä tavoin 50% säästöt. Myös lvi-toiminnot oli automatisoitu mahdollisimman pitkälle ja ilmanvaihdossa oli käytössä lämmön talteenotto. (Syöte 2019a.) Uudessa safaritalon viereen rakennettavassa huoneistohotellissakin on ekologisuus huomioitu. Rakennuksessa on esimerkiksi käytetty maalämpöä lämmittämiseen, ja se rakennetaan esivalmistetuista huone-elementeistä niin, että paikalla kokoaminen on helppoa ja mahdollisimman vähän tunturiluontoa tuhoavaa. (”Iso-Syötteelle yli 10 miljoonan...” 2018.)

Syötteen yrityksiä yhtenä tärkeimmistä arvoista on luonto ja luontoarvojen kunnioittaminen (Syöte 2019a). Tämä on kunnioitettava lähtökohta, ja se muodostaa arvokkaan viitekehyksen tulevaisuuden kehitykselle. On ensiarvoisen tärkeää, että ympäristöasiat otetaan huomioon, sillä muodostaahan luonto käytännössä koko laskettelukeskustoiminnan perustan. Suomen pohjoisissa oloissa talvet ovat vielä lumisia, ja laskettelukautta riittää useita kuukausia, mutta tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen edetessä ja ilmakehämme lämpenemisen seurauksena tilanne voi olla aivan toinen. Ilmastonmuutoksen torjuminen sekä vielä tuhoutumattomien arvokkaiden luonnonmaisemien suojeleminen olisi otettava yhä laajemmin huomioon kaikkien laskettelukeskusten toiminnassa, sillä tulevaisuudessa tällaiset olosuhteet voivat käydä yhä harvinaisemmiksi. Päästöjen vähentäminen sekä erilaisten uusien innovaatioiden hyödyntäminen, kuten hissien hukkalämmön käyttäminen, sähkö- ja hybridikäyttöisten välineistöjen suosiminen, joukkoliikenteen lisääminen tai omavaraisuuden lisääminen, pitäisi ottaa tärkeäksi tavoitteeksi matkailukeskuksissa, mukaan lukien Iso-Syötteellä. Kunnioitettavia edistysaskeleita on Syötteellä jo otettu, ja toivon mukaan saman suuntainen kehitys jatkuu tulevaisuudessakin.

Kuva 45: Etubissit

Iso-Syötteen aktiviteetit

Iso-Syötteellä ja Syötteen alueella yleensä on aktiviteettejä moneen lähtöön. Kuten nykyään monissa muissakin laskettelukeskuksissa, on Iso-Syötteelläkin panostettu talvimatkailun lisäksi myös kesämatkailuun. Ympärivuotisen matkailun lisääminen on todella toivottava kehityssuunta, ja sen eteen kannattaa tehdä ponnisteluja. Iso-Syötteen aktiviteetit voidaan karkeasti jakaa talvi- ja kesäaktiviteetteihin.

Talviaktiviteeteista tärkein on ehdottomasti laskettelu. Syötteen laskettelukausi on yleensä pitkä, sen sijaitessa Suomen lumivarmimmalla alueella, ja talviurheilua voikin yleensä harrastaa verrattain pitkään. Laskettelijoita varten Iso-Syötteellä on rinteitä 17 kappaletta, ja niitä on hiihtokeskuksen mukaan suunnattu erityyppiseen laskemiseen: nautiskeluun, sporttaamiseen, vapaalaskuun ja temppuiluun. Erityisen kunnostautunut Iso-Syöte on ollut park-laskemisessa ja Syötteen snowparkeja onkin kehitetty aktiivisesti. Laskettelu ohella murtomaahiihto on ollut tärkeä talviaktiviteetti alusta alkaen. Tunturimaisemissa reittejä riittääkin yhteensä noin 120 kilometriä, ja niitä pidetään kunnossa pitkälle kevääseen, aina vappuun saakka. Syötteellä järjestetään myös erityisesti turisteille suunnattuja retkiä, niin huskyvaljakolla, moottorikelkalla kuin lumikengilläkin, joilla matkailijat pääsevät nauttimaan alueen lumisesta luonnosta tai vaikkapa perinteistä, porotilavierailujen merkeissä. Retkiä voi tietysti suorittaa myös itsenäisesti moottorikelkalla tai lumikengillä, sekä nykyisin suosiota saavuttaneilla fatbikeilla, joita varten Iso-Syötteellä on tehty erityisiä talvireittejä. Toiminnallisten aktiviteettien rinnalla esimerkiksi yksinkertainen luonnosta

nauttiminen ja pimeään talvisaikaan tähtien tai revontulien katseleminen, voivat olla suosittua tekemistä turistien keskuudessa. Syötteen kaunis luminen maisema tykkylumi- ja mpuineen sekä hiljainen metsäluonto tarjoavat varmasti unohtumattomia kokemuksia kävijöille. (Syöte 2019b.)

Kesäaktiviteeteista suosituin on kenties maastopyöräily, jota voi harrastaa joko tavallisella maastopyörällä tai fatbikella alueen laajalla pyöräilyreitistöllä. Iso-Syöte on lanseerannut oman Lapland Bike Hotel -konseptinsa, jossa tarjotaan maastopyöräilyn harrastamiseen kaikki tarvittava, vaatteista välineistöön ja huoltotarvikkeisiin, sekä opastuksesta ja reitistöä rentoutumiseen. Reittejä on useita erilaisia, ja pyörällä pääsee tutustumaan muun muassa myös Syötteen kansallispuistoon. Vuonna 2000 perustettu kansallispuisto on myös suosittu patikointikohde. Syötteen alue tarjoaa kauniita luonnonmaisemia, joita pääsee helposti ihailemaan eriluonteisilla 1-38 kilometrin reiteillä. Yhteensä merkittyjä reittejä on yli 100 kilometriä, ja ne soveltuvat päiväretkiin tai pidempiin vaelluksiin tarjoten matkan varrella upeiden maisemien lisäksi kotia, laavuja, päivätipua sekä varaustupia. Kansallispuistosta sekä sen lähialueista pääsee nauttimaan myös melonta- tai kalastusretkillä. Kansallispuiston reunalla sijaitseva Syötteen luontokeskus esittelee mielenkiintoisessa näyttelyssään alueen luontoa sekä kulttuurihistoriaa. Iso-Syötteellä voi kesäisin harrastaa myös esimerkiksi frisbeegolfia, ja tottakai luonto tarjoaa omat elämyksensä esimerkiksi marjastuksen, sienestyksen tai lintubongaukset muodossa. (Syöte 2019b.)

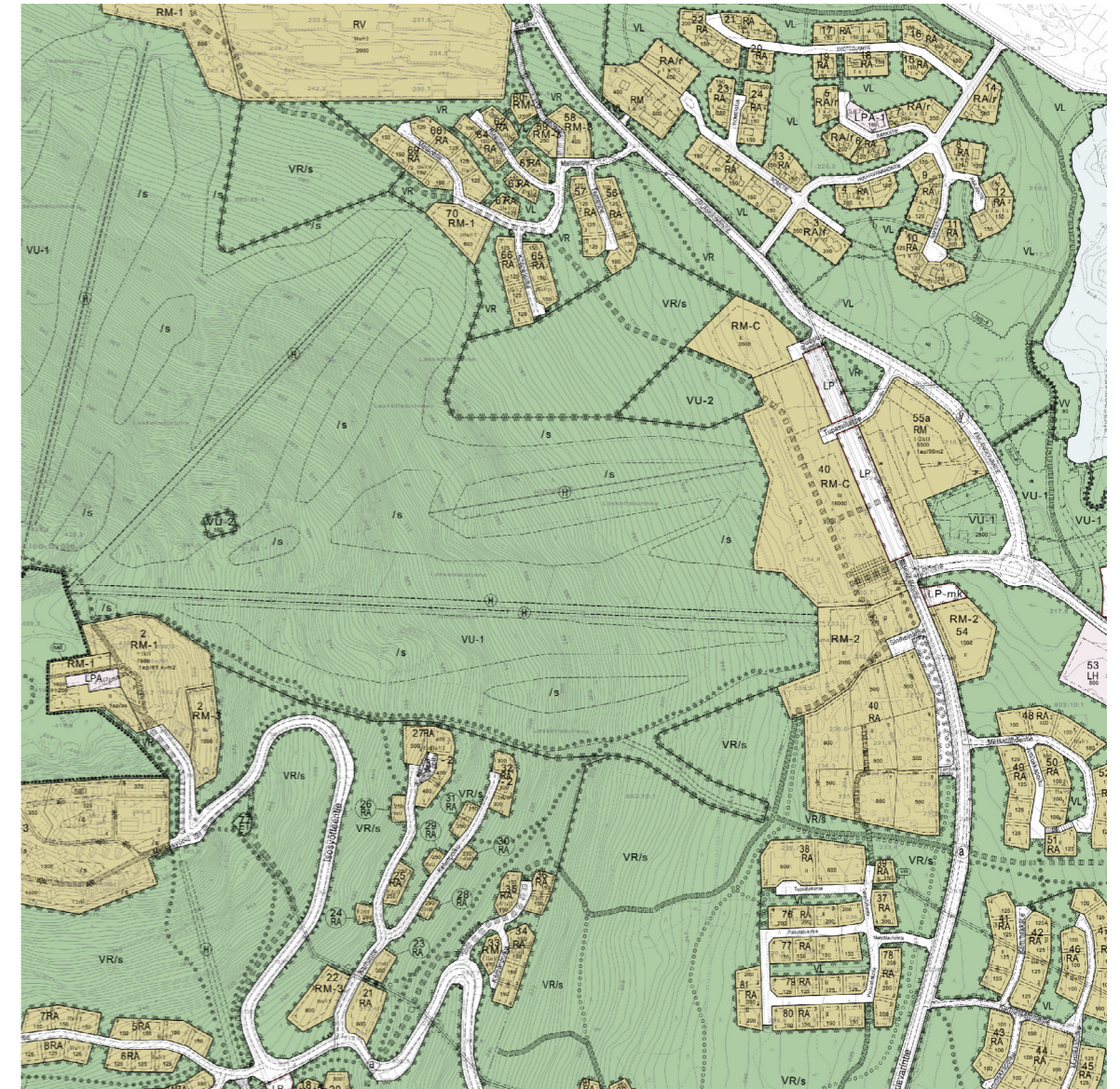
Kuva 46: Hiihtäjiä Iso-Syötteellä.

Iso-Syöte tulevaisuudessa

Asemakaavassa Iso-Syötteen keskuksessa on mahdollistettu melko laaja-alainenkin rakentaminen. Suuri osa laskettelukeskuksen ympäristöstä on kaavoitettu matkailupalveluille tai loma-asumiselle. Vuonna 2001 hyväksytyn kaavan mukaan eturinteiden ala-aseman ympäristössä, muun muassa vuokraamon, marketin ja nykyiset parkkipaikat käsittävä alue on merkitty merkinnällä ”RM-C, Syötteen matkailupalvelukeskuksen alue”. Kaava mahdollistaisi alueelle 18 000 kem² rakentamista, kerrosluvun ollessa korkeintaan kolme, mikä kuulostaa melko suurelta määrältä alueen nykyiseen rakentamiseen nähden. Kyseisen alueen pohjoispuolelle on lisäksi varattu pienempi saman tyyppinen alue kaksikerroksiselle rakentamiselle 2000 kem² rakennusoikeudella. Romekievarin tontti, heti etuhissien alapäässä on asemakaavassa merkinnällä ”RM-2, matkailupalvelualue”. Alueella on kaksikerroksiselle rakentamiselle rakennusoikeutta 2000 kem², josta enintään 10% saa olla majoitusrakentamista, joten tässä diplomityössä suunniteltua huoneistohotellia varten, olisi paikalle ehdottomasti tehtävä kaavamuutos. Alueen pysäköinti on merkitty nykyisen Romekievarintien kohdalle, ja sen itäpuoleiseen safaritalon kortteliin on tehty 2017 kaavamuutos tulevia monitoimiareenaa ja huoneistohotellia varten. Safaritalon pohjoispuoleinen osa on merkitty ”RM, Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue” -merkinnällä, ja rakennusoikeutta siihen on annettu 5500 kem² korkeintaan kaksikerroksiselle rakentamiselle. Kaavaan on merkitty ohjeellinen sijainti tulevalle huoneistohotellille Romekievarintien varteen, sekä paikka myös toiselle suurelle rakennusmassalle Pärjänkievarintien puolelle. Korttelin eteläpuoleinen osa on merkitty ”VU-1, Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi”, jolle myös urheilua palvelevien rakennusten rakentaminen

on sallittu 2500 kem² rakennusoikeudella, kerrosluvun ollessa enintään kaksi. Kyseiselle tontille on tulossa Iso-Syötteen uusi monitoimiareena. Sekä huoneistohotellin, että monitoimiareenan rakennustyöt ovat parhaillaan käynnissä ja hyvässä vauhdissa, ja molempien olisi määrä avata ovensa marraskuussa 2019 (”Iso-Syötteen kehityshankkeet...” 2019).

Nykyisten kehitteillä olevien monitoimiareena- ja hotellihankkeiden lisäksi Iso-Syötteen alueelle on ollut monenlaisia muitakin kehitysideoita. Alueelle on tehty Pudasjärven kaupungin ja Iso-Syötteen matkailuyhdistyksen toimesta ”Syötteen matkailun kehittämissuunnitelma 2011-2023”, jossa laskettelukeskuksen yhteyteen on visioitu melko viljejäkin suunnitelmia. Kyseisen kehittämissuunnitelman pääajatuksena mainitaan Syötteen nousu matkailun huipulle, mikä tarkoittaisi vuonna 2023 miljoonaa vuosittaista asiakasta, sekä laajaa palvelujen monipuolistumista. Kasvavan asiakasmäärän luoman kysynnän seurauksena Syötteen alueelle kehitettäisiin lisää uusia ravintola-, majoitus-, ohjelma-, kauppa-, liikunta- ja viihdepalveluita, ja suuria investointeja tehtäisiin alueen houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kehittämissuunnitelmassa mainittuihin tulevaisuuden visioihin kuuluu monia hyvältä kuulostavia ajatuksia, kuten muun muassa laskettelurinteiden ja latualueiden kehittäminen, lasten lumimaan kehittäminen, tunturikylpylän rakentaminen sekä Iso-Syötteen keskusalueen kehittäminen. Toisaalta, jotkut ajatuksista kuulostavat tässä vaiheessa kovin suurellisilta, kuten elämysluolaston ja 3D-virtuaalimaailman rakentaminen, gondoli-hissin tekeminen tunturin huipulle, alppitalokylän kehittäminen tai laajan golfkentän rakentaminen. (Pudasjärven kaupunki, Iso-Syötteen matkailuyhdistys ry. 2019)

Kuva 47: Iso-Syötteen asemakaava.

Toki on hyvä, että useita mielikuvituksellisiakin ajatuksia heitellään ilmoille, jotta kehitys lähtee vauhtiin ja parhaat toteuttamiskelpoisimmat ideat valikoituvat joukosta toteutettaviksi. Syötteen matkailun kehittämissuunnitelmassa mainituista suunnitelmista ei varsinaisesti ole viimevuosina uutisoitu, joten on vaikea sanoa, kuinka realistista näiden visioiden toteutuminen todellisuudessa on.

Kaikesta huolimatta Syötteen matkailun kehittämissuunnitelman perustana olevat ajatukset ovat järkeviä, ja esimerkiksi Syötteen vahvuudet on otettu hyvin huomioon kehittämisen pohjaksi. Suunnitelmassa mainitut vahvuudet, kuten Syötteen huikeat maisemat ja luonto, monipuoliset aktiviteetit, helppo saavutettavuus, kansallispuiston läheisyys sekä Pudasjärven kaupungin sitoutuminen alueen kehittämiseen, tarjoavat kestävä lähtökohdat otollisten tulosten saavuttamiselle. Syötteen visio on kiteytetty kolmeen kokonaisuuteen, jotka vaikuttavat oikein kehittämiskelpoisilta ja järkeenkäyville. Suunnitelman kolme osa-aluetta ovat Pohjoisen lumoa ja elämyksiä, joka välittyy Syötteen tarjoamissa kokemuksissa, ilmapiirissä ja tunnelmassa; Läheinen ja aito, jolla tarkoitetaan Syötteen helppoa saavutettavuutta sekä alueen alkuperäisyyden, luontoarvojen ja rauhallisuuden huomioimista; sekä Hyvää oloa ympäri vuoden, mikä viittaa tavoitteisiin kehittää Syötettä ympäri vuoden palvelevaksi ja toimivaksi matkailukeskukseksi (Pudasjärven kaupunki, Iso-Syötteen matkailuyhdistys ry. 2019). Kyseiset kolme päätavoitetta kuulostavat hyvin harkituilta ja maanläheisiltä, ja erityisesti paikallisuuden sekä luontoarvojen suosiminen, sekä ympärivuotisuuden korostaminen ovat ilahduttavia päämääriä kehitykselle. Mikäli Syötteen alueen tulevaisuuden kehittyminen tapahtuu näitä periaatteita noudattaen, voisi kuvitella, että lopputuloksena syntyy varsin onnistunut ja viihtyisä kokonaisuus.

Kuva 48: Havainnekuva, uusi monitoimiareena.

Kuva 49: Havainnekuva, uusi huoneistohotelli.

Kuva 50: Iso-Syöteen laskettelukeskus, retkeilyalue ja kansallispuisto.

Paikan henki

Iso-Syöte sijaitsee kohtaamispaikassa. Ei niinkään liikenteellisesti, sijaitessaan hieman syrjässä pääteiltä, mutta se on kohtaamispaikka ihmisten ja luonnon välillä. Iso-Syöteen tunturin alueella kohtaavat laskettelukeskus sekä Iso-Syöteen retkeilyalue ja Syöteen kansallispuisto. Alueella kohtaavat käytännössä matkailun kaksi perustyyppiä, klassinen ja toiminnallinen matkailu. Klassinen matkailu, kuten vaeltaminen ja retkeily luonnonhelmassa, erämaakämpässä yöpyen, sekä toiminnallinen matkailu, laskettelu ja modernit aktiviteetit, luontoon tuodun kaupunkielämän ympäröimänä. Iso-Syöteellä on nämä molemmat, mikä tekee paikasta erityisen. Voit retkeillä päivällä kansallispuistossa ja illalla siirtyä ilta-erämaakeen laskettelemaan. Vaikka Iso-Syöte tunnetaan yleensä käytännössä vain laskettelukeskuksena, on todellinen erämaaluonto jatkuvasti läsnä vain pienen pyrähdysen päässä.

Minulle Iso-Syötteestä tulevat mieleen päivät perheen tai ystävien kanssa. Iso-Syöte tarkoittaa kohtaamista ihmisten kanssa ja yhdessäoloa. Mukavaa rauhallista lomanviettoa, rinteitä alas lasketellen, hississä rupertellen ja kaakaota hörppien lämpimissä kahviloissa. Makkaran paistamista nuotiopaikalla ihmisten ympäröimänä, ja savun tuoksuisia vaatteita. Iso-Syöte merkitsee minulle myös ulkoilua. Raikkaan pakkasilman hengittämistä ja korkeissa lumikinoksissa tarpomista. Luonnon keskellä oleskelua ja sen kauneudesta nauttimista. Iso syöte tarkoittaa korkeita tykkylumipuita, lumen peittämää maata joka puolella ja upeita maisemia tunturin huipulta. Iso-Syötettä ajatellessani mieleeni tulevat kuulaat talvipäivät ja väsyneet jalat illan tullen.

Suunnitelma

Suunnitelmaosiossa esittelen tarkemmin diplomityönäni tekemäni huoneistohotellisuunnitelman. Suunnittelulle annetut lähtötiedot olivat melko niukat, joten olen ottanut reippaasti vapauksia suunnittelussani muun muassa tilaohjelman, sijoittumisen, konseptin ja arkkitehtuurin suhteen. Suunnitelmani on useiden luonnosten, työmallien ja kaavioiden tulosta, joista tässä työssä esittelen lopulliseen huoneistohotellisuunnitelmaani johtaneet ajatukset. Esittelen päätöksiini johtaneet ajatusketjut kirjallisesti, kaavioita apuna käyttäen, ja lopuksi havainnollistan lopputuloksena syntynyttä rakennusta teknisin piirustuksin, kuvin ja visualisoinnein.

Sijointus

Huoneistohotellin sijoituspaikkana on Iso-Syötteen laskettelukeskuksen eturinteiden ala-asema. Paikka toimii alueen pääasiallisena keskuksena, ja tukikohtana, jonne laskettelijat saapuvat yleensä ensimmäisenä Iso-Syötteelle tullessaan omilla autoillaan tai linja-autokyydeillä. Alueella on laaja parkkialue, josta pääsee välittömästi siirtymään läheisille eturinteille, jotka yleensä ovat kenties keskuksen vilkkaimmassa käytössä. Ala-aseman yhteyteen sijoittuvat eturinteiden hiihtohissien lisäksi keskuksen tärkeimmät toiminnot sekä niitä palvelevat rakennukset. Tärkeimpinä toimijoina ovat Safaritalo, Tunturi Market, välinevuokraamo lipunmyynteineen sekä rinneravintola Romekievari. Tarkemmin suunniteltava huoneistohotelli sijoittuu nimenomaan Romekievarin itäpuolelle, tällä hetkellä rakentamattomana olevalle alueelle.

Suunnittelualaue rajautuu lännessä Romekievariin, idässä Romekievarintiehen, pohjoisessa Tunturi Markettiin sekä parkkialueisiin ja etelässä mökkialueeseen. Paikka on hyvin keskeinen sijaintinsa puolesta, ja oiva paikka myös huoneistohotellille, tärkeimpien palveluiden, liikenneyhteyksien, parkkialueiden ja laskettelurinteiden läheisyydessä. Kyseisessä kohdassa hotellirakennus toimii myös luonteva linkkinä majoitusalueiden ja julkisten rakennusten

rajapinnassa, sisältäen sekä majoituskäyttöön tarkoitettuja tiloja, että kaikille avoimia julkisia toimintoja. Paikka asettaa toisaalta suunnitelmalle myös omat haasteensa muun muassa maaston muodoillaan, kasvillisuudellaan sekä ympäröivillä rakennuksillaan. Ympäröivien rakennusten ollessa suhteellisen pienikokoisia ja tontinkin ollessa suhteellisen pieni, on laajan hotellirakennuksen suunnittelussa kiinnitettävä erityistä huomiota sen istuvuuteen sekä ympäröivään rakennuskantaan, että maisemaan.

Suunnittelupaikka on tällä hetkellä täysin rakentamaton aluetta ja pääosin puuston täyttämää. Tontilla on paljon upeita korkeita kuusia, jotka talven tullen saavat komean tykkylumipeitteen antaen alueelle hyvin tunnusomaisen ilmeen. Puustoa halkovat muutamat isommat polut, jotka tarjoavat reittejä ihmisten kulkemiselle läpi alueen. Korkeoeroa tontilla on noin seitsemän metrin verran, Romekievarintien jäädessä selkeästi alemmas Romekievarin kohdalta katsottuna. Korkea kuusikko suojaa aluetta tien puolelta, ja alue avautuu eniten marketin, vuokraamon ja Romekievarin muodostaman rakennusryppään suuntaan. Luonnon täyttämä, erilaisten rakennusten ympäröimä tontti tarjoaa hyvin mielenkiintoiset lähtökohdat suunnitteluprosessin aloittamiselle.

Konsepti

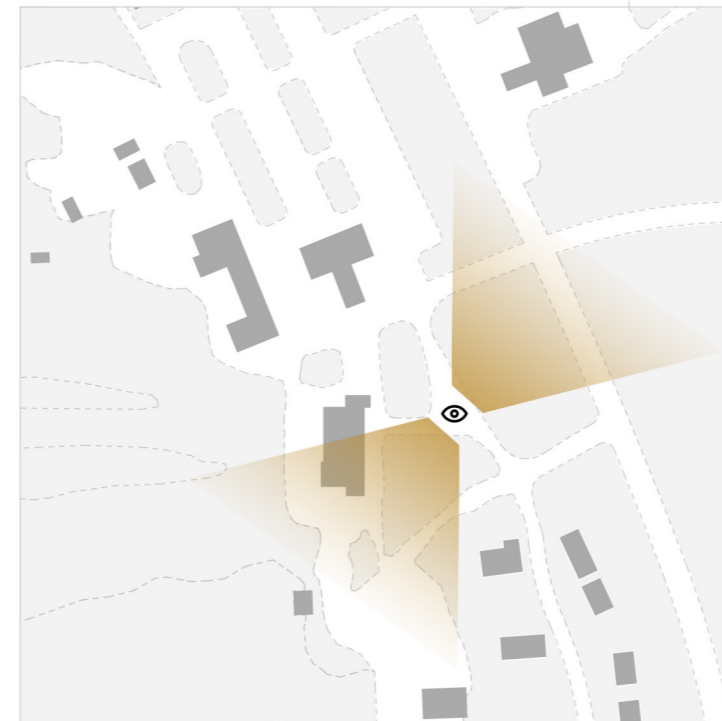
Aloitin suunnitteluprosessin kartoittamalla paikan nykytilaa ja määrittelemällä tarkemmin alueen, jolle halusin rakennuksen sijoittuvan. Halusin säilyttää tontin pohjois- ja eteläpuolilta ohittavat nykyiset kulkureitit katkaisemattomina, pitäen kulkemisen alueella luontevana ja samalla jättäen tieynlaisen hajuraon läheisiin mökkirakennuksiin. Tällä tavalla rajasin itselleni aluksi selkeän alueen, jolle aloittaa varsinaisen suunnittelun. Länsipuolen vuokraamo-, market- ja ravintolarakennuksiin halusin ottaa jonkinlaisen kontaktin, ja ajatuksena olikin alusta lähtien rakennusmassa, joka rajaisi olemassa olevan rakennusryppään tyhjäksi jäävää itäkulmaa, ja muodostaisi tällä tavalla rakennusten välille pienen julkisen toritilan. Tavoitteena oli luoda alueelle tiettyä selkeämpää rakennetta, ja muodostaa pientä kylmäistä ilmapiiriä, nykyisellään hieman hajanaiselle alueelle.

Aluetta tutkiessani havaitsin luonnon läsnäolon erääksi tärkeäksi ominaispiirteeksi, ja halusin kunnioittaa kyseistä elementtiä paikalle suunnitellessani. Seuraavaksi päädyinkin kartoittamaan määrittelemäni suunnittelupaikan viheralueet, ja tutkimaan tarkemmin myös tärkeimpien puustoalueiden sijoittumista tontilla. Havaitsin puiden muodostavan alueelle kolme pääasiallista erillistä vyöhykettä, joita erottivat toisistaan alueella risteilevät polut. Otin tavoitteekseni säilyttää tontilla mahdollisimman paljon olemassa olevaa kuusikkoo, ja päädyinkin pyrkimään huoneistohotellini sijoituksessa näiden vyöhykkeiden kiertämiseen, ja tästä seurauksena massan sijoittamiseen puustoalueiden väliin. Halusin tuoda laskettelukeskuksen toiminnallisen matkailullisen luonteen rinnalle myös klassisem-

man ulottuvuuden, sekä säilyttää välittömän ja läheisen luontoyhteyden suunnittelemassani huoneistohotellissa.

Paikan näkymät toimivat myös määrittelevänä tekijänä huoneistohotellin suunnittelussa. Hotellihuoneiden kannalta epäedullisimmiksi näkymäsuunniksi katsoin parkkipaikan alueen sekä viereisen mökkialueen. En myöskään halunnut suunnata huoneita suoraan suunnittelemani torialueelle, kuten en myöskään mökkejä kohti, yksityisyyden turvaamiseksi sekä hotelliasiakkaille, että mökkiläisille. Näitä alueita välttämällä, halusin ohjata näkymäakselit kohti parempia näkymiä, koilliseen kohti tunturimaisemia, sekä lounaaseen metsikköiseen ylärinteeseen laskettelurinnettä sivuten. Samoilta näkymäsuunnille sijoittuivat myös tontin tiheimmät puustoalueet, jolloin huoneista ulos tähyillessä ensimmäisenä silmien edessä aukeavat kauniit havupuuvivistöt.

Tärkeinä ohjureina suunnittelulleni olivat myös ympäröivät rakennukset, ja niiden muodostamat linjat. Tontin ympäristössä kohtaavat merkittävimmin kaksi pääasiallista koordinaatistoa, joiden mukaan olemassa olevien rakennusten sijoittelu ja suuntaaminen on tapahtunut. Toinen koordinaatisto kulkee Romekievarintien ja parkkialueiden suuntaisesti luode-kaakko suuntaisesti, sisältäen esimerkiksi vuokraamon, marketin, Safaritalon sekä osan mökeistä, ja toinen koordinaatisto jatkaa eturinteiden linjaa lännestä itään, lukiten paikoilleen muun muassa Romekievarin sekä muutamia ympäröiviä mökkejä. Halusin pitää kyseiset kaksi päälinjaa mukana myös omaa hotelliani suunnitellessani, ja tällä tavalla linkittää massaa luontevasti ympäröivään rakennuskantaan.

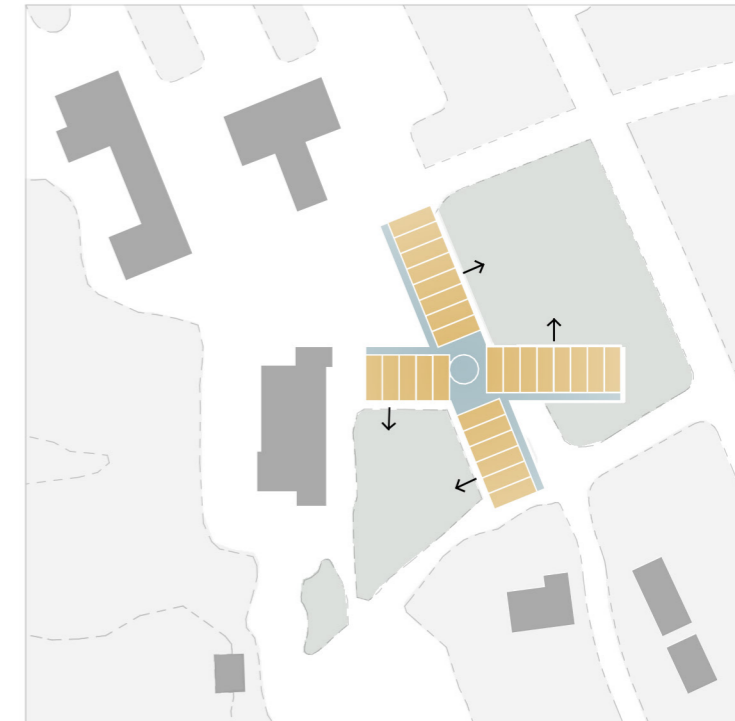
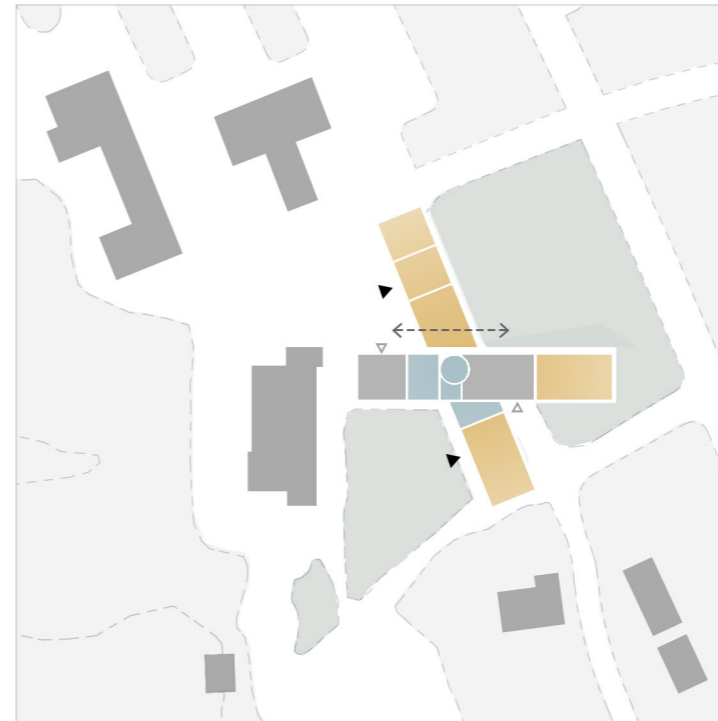

Tontin tärkeät puualueet ja niiden säilyttäminen, näkymälinjojen harkittu suuntaaminen ja epäedullisten suuntien välttäminen sekä ympäristön rakennusten suuntalinjojen huomioonottaminen luovat rakennukselle sen oimtakeisen jalanjäljen. Kahdesta risteävästä puikkomaisesta massasta koostuva rakennus laskeutuu puiden väliin, noudatellen ympäristön suuntaviivoja ja syleillen tontin leimallista puustoa. Rakennus pyrkii istumaan luontevasti paikalleen ja sulautumaan maisemaansa parhaansa mukaan. Korkean puuston väliin sijoituessaan suhteellisen kookas rakennus piiloutuu ympäristöönsä ja rakennuksen sakaroihin jakautuva muoto rikkoo vaikutelmaa kookkaasta rakennusmassasta. Ristimäisellä muodollaan rakennus symboloi eräänlaista kohtaamispaikkaa – risteyskohtaa toiminnallisen ja klassisen matkailun välillä.

Huoneistohotellin rakennusmassa muodostaa ympäristöönsä neljä erillistä piha-alueita, joilla on niin ikään erilaiset luonteet sekä käyttötarkoitukset. Koilliseen ja lounaaseen suuntautuvat pihat ovat niin sanottuja luontopihoja, joilla on säilytetty mahdollisimman paljon olemassa olevaa puustoa. Rakennus avautuu näitä pihoja kohti ja halaa hellästi niiden kuusikkoista maisemaa. Luontopihat myös suojaavat rakennusta ja varjelevat viereisten teiden sekä laskettelurinteen melulta ja katseilta. Kaakkoon ja luoteeseen suuntautuvat pihat rakennus ottaa tiukemmin otteeseensa, ja suppilomaisesti ohjaa ihmisten kulkua kohti rakennusta näillä alueilla. Luoteessa rakennus rajaa tiukasti uuden toriaukion kulman, muodostaen selkeän alueen laskettelukeskuksen ala-aseman liikerakennusten väliin. Kaakossa rakennuksen sakarat sulkevat syliinsä huoltopihan, lähelle päättietä ja suojaan katseilta.

Rakennuksen julkisimmat toiminnot sijoittuvat maantason kerrokseen, toriaukion välittömään läheisyyteen. Liiketilat, baari ja hotellin vastaanottotilat on sijoitettu toriaukion osille, helposti saataville ja näkyville alueella liikkuville kävijöille. Rakennuksen pääsisäänkäynti on sijoitettu myös aukiolle suuntautuvasti, sisänurkkaan rakennuspuikkojen kohtaamispaikkaan. Hotellin toinen pääsisäänkäynti on sijoitettu lounaisen luontopihan puolelle, jolloin se toimii helppona sisäänkäyntinä laskettelijoille suoraan rinteestä saapuessa. Kyseisen pihan puolelle on sijoitettu myös rakennuksen julkiset saunatilat, hieman suojaan puiden katveeseen, mutta kuitenkin korttelisauna-tyyppisesti näkyville, houkuttelemaan esimerkiksi turisteja tutustumaan Suomen saunakulttuuriin. Rakennuksen ravintolatilat sijaitsevat suojaisemmassa itäpäädyssä, myöskin luonnon helmassa, mutta kuitenkin helposti löydettävissä. Aula- ja sisäänkäyntitilat sijoittuvat rakennuksen ytimeen, jolloin niistä on helppo jatkaa kulkua rakennuksen eri sakaroihin.

Huoneistohotellin majoitustilat sijoittuvat rakennuksen 2.-4. kerrokseen. Kulku majoituskerrokseen tapahtuu ensin rakennusmassan ytimeä, nousemisen haluamaansa kerrokseen ja sitten jatkaen omaan sakaraansa käytävää pitkin. Kerrokset on toteutettu sivukäytäväratkaisuna, jossa käytävä sijoittuu julkisten, rakennettujen pihojen puolelle, ja huoneet rauhaisten luontopihojen puolelle. Tällä tavoin majoitustilat on rauhoitettu kaikenlaiselta ylimääräiseltä hälyltä ja ne on saatu suunnattua kohti paikalla säilytettyä arvokasta puustoa. Majoitustiloissa on tavoiteltu nimenomaan vastapainoa aktiiviselle lomailulle, kuten laskettelulle, ja niistä on pyritty tekemään lähes meditatiivisia rentoutumissopukoita matkailijoille.

Huoneistohotelli sijoittuu rinneravintola Romekievarin itäpuolelle, tielle päin laskevalle tontille. Paikalla ei tällä hetkellä ole muuta rakentamista. Korkeeroa tontilla on noin seitsemän metrin verran.

Maata vasten olevat rakenteet on tehty betonirakenteisina. Kellariin sijoittuu tiloja, kuten väestönsuoja, sekä yökerho, ja kellarimassa työntyy osittain maanpinnan yläpuolelle rinnetontilla.

Tärkeimmät huolto- ja aputilat sijoittuvat länsi-itä suuntaisen puikon keskimassaan, rajoittaen visuaalista yhteyttä rakennuksen läpi mökkialueelle. Vertikaaliyhteydet on toteutettu massan ytimeen betonirakenteisina.

Julkiset tilat sijoittuvat maantasoon, helposti saavutettaville. Hyvin avoimina ja transparentteina, nämä tilat avautuvat ihmisille ja tarjoavat näkymiä rakennusmassan läpi suoraan ympäröivään luontoon.

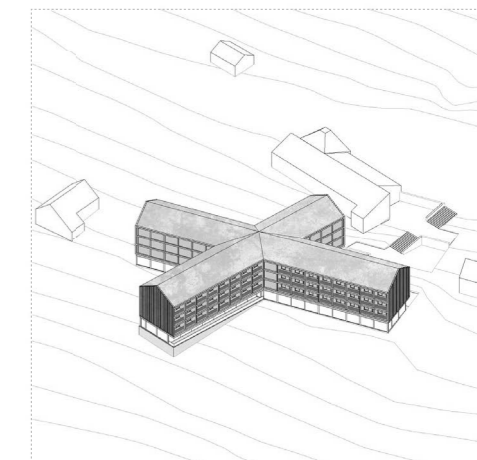
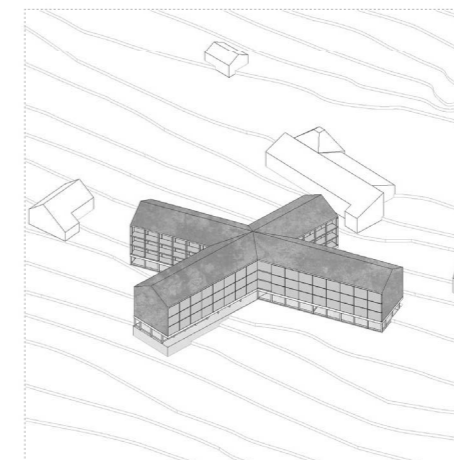
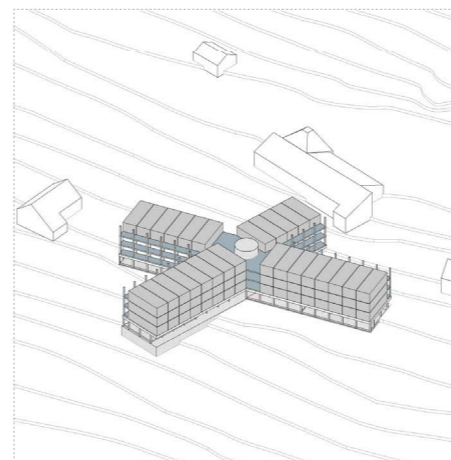
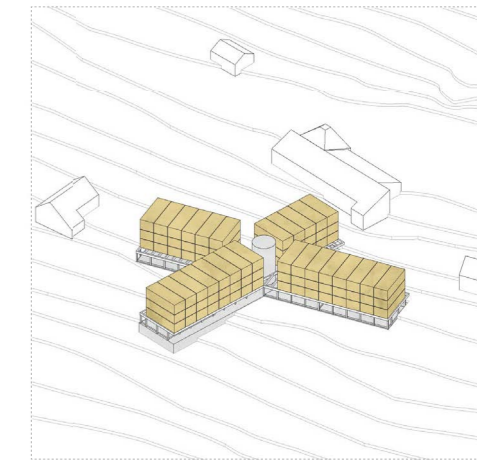
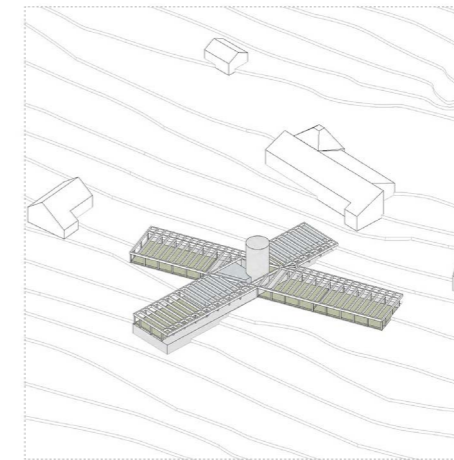
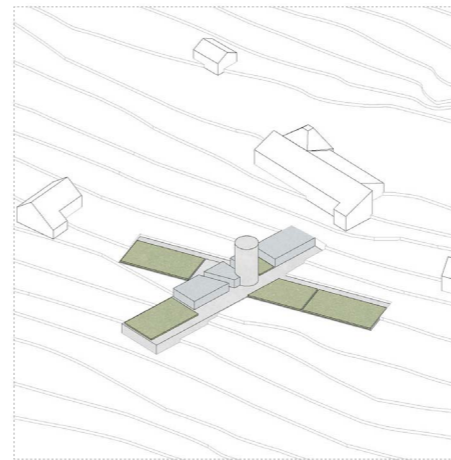
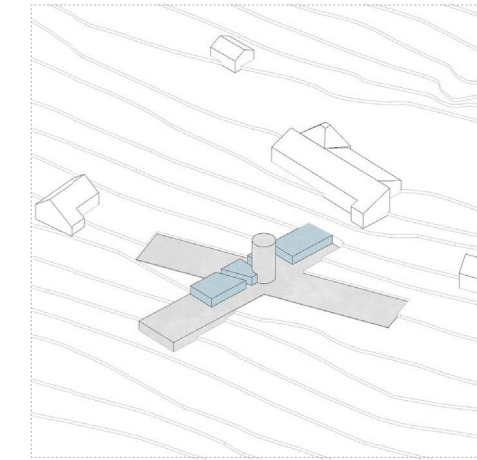
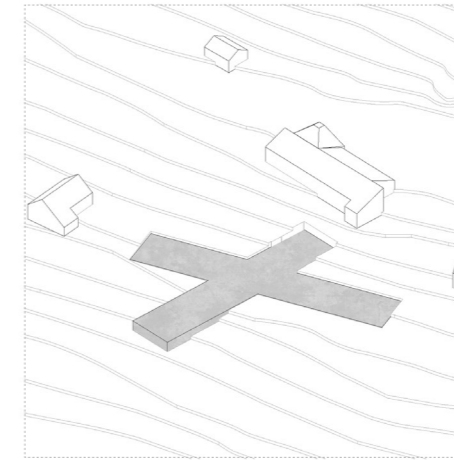
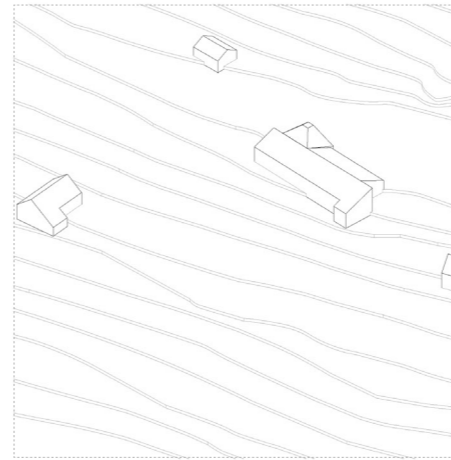
Betonisen pohjaosan päälle sijoittuvat maantasokerroksen rakenteet on toteutettu jykkeillä puisilla pilari- ja palkkirakenteilla. Tällä tavalla maantasokerrokseen on aikaansaatu avoin ja joustava pohjaratkaisu.

Majoitusosat on toteutettu hirsirakenteisista esivalmistetuista tilaelementeistä. Huoneet voidaan kuljettaa valmiina paikalle ja asentaa nopeasti sekä edullisesti paikalleen, varmistaen samalla hyvän rakentamisen laadun.

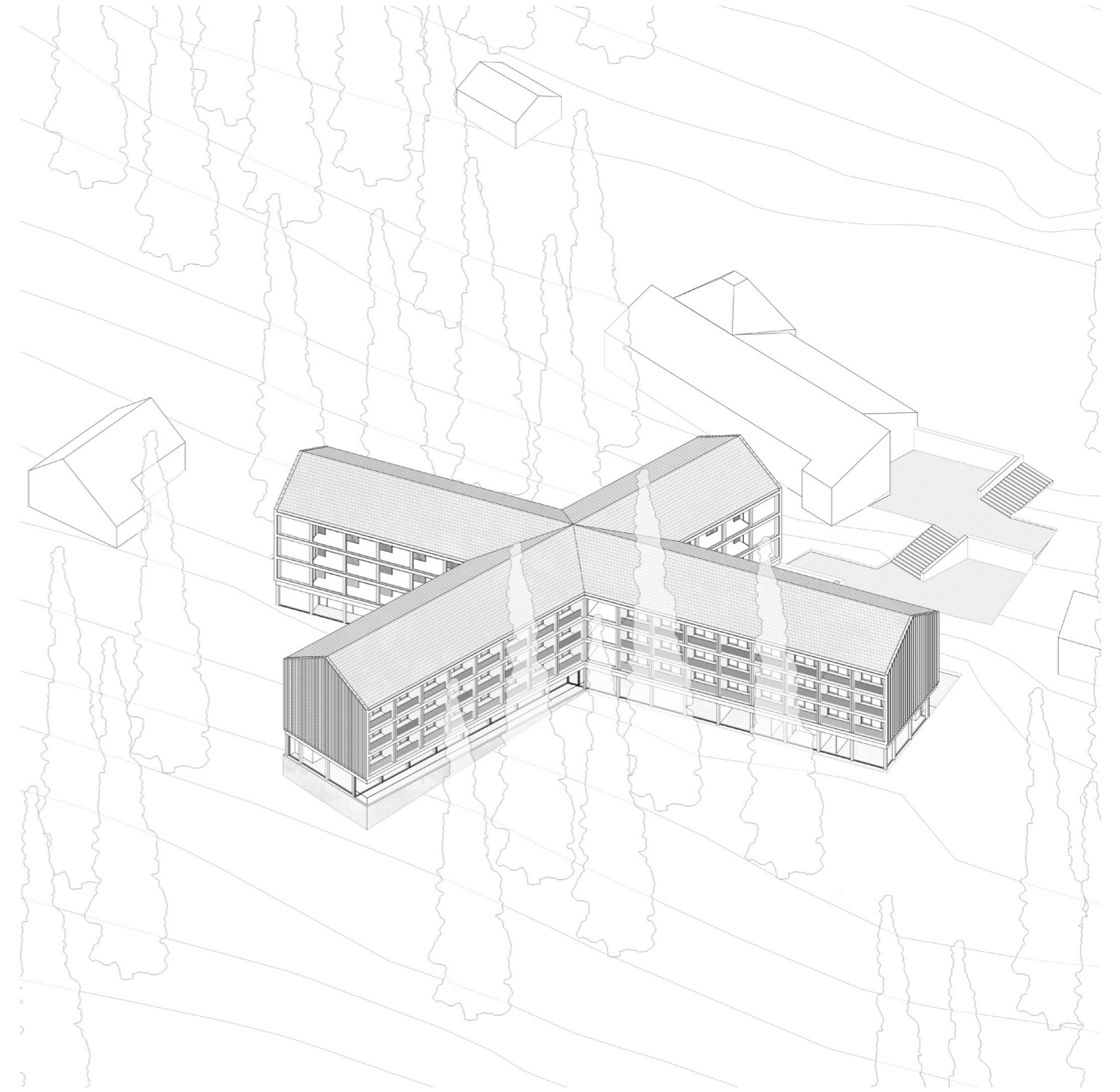
Rakennuksen majoitussiivet yhdistetään toisiinsa seuraavaksi rakennettavilla lämmittämättömällä sivukäytävillä. Käytävät on toteutettu puisilla pilari- ja palkkirakenteilla, ja ne on verhoiltu lasilla säältä suojaan.

Huoneistohotelli on verhoiltu säältä suojaan sakaroihiden päätyihin tehtävillä puuverhouksilla, sekä luonnonkiviverhotulla harjakatolla. Katon alle sijoittuvat rakennuksen IV-konehuone, sekä mahdolliset parvitilat.

Harjakatto on paitsi hyvä Pudasjärven lumisissa olosuhteissa, niin myös tärkeä elementti sitomaan rakennusta ympäröivään rakennuskantaan. Muodonannoltaan kiinnostava rakennus sopeutuu paikkaansa.

Ympäristössään suhteellisen suurikokoinen rakennus sopeutuu ympäristöönsä ja piiloutuu alueella laajasti säilytettyjen puiden lomaan. Ympäröiviin rakennuksiin verrattuna kookkaan rakennuksen massaa on jaettu neljään sakaraan, mikä pienentää sen kokovaikutelmaa sekä estää massiivisten muurimaisten julkisivujen syntymisen. Rakennus noudattelee ympäristönsä linjoja, ja tällä tavalla pyrkii parhaansa mukaan ottamaan luontevan muodon olemassa olevan ympäristönsä joukossa. Rakennus ammentaa aiheitaan paikallisuudesta, mutta pyrkii näyttävällä tavalla olemaan myös laadukas uuden suomalaisen matkailuarkkitehtuurin edustaja. Harjakattoisena ja hirsirakenteisena rakennus muodostaa myös modernilla tavalla linkin rakennusperinteeseen.

Ulkotilat

Uusi huoneistohotelli rajaa luoteispuolelleen, yhdessä viereisten olemassa olevien rakennusten kanssa, uuden julkisen aukion. Aukio sijoittuu otolliseen kohtaan neljän tärkeimmän rakennuksen väliin, aivan eturinteiden alapäähän, ja toimii siinä uutena selkeänä keskipisteenä keskuksen toiminnalle. Toriaukio muodostaa yhdistävän linkin paikan olennaisten keskustoimintojen välille, ja toimii kohtaamispaikkana alueella liikkuville turisteille, laskettelijoille ja muille kävijöille. Jalankulun solmukohtaan sijoittuva aukio, kerää ihmisvirrat ympäristöstään, ja tarjoaa mahdollisuudet uudentilaiselle ulkotilalle alueella.

Uuden toriaukion alueella korkoeroa maastossa on noin kuuden metrin verran, mikä aiheutti omat haasteensa aukion jäsentymiselle. Merkittävän korkoeron vuoksi aluetta on jaoteltu osittain terassoimalla useampaan eri tasoon, ja tällä tavalla paikalle on muodostettu muutama erillinen pienempi sektori. Eri tasoja aukiolla on yhteensä neljä, ja ne on yhdistetty toisiinsa koko alueen läpi kulkevilla ulkoportailla, jotka nousevat hotellin tasolta ylös kohti laskettelurinteitä. Aukion tasot on osittain erotettu toisistaan muurimaisten seinäkkeiden avulla, mutta tietyn luonnonmukaisuuden säilyttämiseksi tasot myös yhdistyvät toisiinsa rinnemäisillä, rakentamattomilla osillaan. Aukion eri tasojen välillä korkoeroa on aina kahden metrin verran, minkä ansiosta paikalle muodostuu eräänlainen pienempien aukioiden sarja.

Alin taso sijoittuu huoneistohotellin sisäänkäyntien tasoon, missä se tarjoaa luontevan jatkeen hotellin maantasossa sijait-

sevien tilojen toiminnalle. Aukiolle avautuvat pienet liiketilat voivat esimerkiksi levittää toimintaansa ulkotilaan sekä baari voi tuoda terassinsa aukiolle keliin salliessa. Seuraava taso on samassa tasossa kuin Tunturi Market ja siihen liittyvä Tunturi Pub, jotka voivat samaan tapaan jatkaa tilojansa ulospäin, eteen tehdyille pienelle aukiolle. Kolmanteen tasoon sijoittuu Romekievarin pääty, joka mahdollisesti voisi aueta tulevaisuudessa myös torille päin, ja neljäs taso sijoittuu vuokraamon, Romekievarin sekä hiihtohissien kanssa samaan tasoon. Kokonaisuudessaan tämä pienempien aukioiden sarja voi toimia paikkana entistä laajemmalle ohjelmatarjonnalle ulkoilmassa, ja tuoda lasketteluun lisäksi myös muuta vilkasta toimintaa alueelle. Aukiota voi tulevaisuudessa myös hyödyntää paikkana esimerkiksi erilaisille tapahtumille, pienille konserteille tai vaikkapa toritoiminnalle talvi- tai kesäaikaan.

Hotellin lounaispihalle sijoittuu pienempi ulkoalue hotellin asiakkaille. Alueella on säilytetty runsaasti olemassa olevaa puustoa, mikä antaa rakennuksen seinustalle sijoittuvalle ulkotilalle yksityisemmän luonteen. Piha toimii sisäänkäyntialueena hotellissa jo majoittuville ihmisille, jolloin he pääsevät helposti suoraan rinteestä sisään rakennukseen ja siirtymään omiin majoitushuoneisiinsa. Sen lisäksi piha toimii terassi-alueena huoneistohotellin maantasokerroksen saunatiloille, tarjoten saunojille sekä puiden suojaa, että mukavia näkymiä laskettelurinteisiin. Pihalta on myös yhteys Romekievarille päin, ylemmälle tasolle julkiselle toriaukiolle. Huoneistohotellin kaakkoispiha on pyhitetty pääosin keittiön huoltoajolle ja koillispiha on jätetty täysin luonnontilaiseksi metsiköksi.

Tilaohjelma

Rakennuksen kerrosala:

5578 kem²

1. kerros

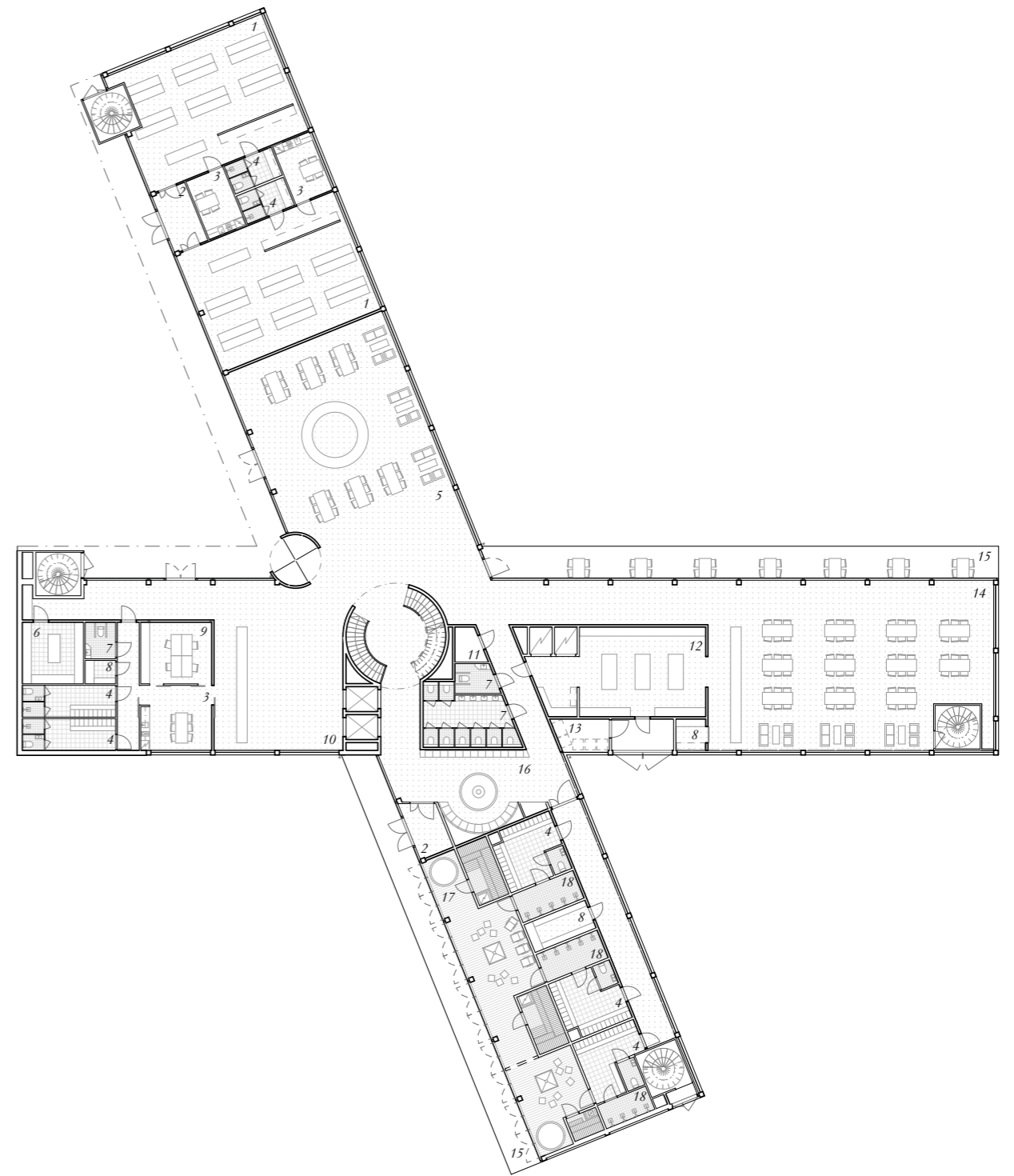
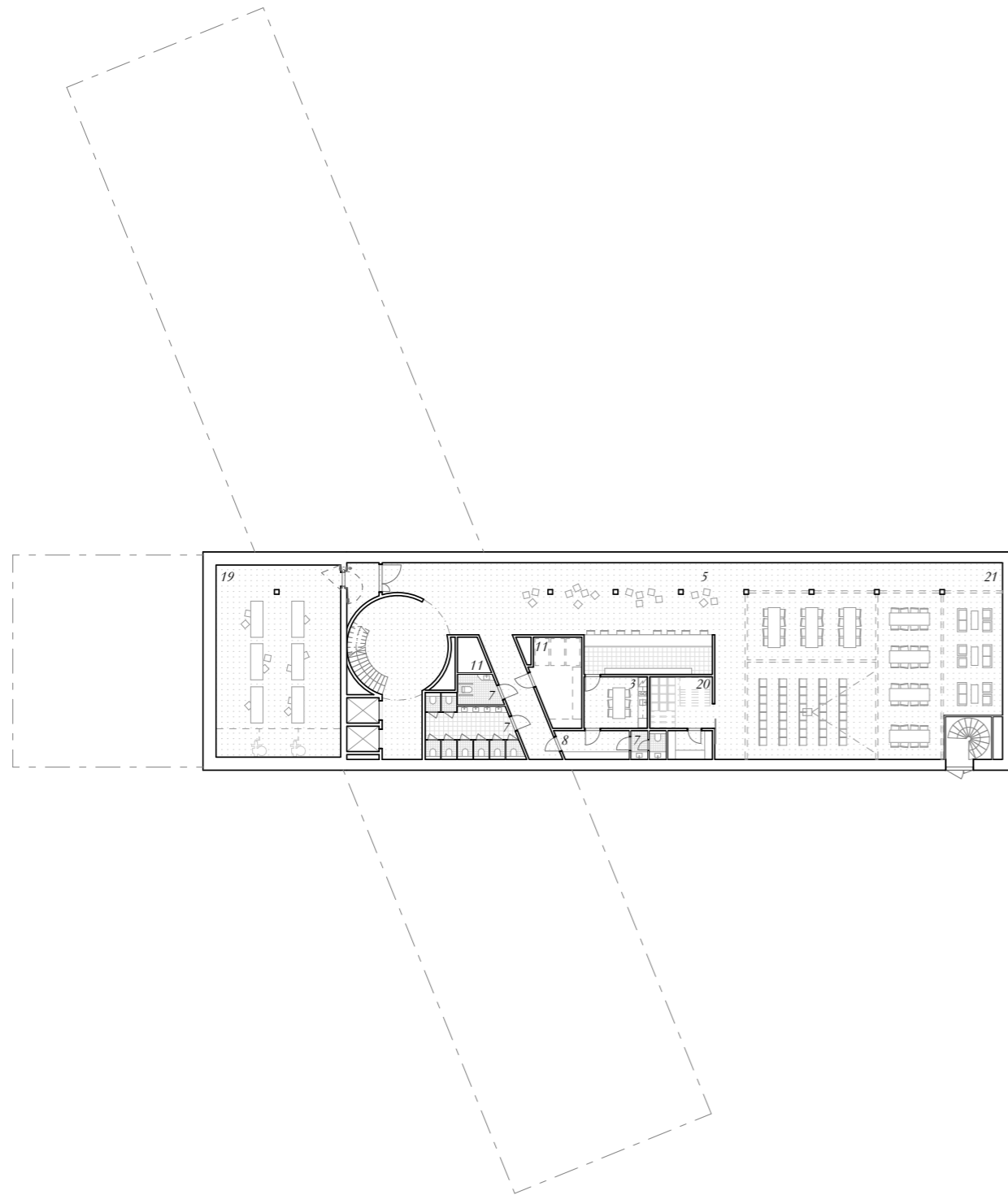
	m ²	yht. m ²
1. Liiketila	89,5 + 94	183,3
2. Tuulikaappi	9,5 + 8,5	18
3. Sosiaalitila	11 + 11 + 20	42
4. Pukuhuone	2 x 6,5 + 2 x 13 + 3 x 17	90
5. Baari	186,5	186,5
6. Siivous	16,5	16,5
7. WC	5 + 5,5 + 22,5	33
8. Varasto	3 + 4 + 8,5	50,5
9. Toimisto	19	19
10. Vastaanotto	94,5	94,5
11. Tekninen tila	4	4
12. Keittiö	69	69
13. Jäte	7,5	7,5
14. Ravintola	202,5	202,5
15. Terassi	71,5 + 62,5	134
16. Lounge	54	54
17. Saunatila	96	96
18. Suihkutila	8,5 + 8,5 + 5,5	22,5
Porrashuoneet	4 x 8,5 + 45,5	79,5
Käytävätilat	28 + 70 + 34,5	132,5

Hotelli peruskerros

	m ²	yht. m ²
11. Tekninen tila	6	6
16. Lounge	2 x 32,5	65
22. Siivous / Pyykkitupa	14,5	14,5
23. Liinavaatevarasto	10	10
24. Hotellihuone I	13 x 29	377
25. Hotellihuone II	4 x 59	236
26. Hotellihuone III	2 x 89	178
Porrashuoneet	4 x 8,5 + 31	65
Kylmät käytävätilat	132 + 144,5	276,5

Kellari

	m ²	yht. m ²
3. Sosiaalitila	14	14
5. Baari	87	87
7. WC	5,5 + 4,5 + 22,5	32,5
8. Varasto	8,5	8,5
11. Tekninen tila	4 + 18,5	22,5
19. VSS / välinehuolto	101,5	101,5
20. Tuolivarasto	19,5	19,5
21. Kokous / yökerho	229	229
Porrashuoneet	8,5 + 45,5	54
Käytävätilat	51	51

Julkiset tilat

Maantasokerrokseen sijoittuvat hotellin tärkeimmät julkiset toiminnot. Kerroksen tilat ovat avoimia kaikille laskettelukeskuksen kävijöille, ja niillä on pyritty laajentamaan laskettelukeskuksen nykyistä palvelutarjontaa. Maantasokerrokseen sijoittuvia tiloja ovat huoneistohotellin vastaanottotilat, lounge-tila hotellin asiakkaille, baari ja ravintola sekä julkiset saunatilat kaikille laskettelukeskuksen kävijöille. Sen lisäksi kerrokseen on sijoitettu kaksi erillistä pientä liiketilaa, esimerkiksi pienille urheilutarvikemyymälöille tai muille toimijoille. Julkiset tilat jatkuvat kellarikerrokseen, johon on tehty avoin muunneltava tila päivisin kokous- ja neuvottelukäyttöön sekä iltaisin esimerkiksi yökerhokäyttöön. Kellariin sijoittuu myös hotellin teknisiä tiloja sekä väestönsuoja, joka tavallisesti toimii välinehuoltotilana.

Huoneistohotellin maantasokerroksessa on pyritty avoimuuteen ja transparenttiuteen. Maantasokerroksen rakenne koostuu massiivisesta pilari-palkki -järjestelmästä, joka kannattelee päällään sijoittuvia majoituskerrosten tilalementtejä. Kantavat pystyrakenteet on sijoitettu rakennusmassan sakaroiden ulkoseinille, mikä tekee sisätilasta avonaisen, helposti muunneltavan sekä joustavan. Pilarien välillä kulkevat paksut liimapuupalkit, jotka kannattelevat jännevälejä, ja jäykistävät rakennetta. Ulkoseiniä verhoavat suuret lasiseinät, jotka tarjoavat näkymiä sekä sisältä ulos, että ulkoa sisälle. Maantasokerroksen materiaalimaailma koostuu pääasiallisesti hyvin pelkistetyistä materiaa-

leista. Käytettyjen rakennusaineiden oma pinta on jätetty reilusti näkyviin ja tällä tavoin tuotu sisätiloihin luonnollisuutta henkiviä materiaaleja, niiden värejä ja tekstuureja.

Ensimmäisen kerroksen jyrkät puiset rakenteet on jätetty näkyviin ja verhoilematta. Sisätilassa risteilevät puiset pilarit ja palkit luovat tiloille vahvan omalaatuisen luonteen ja kehystävät metsikön tavoin sisätiloja sekä sisältä avautuvia maisemia. Puisen kehikon välit on ulkoseinissä täytetty pääosin lasiseinillä, ja alakatoissa tekniset järjestelmät kätkevillä puusäleiköillä. Puunkäyttöä on korostettu sisätiloista ja sillä on korostettu kodikkuutta sekä lämpöä, kuten myös tiettyä erähenkisyyttä ja seikkailumieltä. Puulle kontrastisena materiaalina, maantasokerroksen lattioissa sekä lattiasta kohoavissa kiintokalusteissa ja joissain väliseinissä, on käytetty luonnonväristä betonia. Betoniset osat ovat kuin heijastumia hotellirakennuksen kivirakenteisesta pohjasta sekä kellarista, jotka naulitsevat massan tukevasti paikalleen maisemaansa. Betoni antaa myös kestävyyttä rakennuksen julkisimmille osille, ja luo niille erilaisen identiteetin majoituskerroksiin verrattuna. Sisätilat on pidetty elegantin pelkistettyinä, ja konstailemattomilla materiaalivalinnoilla on pyritty luonnolliseen sekä tyylikkääseen vaikutelmaan. Samaa henkeä on tavoiteltu rakennuksen sisutuksissa, joissa on suosittu ajatonta ja käytännöllistä lähestymistapaa sekä kaunista ja kestävää muotoilua. Rakennuksen sisätiloissa on pyritty tyylikkäisiin ratkaisuihin, jotka kestävät niin kulutusta kuin myös aikaa.

Huoneistohotellin julkiset tilat sekä majoitusosat yhdistää toisiinsa näyttävä kierreportaikko. Betoninen portaitko kohoaa ylöspäin rakennuksen kivisestä perustasta, jatkaen ihmisten kulkua luontevasti ylöspäin ja muodostaen selkeän linkin rakennuksen kaikkien kerrosten välille. Hotellin kahden puikkomaisen massan liitoskohtaan sijoittuva kierreporras antaa rakennukselle sen kestävän ytimen ja kohoaa jyrkänä elementtinä massojen keskellä kuin tukipilari. Betonirakenteinen suuri portaitko sekä viereiset hissikuilut toimivat kannattelevina rakenteina kerrosten välillä, sekä toimivat myös osaltaan jäykistämässä koko hotellirakennusta sen keskustassa. Keskeltä avoin juhlava portaitko viestittää avoimuutta ja yhteisöllisyyttä eri kerrosten kesken, sekä toimii miellyttävänä vertikaalisena siirtymäreittinä kaikille hotellin asiakkaille.

Majoitustilat

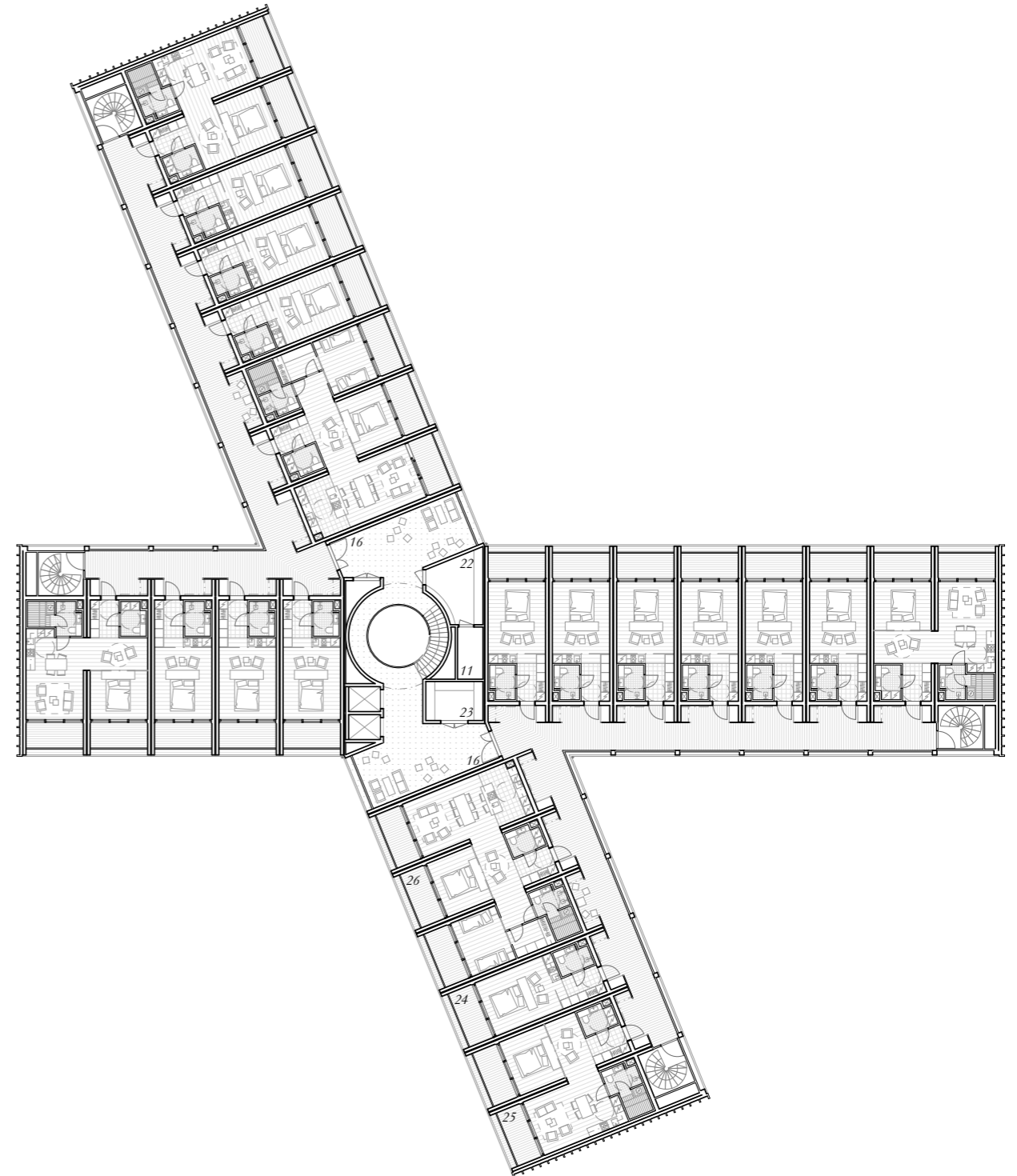
Majoitushuoneet sijoittuvat rakennuksen 2. - 4. kerrokseen. Huoneet jakautuvat rakennuksen neljään sakaraan ja yhdistyvät rakennusmassan keskiosan porraskäytävien ja hissiryöpyköiden lämmittämättömien, säältäsuojattujen sivukäytävien avulla. Majoitushuoneet sijoittuvat riveinä käytävän varrelle, ja avautuvat vastakkaiseen suuntaan, joko koillis- tai lounaispihojen suojaisille puustoalueille. Keskusosaan sijoittuvat pääportaikon ja hissien lisäksi pienet kerroskohtaiset yhteistilat hotellin asukkaille, liinavaatevarasto, pyykinpesu- ja siivoushuone sekä teknisiä tiloja ja pystykuiluja talotekniikalle. Keskusportaikon lisäksi rakennuksessa on erilliset poistumisportaikot jokaisen sakaran päädyssä.

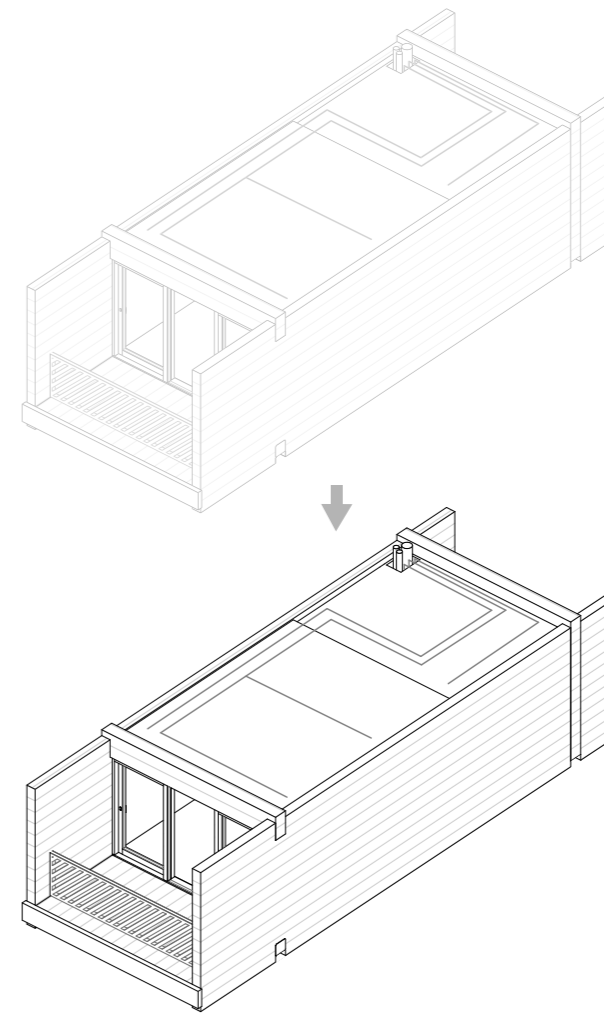
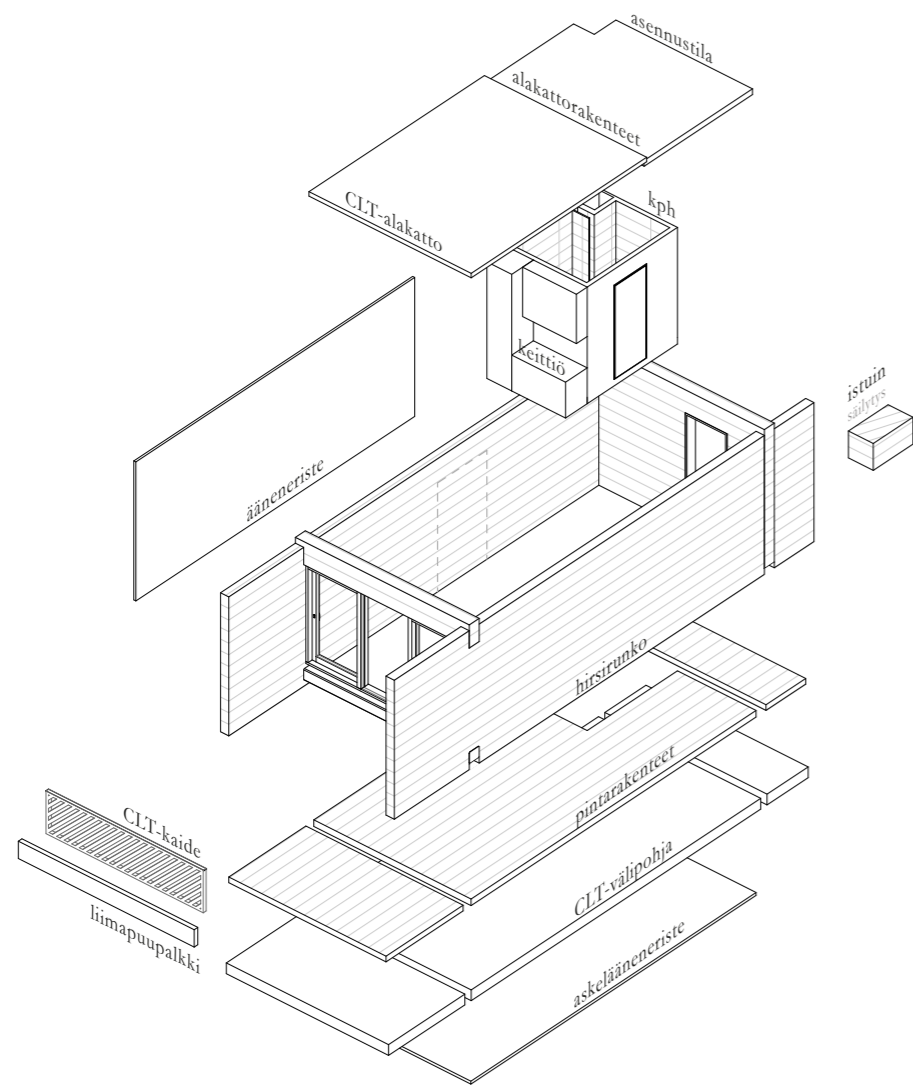
Majoituskerrosten huoneistot on toteutettu esivalmistettuna hirsirakenteisina tilaelementteinä. Jokainen tilaelementti voidaan ensin rakentaa tehtaalla suojatuissa olosuhteissa valmiiksi, ja kuljettaa sen jälkeen paikalle sellaisenaan. Valmiit tilaelementit voidaan sitten nostella paikalleen, ja tällä tavalla pystytään hotelli ilman massiivista rakennusoperaatiota paikalla. Tilaelementtejä käyttämällä saadaan varmistettua rakentamisen hyvä laatu, sekä säästetään aikaa ja rahaa rakentamisvaiheessa. Tällä tavalla pystytään mahdollisesti myös maksimoimaan rakennuspaikalla olevan luonnon säilyttäminen, kun paikalla tapahtuvaa rakennusurakkaa supistetaan.

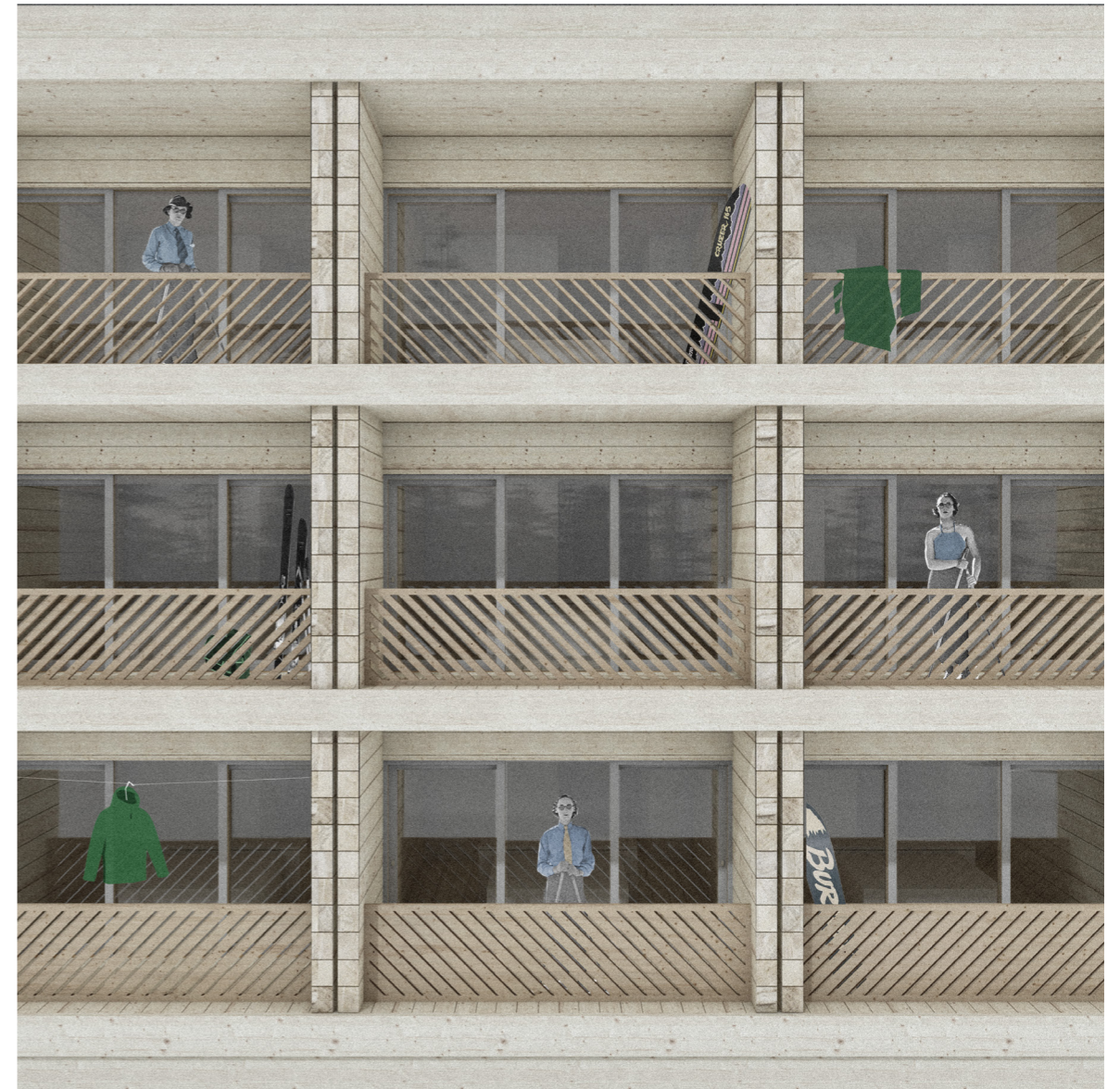
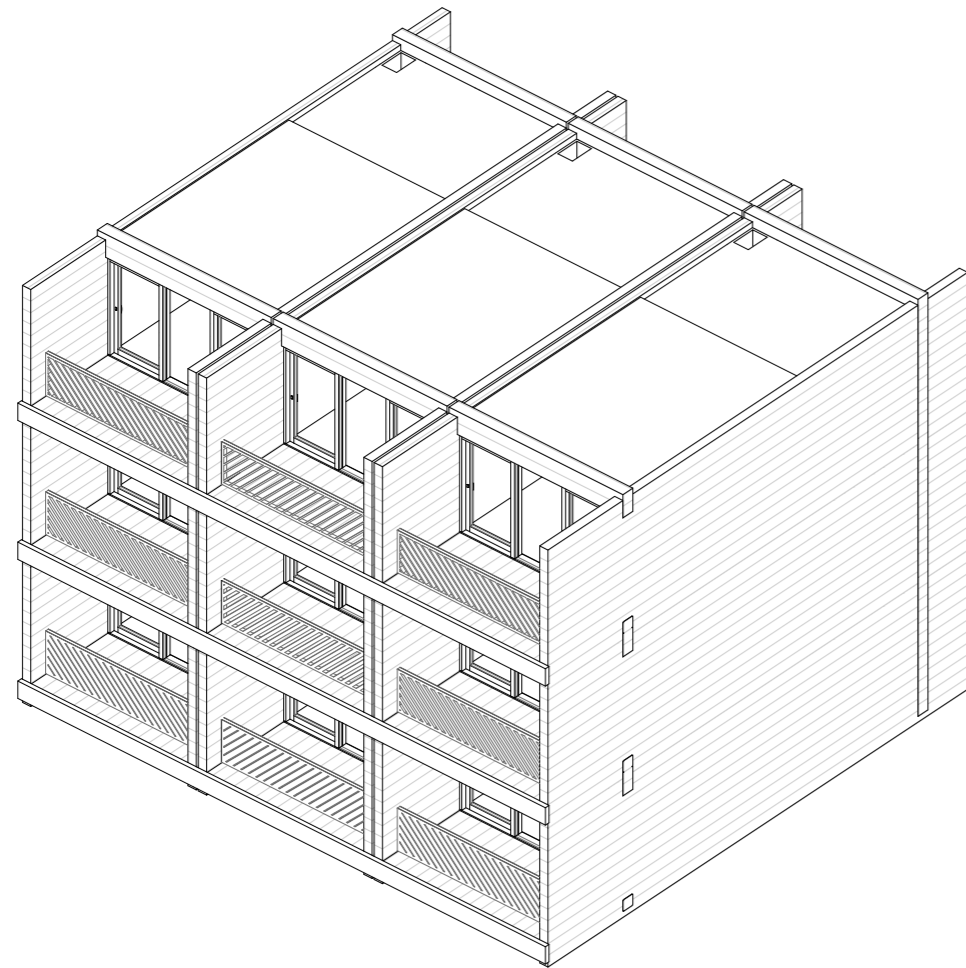
Yhden tilaelementin huoneistopinta-ala on 29 m² ja se voi sellaisenaan toimia perushuoneistona. Näitä elementtejä yhdistelemällä toisiinsa, voidaan tarpeen mukaan tehdä isompia huoneistoja, käyttämällä esimerkiksi kahden tai kolmea vierekkäistä tilaelementtiä. Yhteensä yksittäisiä tilaelementtejä on rakennuksessa 81 kappaletta, joista tässä työssä noin 50% on käytetty niin sanottuihin yksioihin, 30% kaksioihin ja 20% kolmioihin. Element-

tien märkätila- ja keittiövyöhykkeet sekä niiden vaatimat pystyroilot sijoittuvat aina samalle alueelle elementin sisäänkäynnin läheisyyteen, ja varsinaiset oleskelu- ja makuutilat voidaan sijoittaa aina parvekkeen pätyyn, joten huoneistojakaumaa on helppo muunnella tarpeen mukaan. Tarkoituksenmukainen jakauma saadaan siis helposti koostettua todellisen tarpeen mukaan, ja jälkikäteenkin huoneistojakaumaa on suhteellisen yksinkertaista muunnella.

Yhden perushuoneen tilaelementti koostuu yksinkertaisesta hirsikehikosta, jonka pitkät sivut jatkuvat parvekkeen seiniksi sekä pieneksi sisääntuloverannaksi. Hirsikehikkoon liittyy CLT-rakenteiset välipohjalaatat, joiden alapuolelle on tehty askelääneneristyskerrokset, sekä päälle tarvittavat pintarakenteet. Hirsikehikon lyhyisiin sivuihin on tehty paikat ulko-ovelle sekä suurelle liukulaseinälle, ja pitkiin sivuihin on jätetty optiot aukoille huoneiston liittämiseksi viereisiin moduuleihin. Huoneiston märkätila- ja keittiöpaketti voidaan toteuttaa omana esivalmistettuna moduulina tilaelementin sisään, ja sen jälkeen rakentaa tilaelementin alakattorakenteet hirsikehikon varaan. Ohuemmasta CLT:stä tehty alakatto jäykistää tilaelementin rakennetta kuljetusvaiheessa, ja valmiiden alakattojen päälle voidaan tehdä jo etukäteen tarvittavat tekniikka-asennukset. Huone-elementti viimeistellään lopuksi muun muassa parvekkaiden rakenteilla sekä erilaisilla kiintokalusteilla, ja sen jälkeen se on valmis kuljetettavaksi rakennuspaikalle. Perillä kohteeseen tuodut moduulit voidaan nostella sellaisinaan paikoilleen, kerros kerrallaan, lisäten aina vierekkäisten tilaelementtien välille ohut ääneneristyskerros. Päälle tulevat kerrokset saadaan sen jälkeen nopeasti nosteltua paikoilleen, ja hirsikehikkojen loksahdellessa kohdikkain, syntyy valmiita arkkitehtuuria paikalle nopeasti ja vaivattomasti.

Huoneistot

Yksi tilaelementti on ulkomitoiltaan 4,2 x 11,7 x 3,1 (L x S x K) metriä, ja se muodostaa sellaisenaan huoneistohotellin perushuoneiston. Elementti sisältää huoneiston sisääntuloveranнан, parvekkeen sekä varsinaiset sisätilat, joissa huoneistopin-ta-alaa on 29 m² verran. Tilaelementtiin sisältyy sellaisenaan kaikki tarvittava varustelu, irtokalusteita lukuunottamatta, ja se on sellaisenaan periaatteessa käyttövalmis huoneisto.

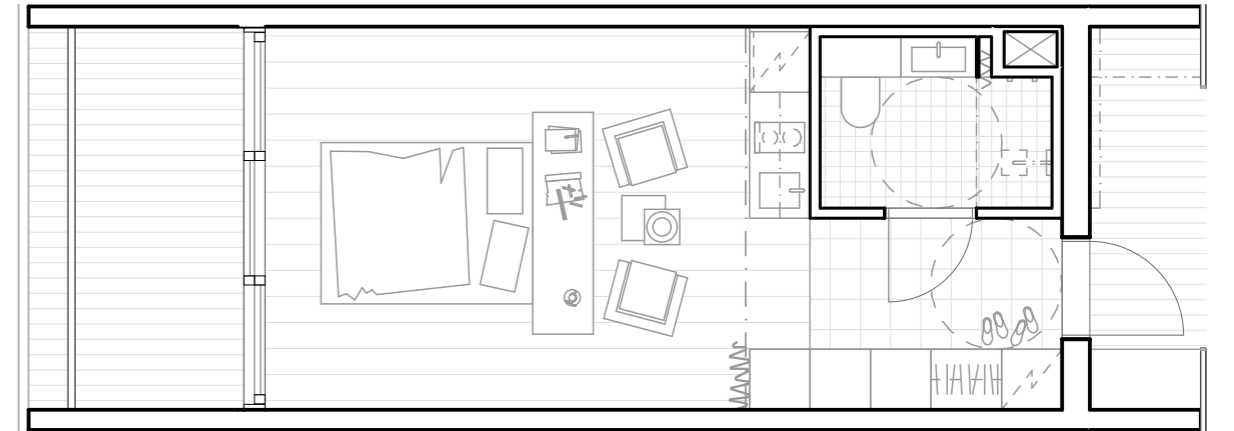
Huoneiston sisäänkäynnin yhteyteen, ennen ulko-ovea käytävään avautuen, sijoittuu pieni verantamainen säilytystila. Verantaan on tehty suojaisaa huoneistokohtaista säilytystilaa esimerkiksi lasketteluvälineille tai muille varusteille, sekä lukittava säilytysarkku, joka toimii samalla istuimena heti oven ulkopuolella esimerkiksi monojen riisumista varten. Heti ovesta sisään astuessa huoneistossa on tilava eteinen, jossa ulkoiluvaatteet on helppo riisua vaikkapa kuivauskaappiin kuivumaan. Eteisen yhteyteen sijoittuu myös huoneiston kylpyhuone, joka on tyylikkäästi kalustettu sekä varusteltu kaikilla tarpeellisilla mukavuuksilla. Sekä kylpyhuone että eteinen, kuin myös koko muukin huoneisto, on mitoitettu esteettömyysvaatimukset täyttäväksi.

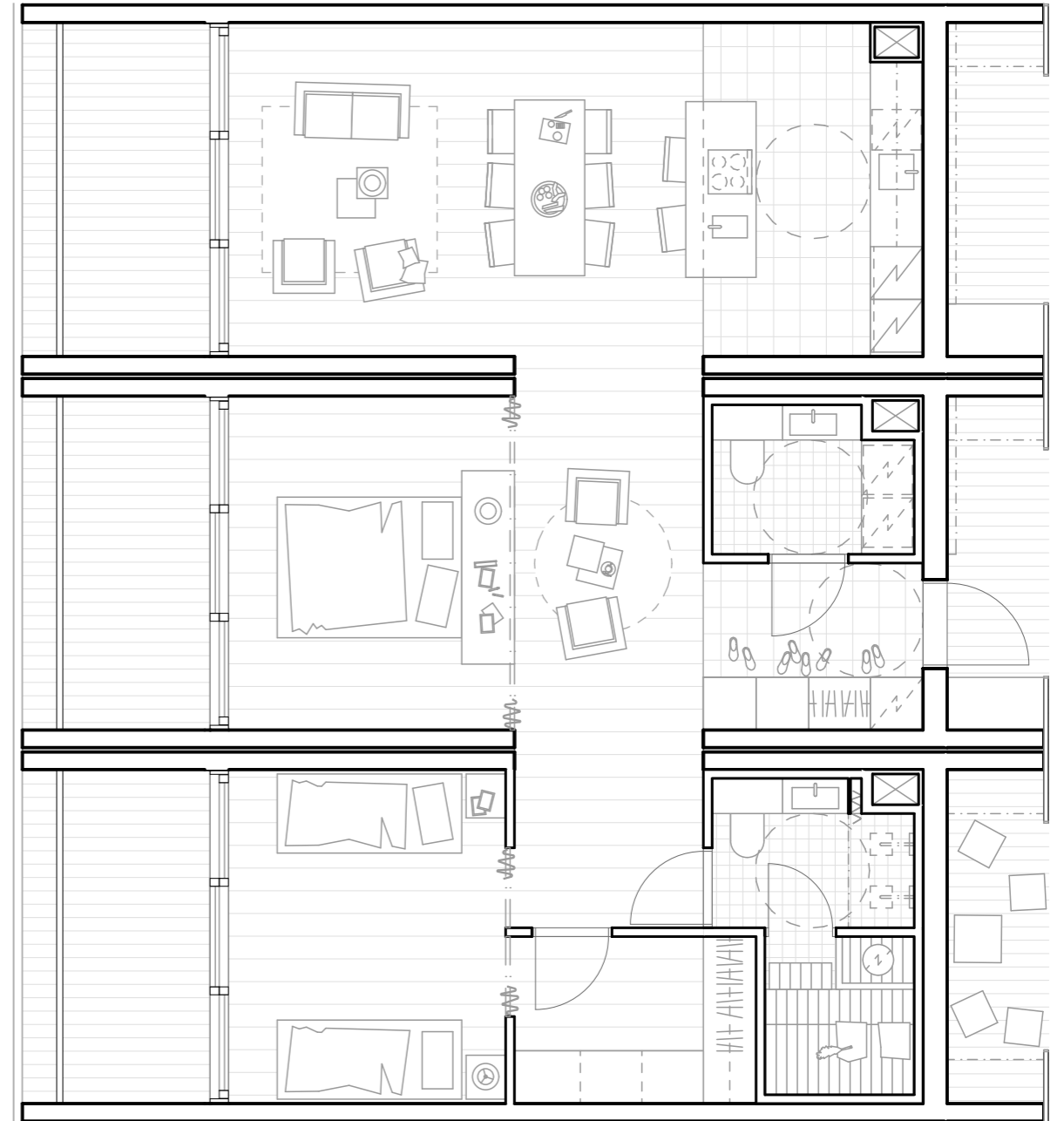
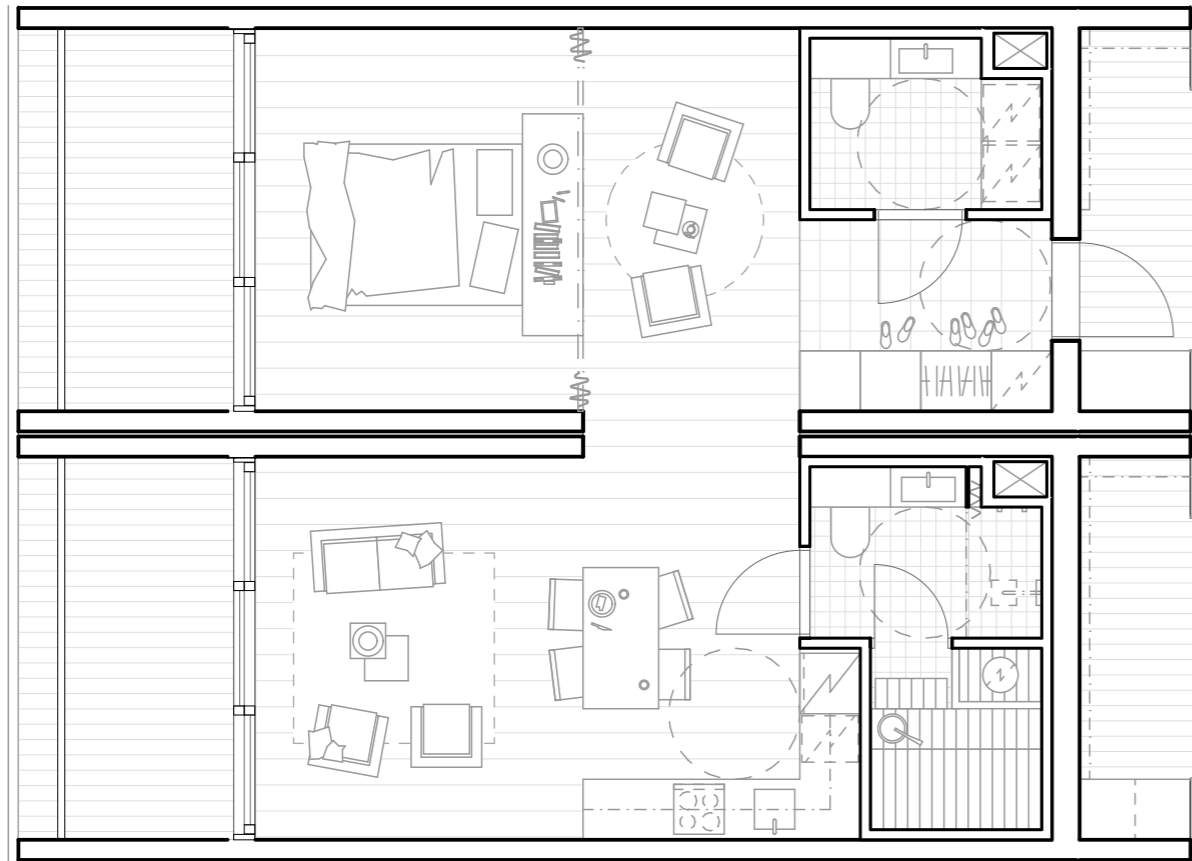
Eteisestä peremmälle astuttaessa saavutaan huoneiston varsinaiseen oleskelutilaan. Tilasta löytyy kylpyhuonetta vasten sijoitettu pieni keittotila, esimerkiksi aamupalan laittoon tai muuhun pienimuotoiseen kokkaamiseen, sekä istuskelualue syömiseen, lueskeluun tai seurusteluun. Kaikkein pyhin, eli makuutila, on erotettu matalalla kaapistolla omaksi alueekseen parvekkeen puolelle, avautuen suoraan kohti edessä aukenevaa metsämaisemaa. Keittiö- ja eteisalue on mahdollista peittää verholla täysin pois näkyvistä, ja ikään kuin sulkea arkiset asiat pois mielestä ja keskittyä täysin rentoutumiseen suuren ikkunaseinän välityksellä sisään tulvivan luonnon keskellä. Sisätilan jatkeena huoneistossa on myös

tilava parveke, jonne ympäröivästä luonnosta pääsee nauttimaan lähemmin - haistelemaan talvella raikasta pakkasilmaa tai ihailemaan pitkien kesäiltojen auringonpaistetta.

Kaksi yksittäistä tilaelementtiä yhdistämällä saadaan tehtyä isompi 59 m² huoneisto hieman isommalle ryhmälle. Tässä huoneistotyypissä toinen moduuleista on hyvin paljon perushuoneiston kaltainen, pienin kylpyhuone- ja keittiöpaketin muutoksin, ja toiseen moduuliin on sijoitettu isommat oleskelutilat esimerkiksi pienen perheen tarpeisiin. Huoneistoon on lisätty toinen kylpyhuone sekä sauna, ja toisesta kylpyhuoneesta on tehty kodinhoitohuonetta muistuttava tila pyykinpesukoneineen. Keittiö on tehty isommaksi oleskelutilan yhteyteen ja eteisen yhteyteen on jätetty pieni aula vaikkapa pukemiseen ja muiden perheenjäsenten odotteluun. Huoneistossa on yhteiseen oleskeluun varattu tilava olohuone, joka vuodesohvan ansiosta tarvittaessa muuntuu nukkumapaikaksi esimerkiksi pienille lapsille tai huoneistossa majoittuvan pariskunnan ystäville. Tilojen jakajina on käytetty paksuista tekstiileistä tehtyjä verhoja, mikä vahvistaa matkailuun liittyvää yhdessäolon elementtiä sekä keskinäistä avoimuutta ja yhteisöllisyyttä.

Edelleen isompi 89 m² huoneisto saadaan yhdistämällä kolme vierekkäistä tilaelementtiä. Tässä huoneistotyypissä kahteen moduuliin on sijoitettu pääosin eteinen, vaatehuone, pesuhuonetilaja sekä makuutiloja vaikkapa perheen tai kaveriporukan tarpeisiin, ja yksi moduuli on pyhitetty täysin oleskelutiloille. Huoneistossa on hyvin varusteltu suuri keittiö ja tilava olohuone ruokailutiloineen, sekä isot makuuhuoneet mukavaan majoittumiseen ja rauhoittumiseen. Suuri huoneisto soveltuu hyvin muun muassa isompien perheiden tai ryhmien majoittumiseen, ja se toimii viihtyisänä lomanviettopaikkana pitkienkin lomien ajaksi.

Huoneistojen sisätiloja hallitsevat käsittelemättömät puupinnat. Vankat hirsiseinät, massiivipuiset lattiat ja CLT-pintainen katto antavat huoneistoille hyvin yksiaineisen, jyrkän tunnelman. Laajoilla puisilla pinnoilla on tavoiteltu huoneisiin eräänlaista mökkimäistä erämaatunnelmaa ja lämmintä kodikkuutta, kuitenkin modernisoidulla otteella. Sisätiloissa on suosittu lämpimiä materiaaleja, maanläheisiä värejä ja vahvoja tekstuureja, niin pinnoissa, kalusteissa kuin tekstiileissäkin, jotka houkuttelevat koskemaan, haistamaan, ja tuntemaan. Jokaisen huonetilan päädyssä aukeaa laaja, lähes seinän kokoinen kehystetty metsämaisema. Maisema on haluttu tuoda vahvaksi elementiksi osaksi jokaista huonetilaa, ja sisä- ja ulkotilan välistä rajaa on haluttu häivyttää suurilla lasiukuseinillä sekä sisätilasta parvekkeelle jatkuvilla seinä- katto- ja lattiapinnoilla. Huoneistoista on pyritty tekemään ensisijaisesti rauhaisia maisemia avautuvia rentoutumissopukoita, joihin turistikin pääsevät rauhoittumaan luonnon keskelle aktiivisen matkailun lomassa.

Rakennus

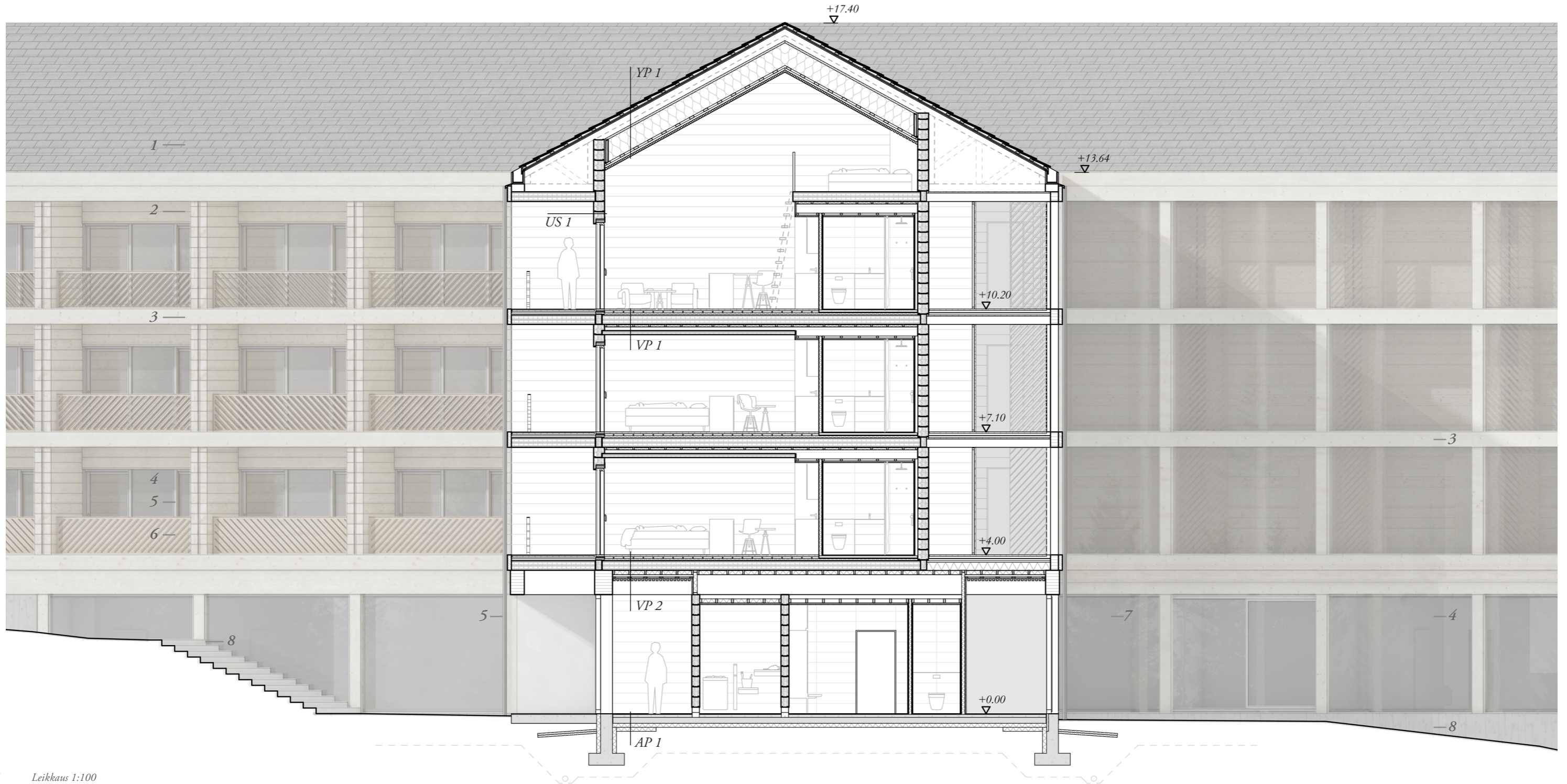
Huoneistohotelli koostuu pystysuuntaisesti kolmesta eriluonteisesta vyöhykkeestä. Maantasoon sijoittuu avoin julkinen kerros, osittain sen alle betoninen kellari, ja ensimmäisen kerroksen päälle hirsirakenteiset majoituskerrokset. Kerrokset on katettu symmetrisillä harjakatoilla, jotka noudattelevat ympäristön rakentamisen linjaa sekä ohjaavat veden ja lumen alas katolta, mahdollistaen rakennukselle pitkän käyttöiän. Rakennuksen kahden puikkomaisen massan katot sekä niiden harjat kulkevat puikkojen suuntaisesti, kohdaten massojen risteyskohdassa, ja antaen rakennukselle sen ominaisen ulkomuodon. Harjakaton alle jäävää tilaa on mahdollista hyödyntää huoneistohotellin majoitushuoneissa parvitiilana. Tässä leikkauksessa on esitetty ylimmän majoituskerroksen parvellinen huone, jossa katon alle jäävää tilaa hyödyntämällä on oleskelutilaan saatu juhlavaa korkeaa tilaa, ja makuutiloille on voitu tehdä rauhaista soppi kylpyhuone ja eteisvyöhykkeen päälle. Parven avulla esimerkiksi perushuonetyypistä saadaan tehtyä hieman tilavampi, selkeämpi eri osiin jaoteltu huone, tai mahdollisesti majoitushuone tarvittavine vuodepaikkoineen vaikkapa pienelle perheelle. Rakennusmassan keskiosassa harjakaton alle jäävään tilaan on sijoitettu huoneistohotellin teknisiä tiloja. Rakennuksen keskusportaikon yläpuolelle sijoittuu muun muassa hotellin pääasiallinen ilmanvaihtokonehuone, mistä ilmanvaihto voidaan järjestää keskitetysti rakennuksen neljään eri sakaraan.

Rakennuksessa on pyritty energiatehokkuuteen ja ekologisuuteen. Teknisissä järjestelmissä on suosittu energiatehokkaita ratkaisuja, ja esimerkiksi ilmanvaihto on varustettu lämmön talteenotolla. Hotellin sähköntarpeita täytetään vihreällä energialla, ja lämmöntuotantoon voitaisiin aikaisemman Hotelli Iso-Syötteen tapaan käyttää esimerkiksi uusiutuvaa puuhaketta paikallisilta sahoilta. Energiatehok-

kuuden saavuttamiseksi myös passiivisia menetelmiä on käytetty esimerkiksi ympäröimällä rakennus parvekevyöhykkeillä sekä sivukäytävillä. Nämä tilat toimivat varjostavina elementteinä sekä eräänlaisina puskurivyöhykkeinä, estäen kesällä korkealta tulevan auringonpaisteen pääsyä sisätiloihin, ja talvella sallien matalammalta loistavan auringonpaisteen lämmittää tiloja. Pääasiallisena rakennusmateriaalina on käytetty nykyaikaista painumatonta lamellihirttä, joka varastoi ylimääräistä lämpöä itseensä, ja vapauttaa sitä jälleen huoneilmaan kun sille on tarvetta. Hirrenkäytöllä tasataan muun muassa myös rakennuksen sisäilman kosteusvaihteluita ja aikaansaadaan hotelliin hyvä, puhdas sisäilma. Rakennuksessa käytetyssä hirressä, sekä muissa rakennusmateriaaleissa on suosittu paikallisuutta, jolloin kuljetusmatkat on minimoitu ja täten kuljetuksen tuottamat haitalliset ympäristövaikutukset pidetty kurissa. Hirsi toimii myös pitkäaikaisena hiilinieluna, joka rakennuksen käyttöiän mahdollisen päättymisen jälkeen on mahdollista kierrättää edelleen uudeksi rakennusmateriaaliksi tai muuksi raaka-aineeksi.

Rakennus kuuluu paloluokkaan P0, mikä tarkoittaa toiminnallista palomitoitusta. Maantasokerroksen ja kellarin tiloja on jaettu palo-osastoihin, ja majoituskerrosten huoneet ovat kaikki omia palo-osastojaan. Huoneiden asianmukaisesta poistumisturvallisuudesta on huolehdittu, ja jokaisesta sakarasta on järjestetty turvalliset poistumisreitit sivukäytävien kautta erillisiin poistumisportaikkoihin. Hirsirakenteiset seinät säilyttävät palotilanteessa kantavuutensa pitkään ja edesauttavat osaltaan turvallista poistumista rakennuksesta. Huoneistohotellin julkiset tilat ja majoitushuoneet on varustettu palonilmaisimilla sekä korkeapainesumuspöytäjärjestelmällä, ja aktiivista palontorjuntaa edistetään riittävällä alkusammutuskalustolla.

Rakennetyypit

YP 1

liuskekivilaatta 7...9 mm, koukkukiinnitys
ruodelaudoitus 40x100 mm
korotusrimat 25x50 mm, tuuletusväli
alusKate
aluslaudoitus 20x100mm
kantava rakenne, kattoristikot
tuuletusväli 260 mm
tuulensuojapintainen kivivilla 50 mm
lämmöneristys, palamaton kivivilla 500 mm
höyrynsulku
koolaus 2x50x100 mm, asennustila, sprinklaus + sähkö
musta akustoiva kangas
höylätty puurima, 50x50 mm, kuusi

US 1

Kantava hirsirunko 275x275 mm, painumaton lamellihirsi

AP 1

valulattia ≥ 150 mm, hiottu betoni, lattialämmitys
suodatinkangas
lämmöneriste polystyreeni 100 mm, reunoilla 200 mm
tasaushiekka 20 mm
suodatinkangas
salaojituserkos > 300 mm
perusmaa

VP 2

massiivipuulattia 33x145 mm, alusmatto
valulattia, betoni 60 mm (palosuojaus), lattialämmitys
valusuojakangas
askelääneneristevilla 50 mm
CLT-levy 240 mm
koolaus + mineraalivilla 100 mm (äänitekkinen ilmajousi)
puukuitulevy 6 mm
koolaus 50 mm, asennustila, sprinklaus ja sähköasennukset
akustiset jousirangat 25 mm (ääneneristys)
musta akustoiva kangas
höylätty puurima 50x50 mm, kuusi
liimapuupalkisto 610x350 mm

VP 1

massiivipuulattia 33x145 mm, alusmatto
valulattia, betoni 60 mm (palosuojaus), lattialämmitys
valusuojakangas
askelääneneristevilla 50 mm
CLT-levy 240 mm
koolaus + mineraalivilla 60 mm (äänitekkinen ilmajousi)
puukuitulevy 6 mm
asennustila 95 mm, sprinklaus ja sähköasennukset
CLT-levy 100 mm

Julkisivumateriaalit

1. Liuskekivilaatta, harmaa
2. Painumaton lamellihirsi, käsittelemätön
3. Liimapuu, käsittelemätön
4. Lasi, kirkas
5. Alumiini, anodisoitu, luonnonvärinen
6. CLT, lehtikuusipinta, käsittelemätön
7. Lasi, satiini
8. Lautamuottibetoni, luonnonvärinen
9. Puuverhous, lehtikuusi, vinolaudoitus
10. Massiivipuurimoitus, lehtikuusi

Arkkitehtuuri

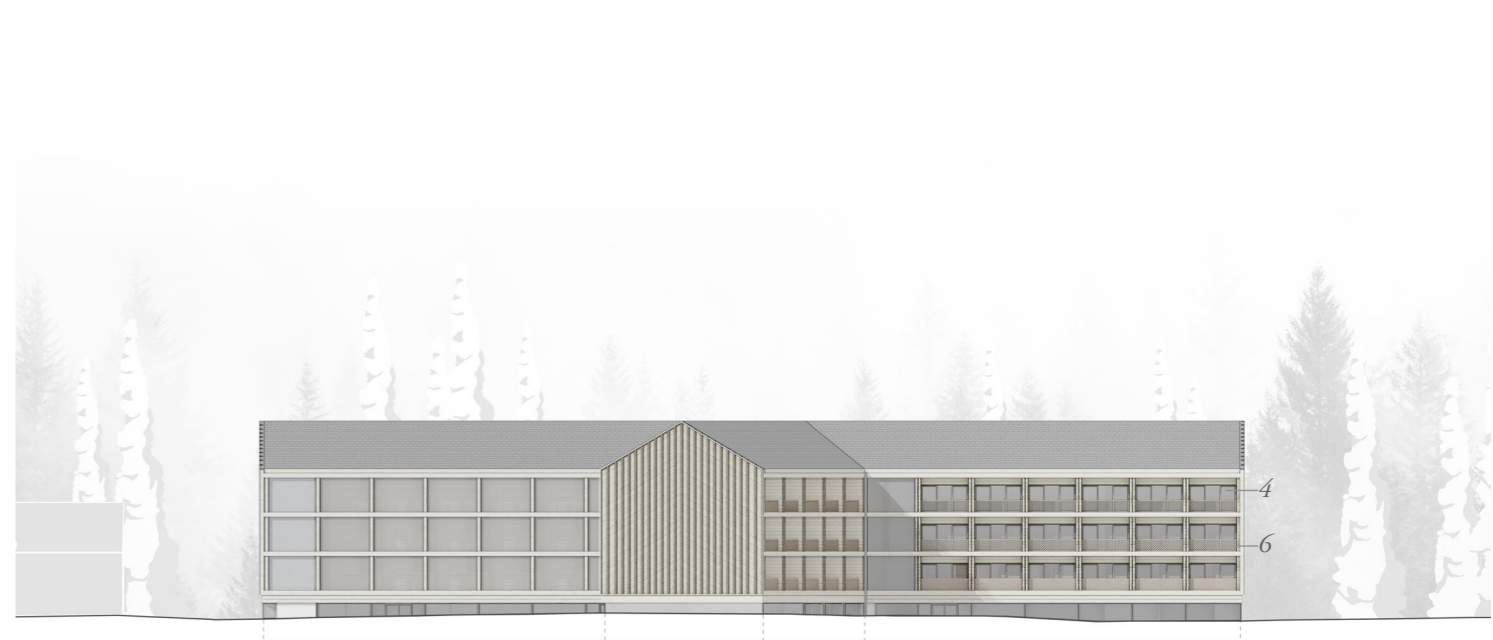
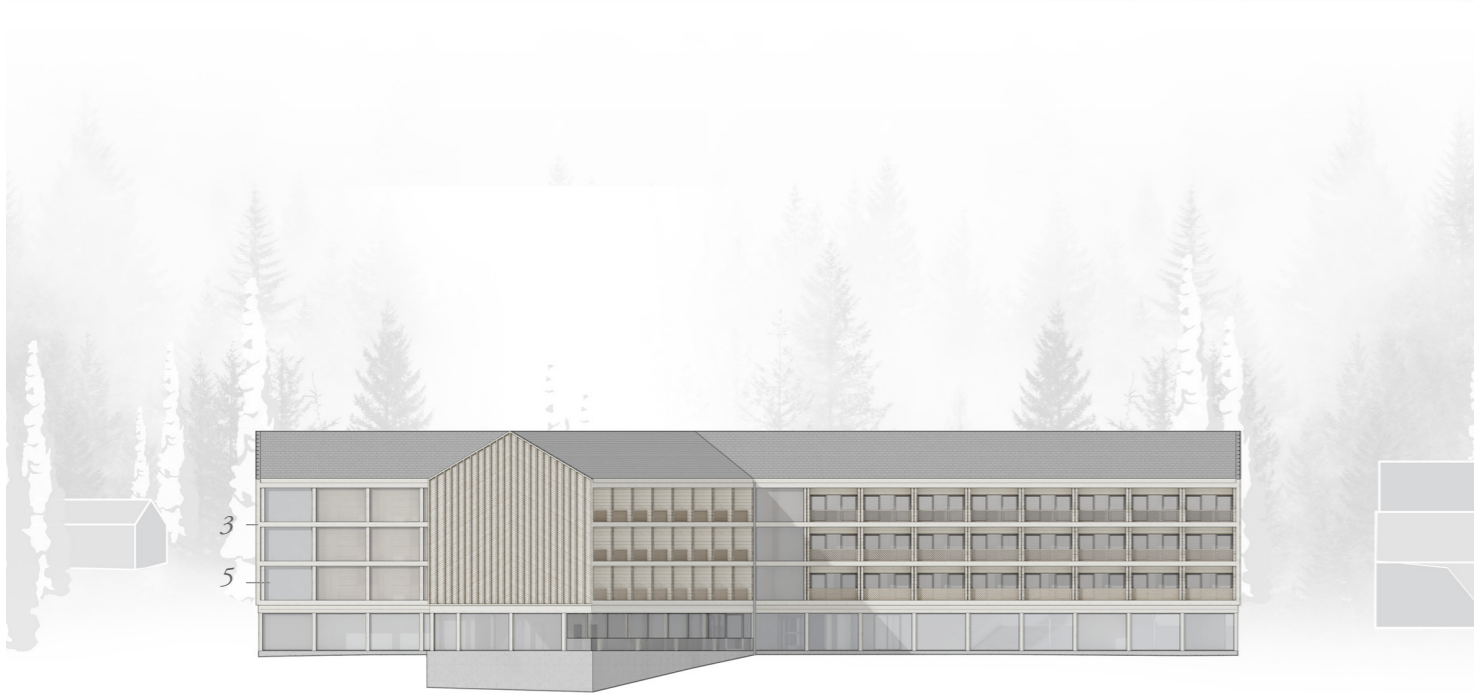
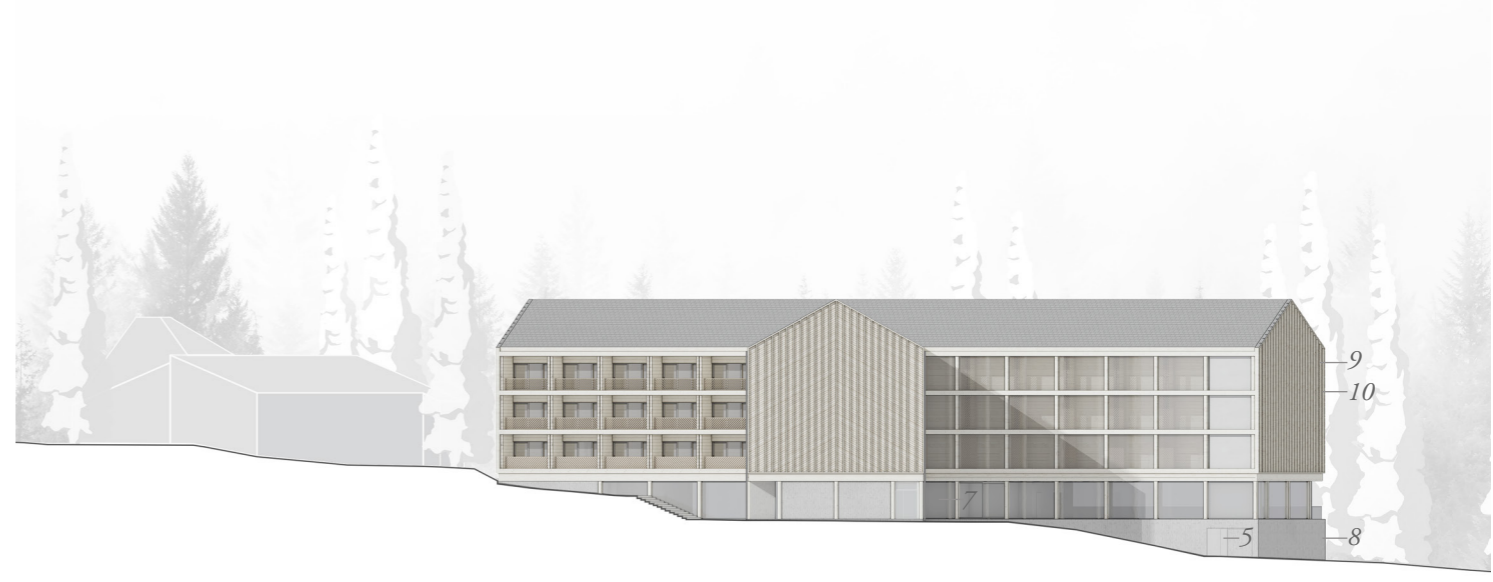
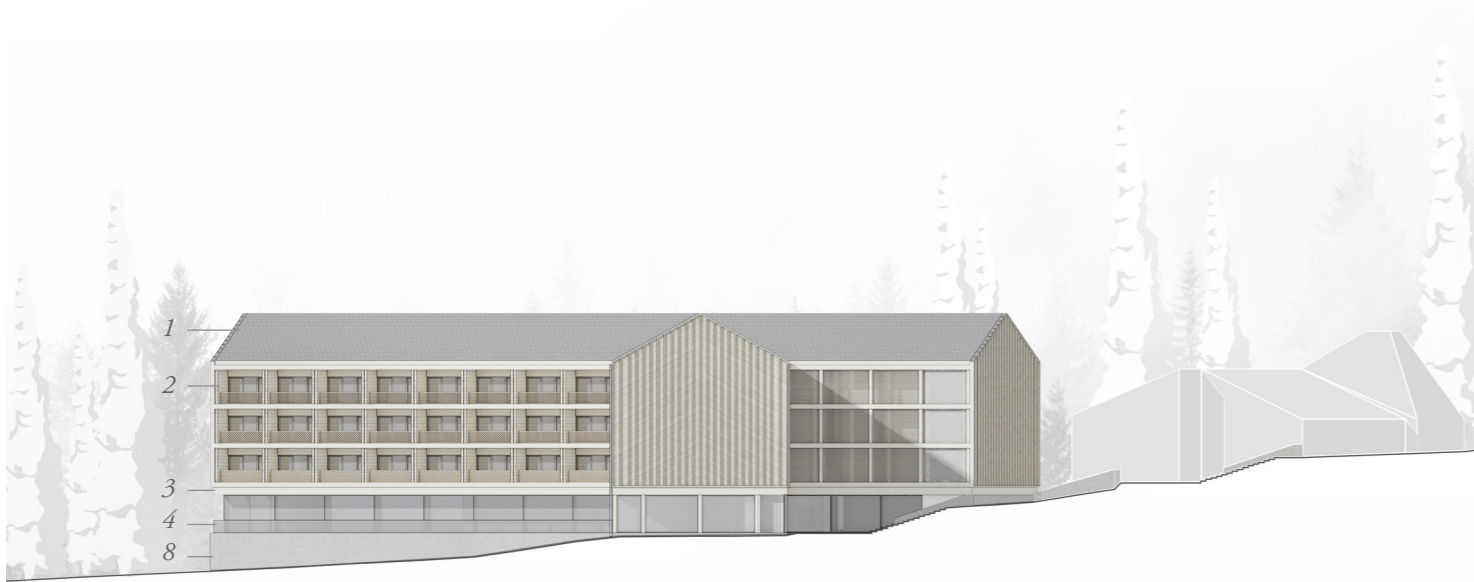
Huoneistohotellin kolmesta eriluonteisesta vyöhykkeestä viestivät myös sen julkisivumateriaalivalinnat. Pohjimmainen vyöhyke, kellari, on toteutettu betonirakenteisena, umpinaisena massana. Betoninen pohja kertoo rakenteen kestävästä perustasta ja pysyvyydestä, sekä sen vahvasta liittymisestä paikkaansa. Luonnonvärinen betoninen perustus on rakennukselle kuin kallioperä, jolle se on vankasti pystytetty. Maantasokerroksen julkisivut ovat pääosin lasisia, ja hyvin avonaisia sekä läpinäkyviä, mikä viestittää tilojen julkisuudesta. Suurten lasiseinien läpi ohkulkijat näkevät jo vilkaisulla, mitä sisällä tapahtuu, mikä houkuttelee tutustumaan lähemmin rakennuksen sisätiloihin. Maantasokerros on myös kerroskorkeudeltaan korkein yksittäisistä kerroksista, minkä ansiosta se näyttyy avoimena ja vastaanottavaisena, alueella liikkuville ihmisille. Tärkeimpien julkisten sisäänkäyntialueiden julkisivut on sisäänvedetty, muodostaen sisäänkäyntien yhteyteen selkeät katetut alueet. Tällä mahdollistetaan rakennukseen luonteva, esteetön ja säältäsuojattu kulku. Maantasokerroksen julkisivuja rytmittävät puupilarit, jotka kannattelevat vankkoja palkkeja, joiden päällä majoituskerrokset lepäävät.

Majoituskerrokset on toteutettu hirsirakenteisina, mikä näkyy selkeästi myös kyseisten kerrosten julkisivuissa. Julkisivuja hallitsevat käsittelemättömät puupinnat, jotka ajan myötä harmaantuvat kauniisti, muodostaen elävää ympäristöönsä luontevasti sulautuvaa pintaa. Laajoilla puupinnoilla on pyritty välittämään tunnelmaa lämmöstä sekä kodikkuudesta, ja liittämään rakennusta modernilla tavalla myös paikallisuuteen sekä paikan perinteisiin. Julkisivut on haluttu pitää verrattain yksiaineisina, suosien saman sävyisiä puupintoja seinissä, kaiteissa, pilareis-

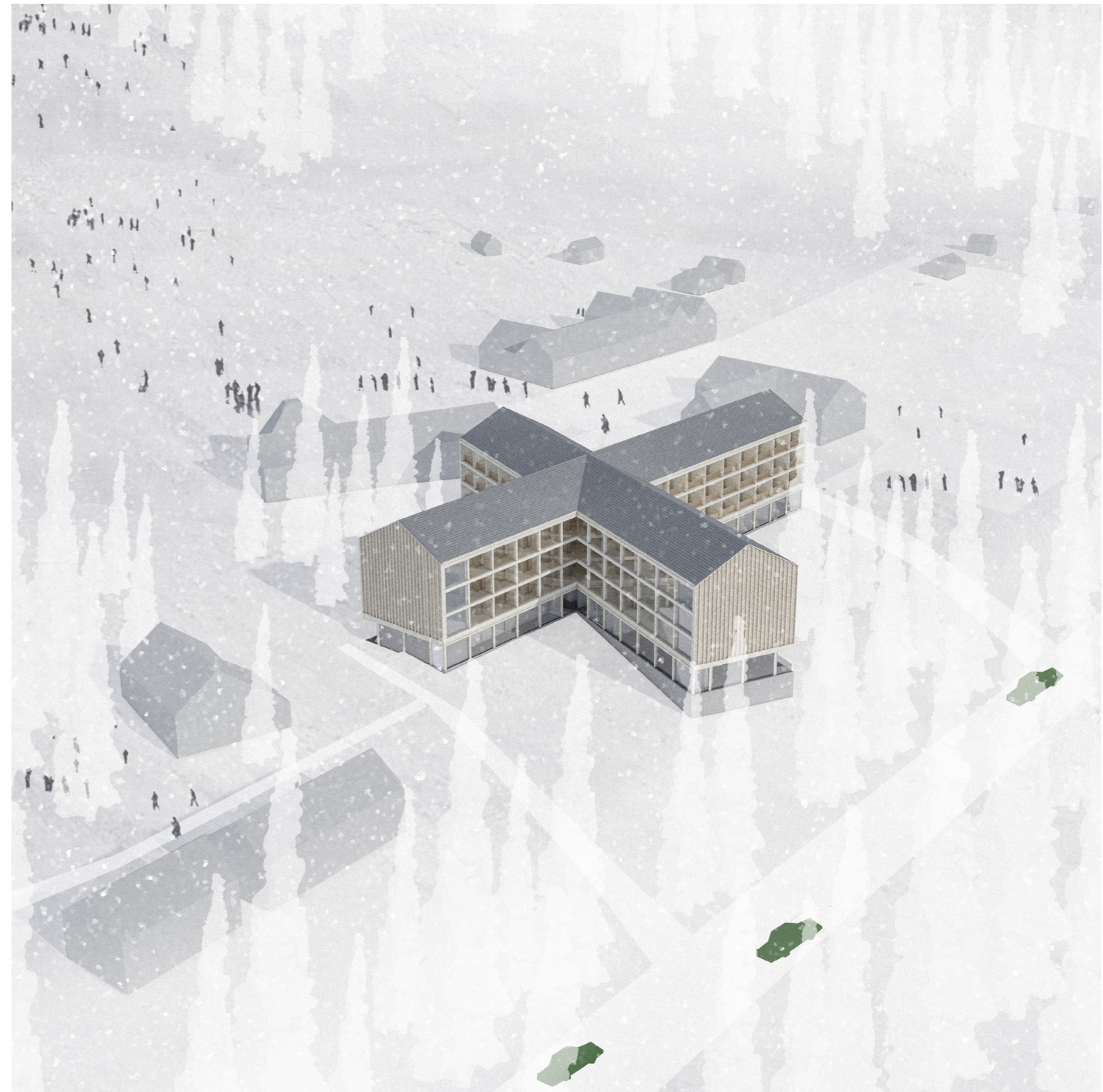
sa ja palkeissa, ja kokonaisuutta on täydennetty suurilla eleettömillä lasipinnoilla silloin kun niille on tarvetta. Metallisissa yksityiskohdissa, kuten ikkunanpuitteissa, vedenpoistojärjestelmissä ja ovenkahvoissa on käytetty luonnonväristä alumiinia piristävinä yksityiskohtina. Rakennuksen katto on verhottu harmaalla liuskekivellä, mikä antaa katolle elegantin paanumaisen pinnan, joka suojaa rakennusta ja kestää hyvin Iso-Syötteen ankarissakin olosuhteissa.

Julkisivujen ruudukkomainen rytmitys juontuu suoraan rakennuksen tilaelementtirakenteisista majoituskerroksista. Tilaelementtirakenne on haluttu jättää reilusti näkyviin, näyttämään peittelemättä ja ymmärrettävästi kuinka rakennus on rakennettu. Selkeän rytmikkäät ruudukkomaiset julkisivut sopivat hyvin muuten vahvan muotokielen omaavaan rakennukseen, ja konstailematon rytmikkyyys rauhoittaa julkisivuja, antaen niille kuitenkin ominaisen luonteen. Hotellin pitkillä sivuilla on käytetty periaatteessa neljää erilaista julkisivutyyppeä, joissa kaikissa toistuu sama ruudukkomainen rytmitys sekä materiaalit, mutta jotka eroavat toisistaan syvyytsvaikutelmallaan sekä varjoisuudellaan. Riippuen siitä, sijoittuuko julkisivulle parvekevyöhyke vai sivukäytävä, ja onko maantasokerroksen julkisivussa tehty sisäänveto vai ei, langettaa auringonvalo julkisivuille erilaiset varjokuviot, aikaansaaden niille erilaisia kiehtovia syvyytsvaikutelmia. Rakennuksen arkkitehtuurista on pyritty suurin elein tekemään kiehtovaa ja mukaansatempaavaa, ja kaikenlaista kikkailua esimerkiksi erilaisilla materiaaleilla tai päälle liimatuilla kulisilla on julkisivuissa vältetty. Arkkitehtuurilla on pyritty ilmentämään tämän päivän suomalaista arkkitehtuuria laadukkaasti niin, että se kestää aikaa sekä katseita vuosikymmenestä toiseen.

Rakennuksen arkkitehtuuriin on ammennettu aiheita paikallisuudesta sekä rakennusperinteistä. Esimerkiksi parvekkeiden kaiteet ovat saaneet innoituksensa perinteisistä Suomen maa-seuduilta tutuista riukuaidoista, jotka rakentuvat normaalisti pystyyn lyödyistä seiväistä ja niiden väliin asetelluista diagonaaleista riu'uista. Huoneistohotellissa samaa diagonaalitematiikkaa on sovellettu parvekkeitaissa, joissa CLT-levyyn on jyrstetty samaan tapaan viistot aukot, kuvastaen modernisoitua versiota näistä perinteisistä aidoista. Hotellin kaiteiden aukot suurenevät ylempiin kerroksiin siirryessä, mikä tarjoaa alimman hotellikerroksen parvekkeille, enemmän näkösuojaa ihmisiltä sekä enemmän yksityisyyttä. Kyseistä viistoteemaa on jatkettu myös huoneistojen verantojen seinäkkeissä, sekä hotellirakennuksen päädyissä, joissa umpinaiisiin päätyihin on saatu aikaan mielenkiintoista struktuuria. Päädyissä on hirsiseinien lisälämmöeristeen päälle rakennettu esimerkiksi rintamamiestaloistakin tuttu vinolaudoitus, joka tässä tapauksessa on jätetty päälle tulevan rimoituksen väleistä näkyviin, tehden umpinaisesta päädyistä omintakeisen ja jännittävän katseen kiinnittäjän.

Rakennukseen on pyritty pienillä yksityiskohtilla saavuttamaan kiehtovia paikkoja, jotka herättelevät mielikuvitusta ja houkuttelevat tutkimaan. Arkkitehtuurissa on pyritty elämyksellisyyteen, sekä uudenlaiseen uniikkiin matkailurakentamiseen. Arkkitehtuurilla on pyritty luomaan virikkeitä kaikille aisteille - näkymiä, ääniä, tekstuureja, tuoksua ja makuja. Kokonaisvaltaisen arkkitehtuurin sekä merkityksellisten detaljien avulla on aikaansaatu mieleenpainuvia paikkoja sekä yksityiskohtia, jotka parhaimmillaan laukaisevat löytämisen elämyksiä.

Lopuksi

Hirsirakenteisen huoneistohotellin suunnittelu on ollut kiinnostava prosessi, jossa olen päässyt tutustumaan niin hirren käyttöön rakentamisessa, hirsirakennusten ominaispiirteisiin, hotellisuunnittelun problematiikkaan, kuin matkailuarkkitehtuurinkin haasteisiin. Suunnitteluprosessin aikana olen oppinut paljon itse rakennussuunnittelusta, mutta koen saaneeni laajemman käsityksen myös Suomen matkailuarkkitehtuurin vallitsevasta nykytilasta, sekä siihen johtaneista tekijöistä ja historiallisesta kehityksestä. Useita Suomen matkailukeskuksia, ja erityisesti laskettelukeskuksia vaivaa selkeä tyylin puute ja laaduttomuus arkkitehtuurissa. Monet laskettelukeskukset ovat asiakkaita houkutelukseen alkaneet pystyttää erilaisia mielikuvituksellisia kulissikyliä, usein alppitematiikalla tai muilla kliseisillä mielikuvilla höystettynä, piittaamatta niinkään itse paikan tarjoamista lähtökohdista saatikka arvoista. Laskettelukeskuksista on tullut eräänlaisia huvipuistoja, jotka kilpavarusteleva siinä, kuka keksii erottuvimman idean turistimassojen houkuttelemiseksi.

Matkailukeskukset näyttävät kasvavan vauhdilla, ja laadukkaalla arkkitehtuurilla olisikin varmasti kysyntää laskettelukeskusten laajassa kirjossa. Valitettavasti monessa keskuksessa epäsuotuisa kehitys on jo ehtinyt liian pitkälle ja paluuta ei varsinaisesti enää ole. Vauhdilla kasvaneet alppikylät ovat nousseet laskettelukeskuksiin ympäri Suomen, ja jättäneet varjoonsa perinteikkäät kylämiljööt tai laadukkaan matkailurakentamisen. Arkkitehtuurikilpailuilla ei juurikaan ole ollu sijaa keskusten rakentumisessa, vaan tyylituomarina ovat ennemminkin toimineet luultavasti laskettelukeskusten omistajat ja heidän mielipiteensä. Tässä työssä suunnitteluna olleessa Iso-Syötteen laskettelukeskuksessa ei peliä aivan vielä ole kuitenkaan

menetetty. Iso-Syötteen rakentaminen, ollessaankin hieman epäjohdonmukaista, on suhteellisen laadukkaasti toteutettua, ja mahdollisuudet uudenlaisen korkealuokkaisen laskettelukeskuksen kehittymiselle ovat vielä olemassa.

Diplomityöni suunnitteluna, Iso-Syöte näyttäytyi mahdollisuutena osoittaa minkälainen potentiaali sillä kehittyvänä matkailualueena voi olla, ja miten laadukkaalla nykyarkkitehtuurilla aluetta voitaisiin kehittää edelleen. Toivon, että diplomityöni osoittaa jonkinlaisen toisen suunnan laskettelukeskusarkkitehtuurille kulissimaisen alppikyläarkkitehtuurin vaihtoehtona, ja uskon että hyvin toteutettu suomalainen arkkitehtuuri voi myös itsessään toimia vetovoimatekijänä matkailukohteissa. Hyvä arkkitehtuuri voi parhaimmillaan myös tuoda ympäristönsä parhaat puolet esiin, ja antaa paikalle selkeää lisäarvoa. Suunnitelmallani olen halunnut osoittaa rakennuspaikan ominaispiirteiden huomioimisen merkityksen arkkitehtuurissa, unohtamatta arkkitehtuurin merkitystä viihtyisän ja ikimuistoisen ympäristön luomisessa. Parhaassa tapauksessa suunnitelmani hirsirakenteisesta huoneistohotellista voisi toimia suunnannäyttäjänä paitsi Iso-Syötteen tulevaisuuden rakentamisessa, niin myös laajemmin matkailurakentamisessa sekä tottakai nykyaikaisessa hirsirakentamisessa.

Diplomityön tekeminen on ollut vaativa urakka, joka on vienyt aikaa ja voimia, mutta se on myös antanut uusia taitoja ja kehittänyt ajattelua. Työhöni kuului monia epätoivon hetkiä, sekä myös paljon oivaltamista, mikä tekee suunnittelusta erityisen mielekäästä. Työni on opettanut paljon sekä antanut paljon, mutta ennen kaikkea se on valanut minuun uskoa kyvykkyydessäni tulevaisuuden suunnittelun ammattilaisena.

Lähteet

Aarnio, J., 2001a. *Maankäytön historiaa Syötteen alueella*. Vantaa: Metsähallitus.

Aarnio, J., 2001b. *Syötteen alueen luontomatkailevuunnitelma*. Vantaa: Metsähallitus.

Anne, T., Watanabe, T., Tokutake, K., Tomisaki, E., Mochizuki, H., Tanaka, E., Wu, B., Shinohara, R., Sugisawa, Y., Tada, C., Matsui, T., Asada, S., 2012. Behavior Changes in Older Persons Caused by Using Wood Products in Assisted Living. *Public Health Research* 2(4), 106-109.

Bundi, M., 2007. Laax (Gemeinde). Teoksessa: *Historisches Lexikon der Schweiz*. Bern: Stiftung HLS.

Catrina, W., 2012. Ein Blick zurück - Wie die Crap-Sogn-Gion-Bahn Laax veränderte. Teoksessa: *Der Berg ruft, Wir auch*. Zürich: Hochparterre.

Grote, V., Avian, A., Frühwirth, M., Hillebrand, C., Köhldorfer, P., Messersschmidt, D., Resch, V., Schaumberger, K., Zeiringer, C., Mayrhofer, M., Moser, M., 2009. *Gesundheitliche Auswirkungen einer Massivholzausstattung in der Hauptschule Haus im Ennstal*. Human Research Institute, Institute of Health Technology, Weiz, Austria. [online] http://humanresearch.at/newwebcontent/wpcontent/uploads/2012/11/pfd_Schule_ohne_Stress_Folder_de.pdf [Viitattu 19.3.2019].

Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*. Väitöskirja. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu.

Havas, S., 2017. *Asemakaavan muutos Pyhälinna Pyhän matkailukeskus*. Asemakaavaehdotus 9.11.2017. Pelkosenniemi.

Hirsitaloteollisuus ry, 2019. *Hirsirakentamisen perusteet - itseopiskelumateriaali*. [online] http://www.hirsikoti.fi/assets/images/Koulutusmateriaali/Hirsirakentamisen_perusteet.pdf [Viitattu 19.3.2019].

Huttunen, E., 2018. *Vähähiilisessä rakentamisessa on potentiaalia merkittäviin päästövähennyksiin*. Ympäristöministeriö: Ynnä Muuta -blogi. [online] [https://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Ynna_Muuta/Vahahiilisessa_rakentamisessa_on_potenti\(48543\)](https://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Ynna_Muuta/Vahahiilisessa_rakentamisessa_on_potenti(48543)) [Viitattu 19.3.2019].

Iso-Syötteelle isot investoinnit, 2011. *Yle 9.11.2011*. [online] <https://yle.fi/uutiset/3-5449810> [Viitattu 4.4.2019].

Iso-Syötteelle yli 10 miljoonan hotelli-, monitoimiareena- ja infrahankekokonaisuus, 2018. *Syöte; Uutiset 10.10.2018*. [online] <https://syote.fi/2018/10/iso-syotteelle-uusi-hotelli/> [Viitattu 5.4.2019].

Iso-Syötteen kehityshankkeet edistyvät aikataulussa – mukana tuttuja huippuosajia, 2019. *Syöte; Uutiset 20.2.2019*. [online] <https://syote.fi/2019/02/iso-syotteen-kehityshankkeet-edistyvat-aikataulussa-mukana-tuttuja-huippuosajia/> [Viitattu 5.4.2019].

Juuti, E., Pihlajaniemi, J., Kuittinen, R., Lakkala, M., Väisänen, V. & Yliaho, T., 2017. *Moderni Hirsikaupunki. Tutkimushankkeen esiselvitysraportti*. Oulu: Arkkitehtuurin tiedekunta B 14, Oulun yliopisto.

Korhonen, J., 2017. Pyhätunturille uutta majoitusta 8 miljoonalla – keskus vastaa kansainväliseen kysyntään. *Yle 29.8.2017*. [online] <https://yle.fi/uutiset/3-9800404> [Viitattu 28.3.2019].

Laax – Euroopan modernein hiihtokeskus. [online] <https://www.lumipallo.fi/hiihtokeskukset/alpit/sveitsi/laax/> [Viitattu 28.3.2019].

Metsähallitus, 2019. *Syötteen kansallispuisto*. [online] <https://www.luontoon.fi/syote> [Viitattu 4.4.2019].

Muilu-Mäkelä, R., Haavisto, M., Uusitalo, J., 2014. *Puumateriaalien terveysvaikutukset sisäkäytössä -kirjallisuuskatsaus*. Vantaa: Metsäntutkimuslaitos.

Nakari, A., 1987. *Laskettelijan opas*. Helsinki: Suomen matkailuliitto.

Nyrud, A., Bringlismark, T., Bysheim, K., 2014. Benefits from wood interior in a hospital room: a preference study. *Architectural Science Review* 57.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2015. *Pohjois-Pohjanmaan maaseudun asutusrakenne - Maaseudun kehittämisen kohdealue ja kyläverkko*. [online] <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/file.php?3481> [Viitattu 3.4.2019].

Pudasjärven kaupunki, 2019a. *Iso-Syöte*. [online] <https://www.pudasjarvi.fi/matkailejoille/nahtavyyksia-ja-kayntikohteita/luonnonnahtavyudet/iso-syote> [Viitattu 3.4.2019].

Pudasjärven kaupunki, 2019b. *Tietoa Pudasjärvestä*. [online] <https://www.pudasjarvi.fi/kaupunki-info/tietoa-pudasjarvesta> [Viitattu 3.4.2019].

Pudasjärven kaupunki, Iso-Syötteen matkailuyhdistys ry., 2019. *Syötteen matkailun kehittämisuunnitelma 2011-2023*. [online] http://www.panoraama.com/syote_masterplan/ [Viitattu 5.4.2019]

Pudasjärvi pelasti Iso-Syöte Oy:n konkurssilta, 2006. *Kaleva 9.11.2004, päivitetty 31.1.2006*. [online] <https://www.kaleva.fi/uutiset/talous/pudasjarvi-pelasti-iso-syote-oy-n-konkurssilta/350457/> [Viitattu 4.4.2019].

Pyhä, 2019. Laskettelukeskuksen kotisivut. [online] <https://pyha.fi/> [Viitattu 28.3.2019].

Rocksresort / Domenig Architekten, 2015. *Archdaily 18.10.2015*. [online] <https://www.archdaily.com/775493/rocksresort-domenig-architekten> [Viitattu 2.4.2019].

Sorri, T., 2007. *Tarinoiden Syöte – tarinoita tunturista, vaaroista, jokivarsilta, puroilta ja kyliltä*. Oulu: Teo Sorri.

Suviskas, J., 1982. *Suomen ladut ja rinteet*. Kajaani: Kainuun sanomain kirjapaino.

Syöte, 2019a. Laskettelukeskuksen kotisivut. *Ekologisuus*. [online] <https://syote.fi/alueinfo/ekologisuus/> [Viitattu 5.4.2019].

Syöte, 2019b. Laskettelukeskuksen kotisivut. *Iso-Syöte*. [online] <https://syote.fi/iso-syote/> [Viitattu 4.4.2019].

Tiainen, A-R., Pihlajaniemi, J. & Lakkala M., 2017. *Arkkitehdin hirsioapas*. Oulu: Arkkitehtuurin tiedekunta B20, Oulun yliopisto.

Ukkonen, R., 2019. Tuli tuhosi hotelliyrittäjän elämäntyön yhdessä yössä, silti hän ei lannistu – "Tehdään siihen entistä ehompi hotelli". *Yle 8.1.2019*. [online] <https://yle.fi/uutiset/3-10580210> [Viitattu 4.4.2019].

Vuolle-Apiala, R., 1996. *Hirsitalo*. Helsinki: Rakennusalan Kustantajat RAK.

Ylläs, 2019. Laskettelukeskuksen kotisivut. [online] <https://www.yllas.fi/> [Viitattu 28.3.2019].

Rocks Resort, Laax, 2009. *Wallpaper 12.1.2009*. [online] <https://www.wallpaper.com/travel/rocks-resort-laax> [Viitattu 2.4.2019].

Utoslahti, K., 2018. Investoinnit heti vauhtiin – Iso-Syötteelle yli kymmenen miljoonan hotelli-, areena- ja infrakokonaisuus. *Forum 24 11.10.2018*.

Mills, S., 2017. Peak season: exploring the alpine architecture of Swiss snow haven Laax. *Wallpaper 16.1.2017*. [online] <https://www.wallpaper.com/travel/laax> [Viitattu 2.4.2019]

Kuvalähteet

Kuvalähteet esiintymisjärjestyksessä:

Kuva 1: Samu Leppänen

Kuva 2: Samu Leppänen

Kuva 3: Postikortti 1990. Harri Hautajärven kokoelma.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 4: K. Hollo. Harri Hautajärven kokoelma.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 5: Aulis Hämäläinen. Suomen valokuvataiteen museo.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 6: Heinrich Iffland. Arkkitehtuurimuseo.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 7: Pietinen. SMY:n postikortti. Harri Hautajärven kokoelma.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 8: Simo Rista. Suomen valokuvataiteen museo.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 9: Pekka Rajala. Arkkitehtuurimuseo.
Teoksesta: Hautajärvi, H., 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*.

Kuva 10: Paulin mökit. [online] http://www.paulinmokit.com/wordpress_2/kelorinne-22/ [14.4.2019].

Kuva 11: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuva 12: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuva 13: Arto Komulainen.

Kuva 14: Lapland Hotels. [online] <https://r-cf.bstatic.com/images/hotel/max1280x900/188/18860255.jpg> [14.4.2019.]

Kuva 15: Lomarengas. [online] <https://www.lomarengas.fi/mokit/kolari-yllasjarvi-nordic-chalet-9201-13728> [5.5.2019].

Kuva 16: Arto Komulainen.

Kuva 17: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuva 18: Visit Pyhä Luosto.
[online] <https://pyhasafaris.com/wp-content/uploads/2014/12/DSC5134-e1446456329246.jpg> [5.5.2019].

Kuva 19: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuva 20: Anna Pakkanen. Lapin Luontopalvelut, Metsähallitus. [online] <https://www.luontoon.fi/pyha-luostonluontokeskus> [5.5.2019].

Kuva 21: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuva 22: Holiday Club Resorts.

Kuva 23: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuvat 24-29: Domenig Architekten. [online] <https://www.archdaily.com/775493/rocksresort-domenig-architekten> [14.4.2019].

Kuva 30: Polar Star Travel. [online] <https://q-cf.bstatic.com/images/hotel/max1280x900/421/42144009.jpg> [5.5.2019].

Kuva 31: Levin Alppitalot. Lari Järnefelt.

Kuva 32: Petr Vodička. Wikimedia Commons.
[online] <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3f/Pallastunturi.jpg> [5.5.2019].

Kuva 33: Studio Puisto. Marc Goodwin.

Kuva 34: Google Earth.

Kuva 35: Samu Leppänen.

Kuva 36: Pudasjärven karttapalvelu. [online] <https://www.pudasjarvi.fi/kaupunki-info/karttapalvelu> [14.4.2019].

Kuva 37: Samu Leppänen.

Kuva 38: Hannu Vallas. Lentokuva Vallas Oy.

Kuvat 39-46: Samu Leppänen.

Kuva 47: Pudasjärven kaupunki, maankäyttö- ja kaavoituspalvelut.
[online] <https://www.pudasjarvi.fi/asukkaille/asuminen-ja-rakentaminen/maankaeyttoa-ja-kaavoituspalvelut/ajantasaiset-asmakaavat> [14.4.2019].

Kuva 48: Arkkitehtitoimisto Lukkaroinen Oy

Kuva 49: Arkkitehtitoimisto Jorma Paloranta Oy

Kuva 50: Samu Leppänen.

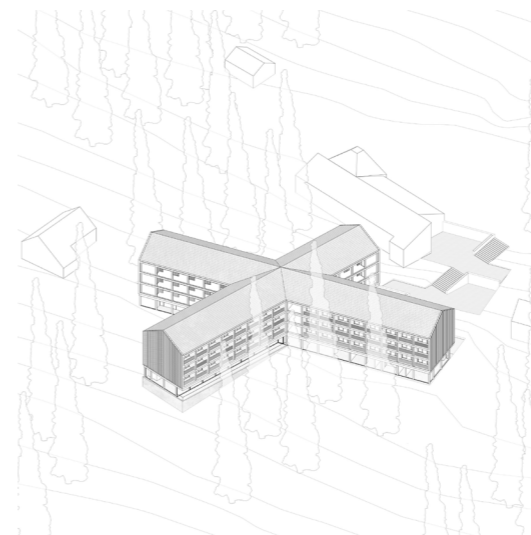
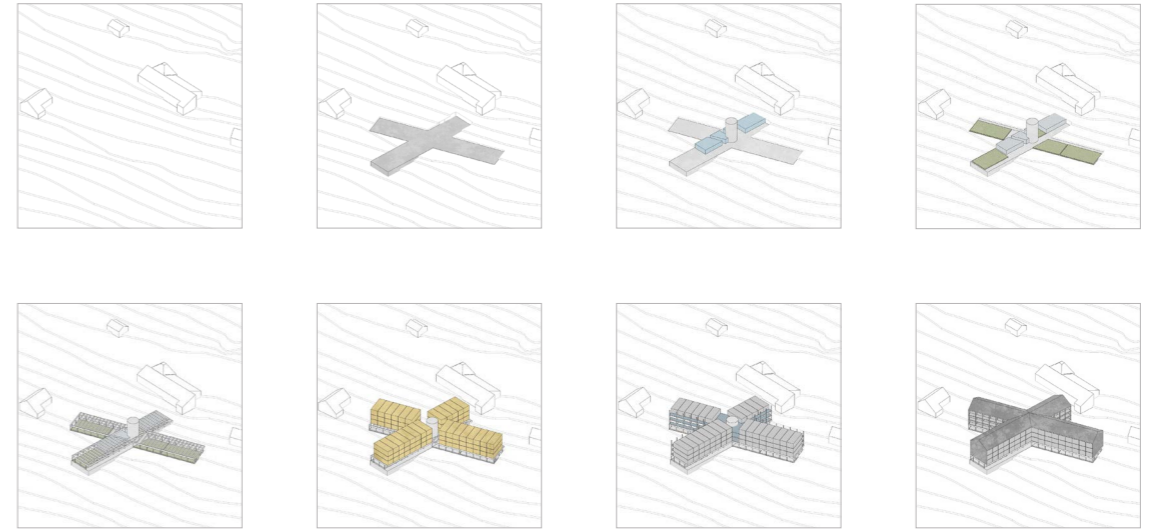
Muut kuvat ovat tekijän.

Näkymä huoneistohotellille idästä

Hivirakenteinen Huoneistohotelli Iso-Spöttele • Diplomityö Samu Leppänen • Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin yksikkö • Ohjaja: Janne Pihlajaniemi • Helsingissä 12.5.2019

Samu Leppänen 3 / 12

Tilaohjelma

Rakennuksen kerronala: 5578 km²

1. kerrros m² yht. m²

1. Liikentila	89,5 + 94	183,3
2. Tiilikkaappi	9,5 + 8,5	18
3. Sosiaalitala	11 + 11 + 20	42
4. Pukahuone	2 x 6,5 + 2 x 13 + 3 x 17	90
5. Baari	186,5	186,5
6. Sivous	16,5	16,5
7. WC	5 + 5,5 + 22,5	33
8. Varasto	3 + 4 + 8,5	50,5
9. Toimisto	19	19
10. Vastaaotto	94,5	94,5
11. Tekninen tila	4	4
12. Keittiö	69	69
13. Jäte	7,5	7,5
14. Ruokintila	202,5	202,5
15. Terrassi	71,5 + 62,5	134
16. Lounge	54	54
17. Suunnitila	96	96
18. Suihkutila	8,5 + 8,5 + 5,5	22,5
Porttahuoneet	4 x 8,5 + 45,5	79,5
Käytävät	28 + 70 + 34,5	132,5

Hotelli peruskerrros m² yht. m²

11. Tekninen tila	6	6
16. Lounge	2 x 32,5	65
22. Sivous / Pyykkihuone	14,5	14,5
23. Liinavastevarasto	10	10
24. Hotellihuone I	13 x 29	377
25. Hotellihuone II	4 x 59	236
26. Hotellihuone III	2 x 89	178

Porttahuoneet 4 x 8,5 + 31 65
Käytävät 132 + 146,5 276,5

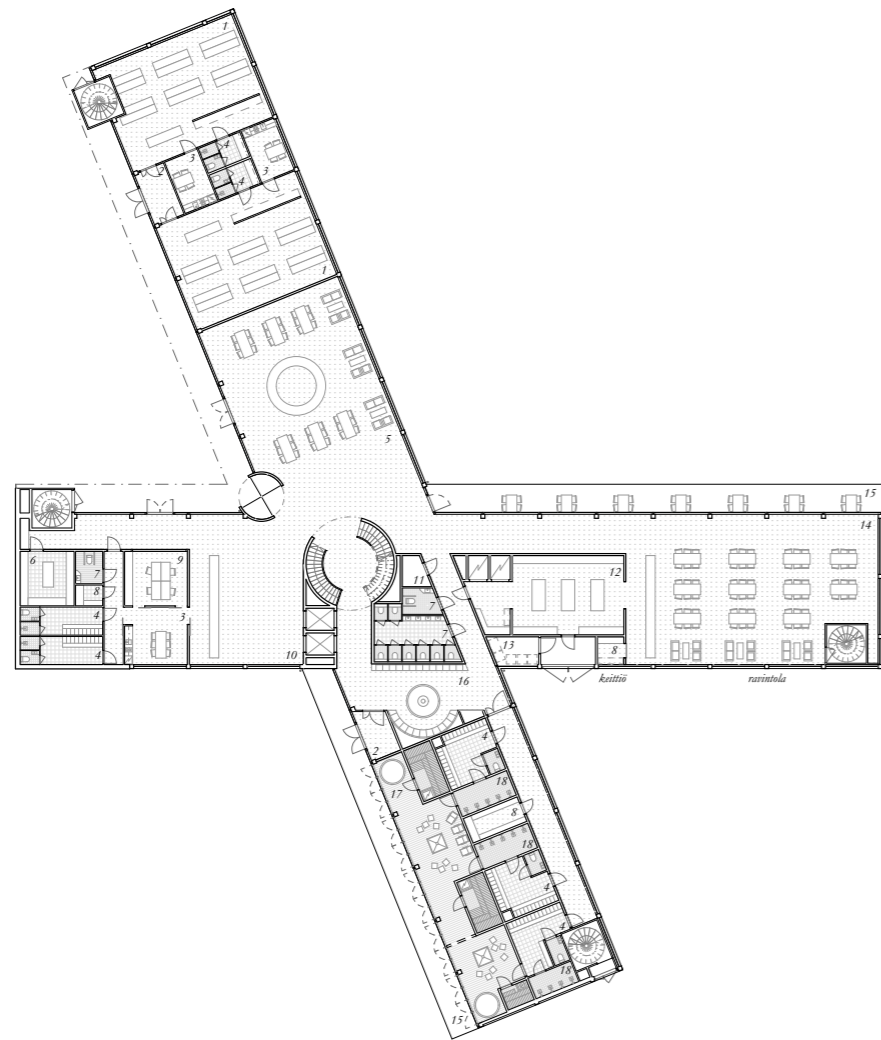
Kellari m² yht. m²

3. Sosiaalitala	14	14
5. Baari	87	87
7. WC	5,5 + 4,5 + 22,5	32,5
8. Varasto	8,5	8,5
11. Tekninen tila	4 + 18,5	22,5
19. VSS / säilöhuolto	101,5	101,5
20. Tiilikkaappi	19,5	19,5
21. Kokous / yökerho	229	229
Porttahuoneet	8,5 + 45,5	54
Käytävät	51	51

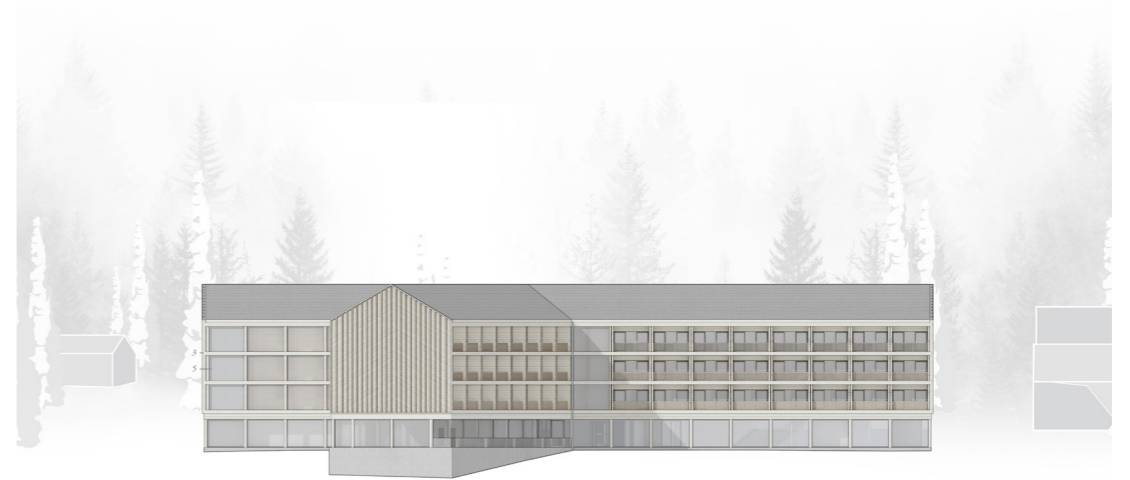
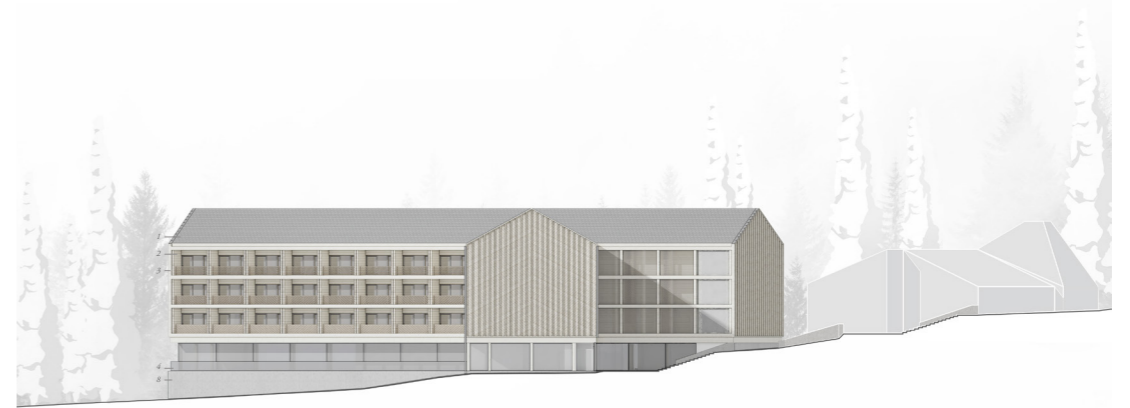
Rakennuskonometria, tilaohjelma

Hivirakenteinen Huoneistohotelli Iso-Spöttele • Diplomityö Samu Leppänen • Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin yksikkö • Ohjaja: Janne Pihlajaniemi • Helsingissä 12.5.2019

Samu Leppänen 4 / 12

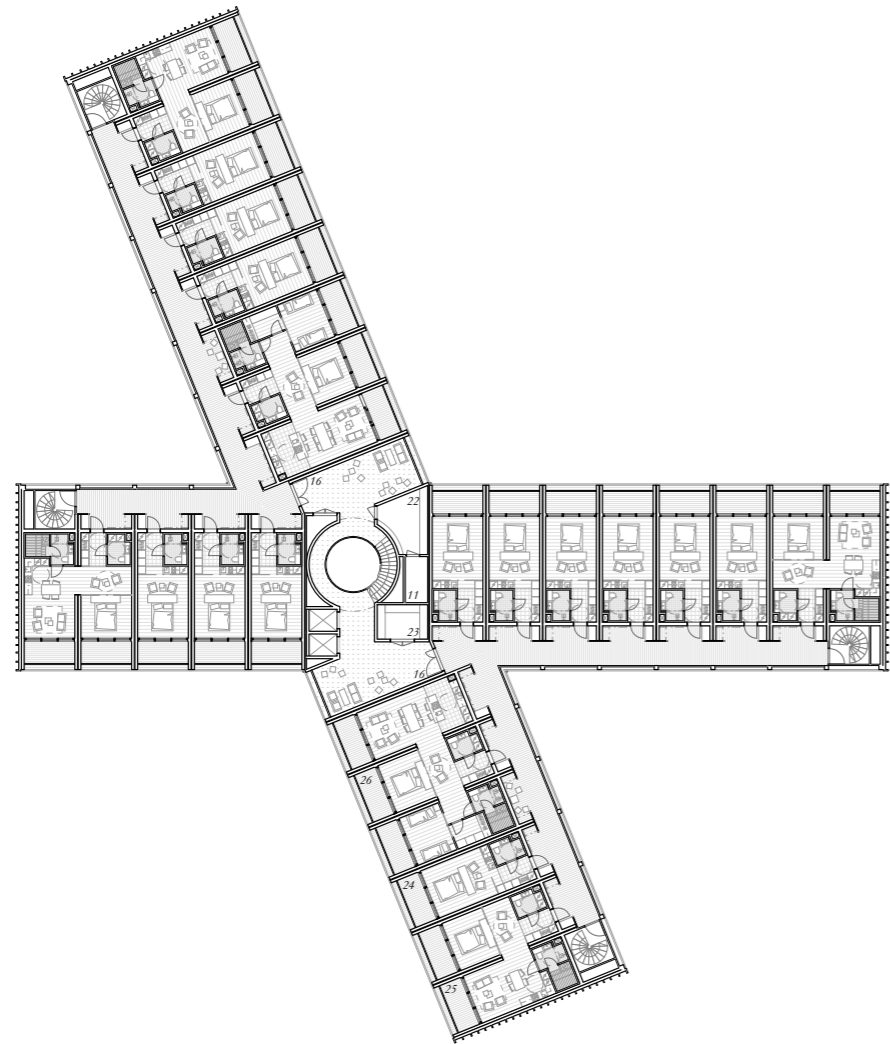

Pohjapiirustus maantankkerin 1:175

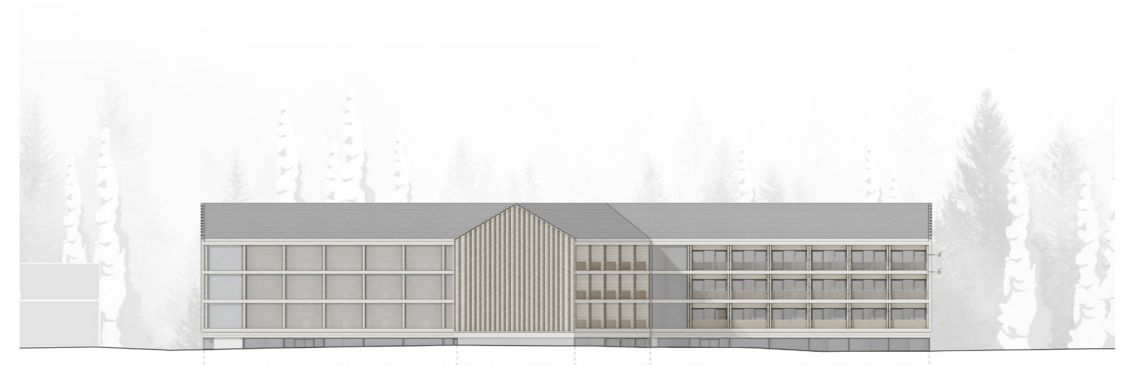
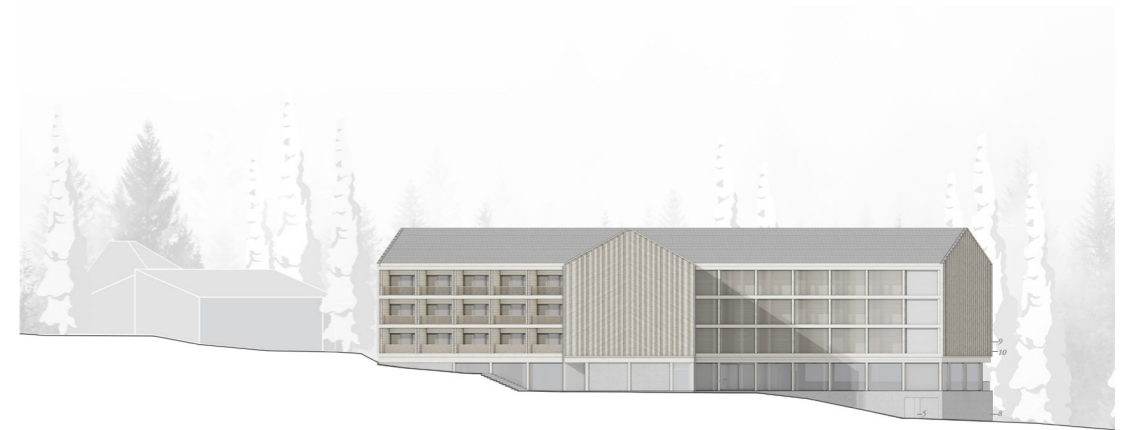

1. Luokkutila, harrastus 2. Pääsisäänkäynti, kättölempiin 3. Liitospöytä, kättölempiin 4. Lait, kirkas 5. Alue, asuutila, harrastus

Julkisivun pohjapiirustus ja itään 1:250

Pohjapiirustus majutuskerros 1:175

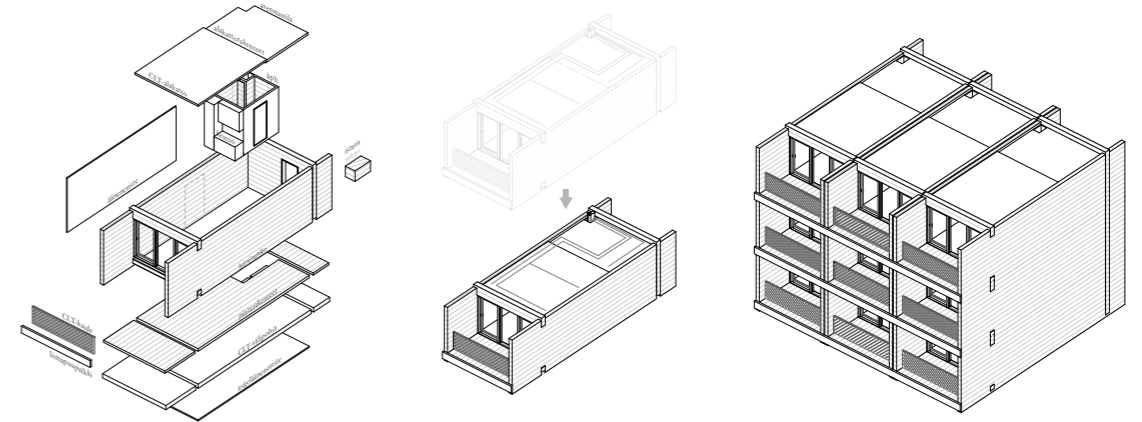

6. GIZ Määräyspöytä, kiinteistöjen 7. Lasi, ulkoinen 8. Laitosmateriaalit, luonnonmateriaalit 9. Puuorotus, metsäpuu, eteläpuolelta 10. Maastopääntila

Julkisivun etelään ja länteen 1:250

Näkymä majoitushuoneesta

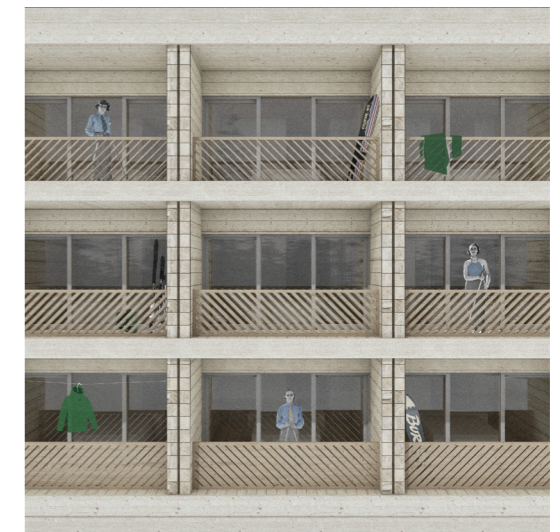

Huoneistohotelli koostuu kolmesta erillisuhteesta viisihke-kaaresta, mistä viestivät myös sen julkisivumateriaalivalinnat. Pihlajaniemen viisihke, keltä, on toteutettu betonirakenteisena, umpinaisena massana. Betonin pohja kerron rakenteen kestävästä perustasta ja pyytyvedestä, sekä sen vahvasta liittymisestä paikkaansa. Luonnonvärinen betoniin perustuva rakennus on rakennukselle kuin kallisperi, jolle se on vankasti pystytetty. Maantasokerroksen julkisivut ovat pääosin lasia, ja avonaisia sekä lipinäkiviä, mikä viestittää tilojen julkisuudesta. Saurten lasiseinien lipit ohkukäijät näkevät jo väkisinällä, mitä sisällä tapahtuu, mikä houkuttelee tutustumaan lähemmin rakennukseen. Maantasokerros on myös kerronkorkeudeltaan korkein yksittäisesti kerroksista, minkä ansiosta se näyttyy avoimena ja vastaanottavana alueella liikkuville ihmisille. Tärkeimpien julkisten sisäänkäyntialueiden julkisivut on sisäänvedetty, muodostan sisäänkäyntien yhteyteen katetut alustat huonevalle ja enenevästi kadulle rakennukseen. Maantasokerroksen julkisivuja rytmittävät puupinnat, jotka kannaavat vankkoja palkkeja, joiden päällä majoituskerrokset lepäivät.

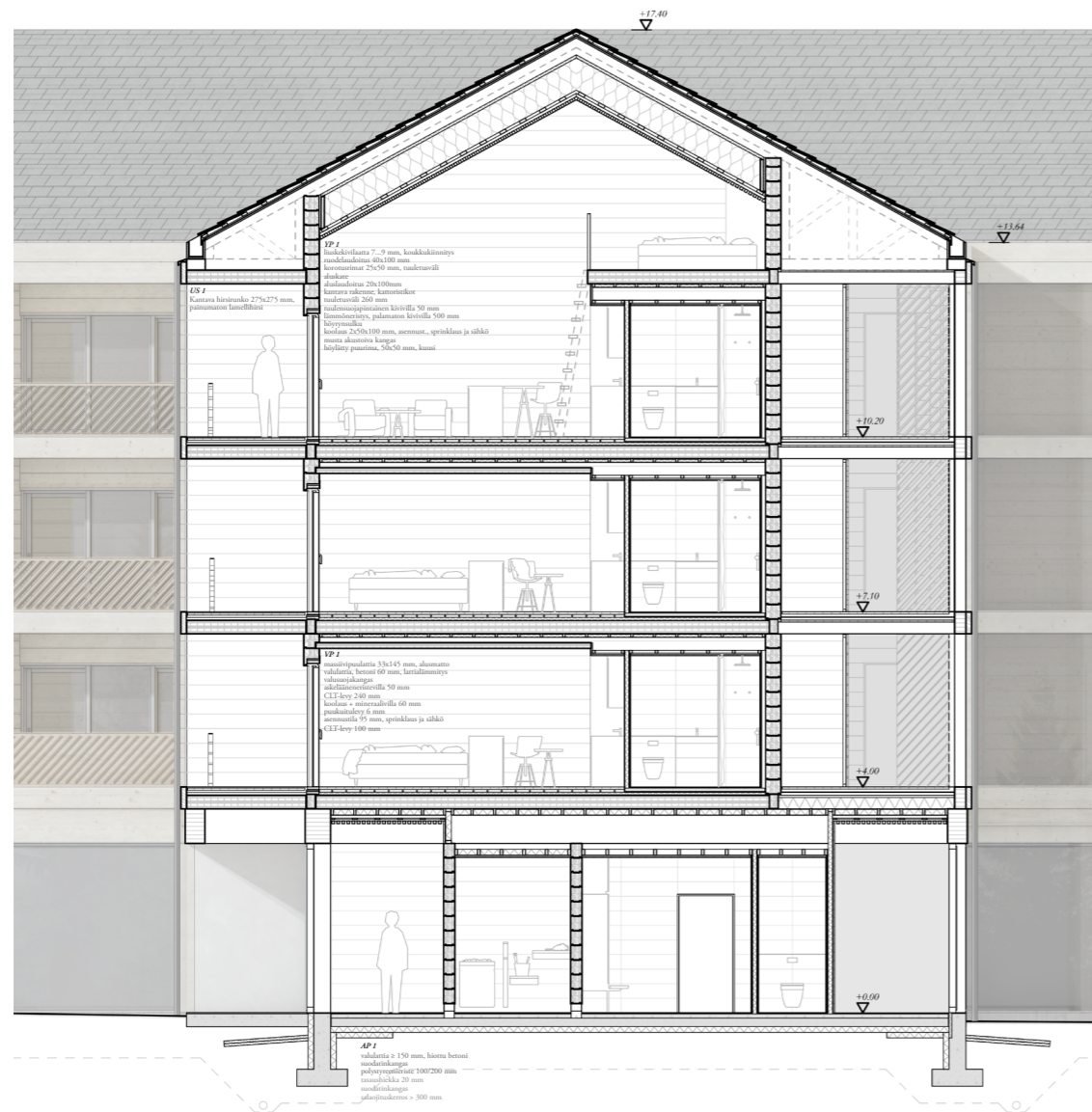
Majoituskerrokset on toteutettu hirsirakenteisina, mikä näkyy selkeästi myös kyseisen kerroksen julkisivuissa. Julkisivuja hallitsevat käsittelemättömät puupinnat, jotka ajan myötä harmaantuvat kauniiksi, muodostan elävää ympäristönsä huoneavaksi sulauttavaa pintaa. Laajoilla puupinnoilla on pyritty välittämään runnelta liminöitä sekä kodikkaisuudesta, ja liittämään rakennusta modernista tavalla myös paikallisuuteen sekä paikan perinteisiin. Julkisivut on haluttu pitää verrattain yksiaineisina, suorien saman sävyisiä puupinnoja seinissä, kateissa, pilareissa ja palkkeissa, ja kokonaisuus on

tydennetty suurilla eleettömällä lasipinnoilla silloin kun niille on tarvetta. Merallisuus yksityiskohdissa, kuten ikkunapuitteissa, valonpeijonjoiden ja ovenkalkissa on käyty luonnonvärillä alumiinilla pirstoväin yksityiskohdissa. Rakennuksen kato on verhottu harmaalla liusekiveillä, mikä antaa katolle elegantin päänunainen pinnan, joka suojaa rakennusta ja kestää hyvin Iso-Syöttöän ankaria olosuhteita.

Julkisivujen raudoittaminen rytmitys jaontuu suoran rakennuksen tilalementirakenteista majoituskerroksista. Tilalementirakenteen on haluttu jättää reilusti näkyviin, näyttämään peittelemättä ja ymmärrettävästi kuinka rakennus on rakennettu. Selkein rytmikkäät raudoittamiset julkisivut sopivat hyvin muuten vahvan muotokiden omaavaan rakennukseen, ja konstalleaton rytmikkyyt rauhoittaa julkisivuja, antan niille kuitenkin ominaisen luonteen. Hotellin pitkillä silloilla on käyty perustettu selkeä erillisiä julkisivu-rytmiä, joiin kaikkiin toiseen sama raudoittamainen rytmitys sekä materiaali, mutta joka eroavat toisistaan syvyysvaikutelmallaan sekä varjousmäärällä. Riippuen siitä, sijaintuko julkisivulle parveke-rytmiä vai sivukäytävä, ja onko maantasokerroksen julkisivussa tehty sisäänvehto vai ei, langetaan auringonvalo julkisivuille erilaiset varjokuvot, aikaansaaden niille erilaisia kichovia syvyysvaikutelmia. Rakennuksen arkkitehtuurista on pyritty suurin elin tekemään kichovaa ja mukansaempavaa, ja kaikenlaista kikkailua esimerkiksi erilaisilla materiaaleilla tai päälle liimatuilla kullisilla on julkisivuissa välitetty. Arkkitehtuurilla on pyritty ilmentämään tämän päivän suomalaisia arkkitehtuuria laadukkaasti niin, että se kestää aikaa sekä katseita vuosikymmenistä toiseen.

Tilalementtiaksonomeria, julkisivun

Leikkauspiirros 1:40

Hirsirakenteinen Huoneistobostelli Iso-Syöttöle | Diplomityö | Samu Leppänen | Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin yksikkö | Ohjaja: Janne Pihlajaniemi | Helsingissä 12.5.2019

Majoituskerroksen huoneistot on toteutettu esivalmistettuna hirsirakenteisina tilalementeinä. Jokainen tilalementti voidaan rakentaa edullalla suojajäsenä ohjeistettuna valmiiksi, ja kaljuttaa sitten paikalle sellaisenaan. Valmiin tilalemmen voidaan nostella paikalle, ja tällä tavalla pystytään ilman maastavista rakennusoperaatioita paikalla. Tilalementejä käytettäessä saadaan varmistettua rakentamisen hyvä laatu, sekä säästetään aikaa ja rahaa rakentamisaikana. Tällä tavalla pystytään myös maksimoimaan rakennuspaikalla olevan luonnon säilyttäminen, kun paikalla tapahtuvaa rakennusurakkaa supistetaan.

Yhden tilalemmen huoneistopinta-ala on 29 m² ja se voi sellaisenaan toimia perushuoneistona. Näitä elementtejä yhdistelemällä toisiinsa, voidaan tarpeen mukaan tehdä isoimpia huoneistoja, kiertämällä esimerkiksi kahta tai kolmea vierekkäistä tilalementtiä. Yhteensä yksittäisiä tilalementejä on rakennuksessa 81 kappaletta, joista tästä työstä noin 50% on käytetty niin sanottuihin yksittäisiin, 30% kokonaisuuden ja 20% kalmioihin. Elementtien näköisillä ja kestävyysluokilla sekä niiden vaatimat pystytystö sijoitukset aina samalle alueelle elementin sijoittamisen läheisyyteen, ja varsinaiset elekti- ja makuutilat voidaan sijoittaa aina parvekkeen päähän, joten huoneistojakauma on helppo muunnella tarpeen mukaan. Tarkoituksenmukainen jakauma saadaan siis helposti koostettua todellisen tarpeen mukaan, ja jälkikäteenkin huoneistojakauma on sulkeutunut yksittäisistä muunnella.

Huoneistojen sisätiloja hallitsevat käsittelemättömät puupinnat. Vankat hirsiseinät, massiivipuiset lattiat ja CLT-pintainen katto antavat huoneistoille hyvin yksitoimisen, ylevän tunnel-

man. Lajioilla puuilla pinoilla on tavoitettu huoneistojen erittäin mielenkiintoiset eristysominaisuudet ja ilmansäätö- ja kosteuden säätöominaisuudet. Lisäksi huoneistojen sisätiloissa on suositeltu ympäristöystävällisiä materiaaleja, maanläheisiä värejä ja vahvoja tekstuureja, niin pintoissa, kalusteissa kuin tekstiileissäkin, jotka houkuttelevat koskemaan, haistamaan, ja tuntemaan. Jokaisen huoneiston päädyssä aukko laaja, lihas seinän kokoinen kehystetty metsämaisema. Maisema on haluttu tuoda vahvaksi elementiksi osaksi jokaisista huoneista, ja istä- ja ulkotilan välillä raja on haluttu häivyttää suurilla lasinäkuseinillä sekä sisätilasta parvekkeelle jatkuvilla seinä- katto- ja lattiapinoilla. Huoneistoista on pyritty tekemään ensisijaisesti rauhallista maisemaa avautuvia rentoutumispaikoita, joihin turisteit pääsevät rauhoittuman luonnon keskelle aktiivisen markkailun lomassa.

Julkisuus tiloissa on pyritty avoimuuteen ja transparenttiin. Maastorakenteen rakenteen luonnon säätöominaisuudet suositeltiin pilari-palkki-järjestelmää, joka kannattelee päällään sijaitsevia majoituskerroksen tilalementejä. Ulkoisista verhoavista suuret lasiseinät, tarjontaan esikymmyksiä sekä sisätiloissa, että ulkoisilla. Käytettyjen rakennusainesten oma pinta on jätetty rehellisesti näkyviin ja tällä tavoin sisätiloissa luonnollisuutta henkiviä materiaaleja, niiden värejä ja tekstuureja. Rakennuksen sisätilat on pidetty elegantin pelkistettyinä, ja koristelemattomilla materiaaleilla on pyritty luonnolliseen sekä tyylikkääseen vaikutukseen. Samaa henkeä on tavoitettu rakennuksen sisätiloissa, joissa on suosittu ajatonta ja käytännöllistä lähtökohtaa sekä kaunista ja kestävä muotoilu. Rakennuksen sisätiloissa on pyritty tyylikkääseen ratkaisuihin, jotka kestävät niin kulutusta kuin myös aikaa.

Huoneistot 1:75, näkymä ravintolasta

Hirsirakenteinen Huoneistobostelli Iso-Syöttöle | Diplomityö | Samu Leppänen | Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin yksikkö | Ohjaja: Janne Pihlajaniemi | Helsingissä 12.5.2019

